

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra výchovy ke zdraví

Diplomová práce

Informační centrum bezpečnosti potravin jako součást systému kontroly potravin v ČR

Vypracovala: Bc. Pavla Hendrych Jírová

Vedoucí práce: Mgr. Jan Schuster, Ph.D.

České Budějovice, 2016

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

University of South Bohemia
Faculty of Education
Department of Health Education

Diploma thesis

**The Food Safety Information Centre as part
of the food control system in the Czech Republic**

Author: Bc. Pavla Hendrych Jírová

Supervisor: Mgr. Jan Schuster, Ph.D.

České Budějovice, 2016

Bibliografická identifikace

Název diplomové práce: Informační centrum bezpečnosti potravin jako součást systému kontroly potravin v ČR

Jméno a příjmení autora: Bc. Pavla Hendrych Jírová

Pracoviště: Katedra výchovy ke zdraví, Pedagogická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Jan Schuster, Ph.D.

Rok obhajoby diplomové práce: 2016

Abstrakt:

Cílem této diplomové práce je charakterizovat Informační centrum bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství ČR, v teoretické části práce popsat jeho činnost, zmapovat systém kontroly bezpečnosti potravin nejen v České republice jako takové, ale též v návaznosti na zajištění bezpečnosti potravin v Evropské unii, a vytvořit přehled, jak celý systém funguje. Praktická část je zaměřena na analýzu webových stránek www.viscojis.cz a www.viscojis.cz/teens a na vyhodnocení dotazníkového šetření s cílem zjistit využití těchto stránek a výukových programů v praxi při vyučovacích hodinách na základních školách.

Klíčová slova: Informační centrum bezpečnosti potravin, systém bezpečnosti potravin, strategie bezpečnosti potravin, Evropský úřad pro bezpečnost potravin, hodnocení rizik, řízení rizik, vzdělávání, komunikace o riziku, výukový program

Bibliographic identification

Title of thesis: Food Safety Information Centre as part of the food control system in the Czech Republic

Name of the author: Bc. Pavla Hendrych Jírová

Department: Health Education, Faculty of Education, University of South Bohemia in České Budějovice

Supervisor: Mgr. Jan Schuster, Ph.D.

The year of presentation: 2016

Abstract:

The aim of this thesis is to characterise the Food and Safety Information Centre of the Ministry of Agriculture of the Czech Republic, the theoretical part characterise it's activity, mapping system of Food and Safety Control in the Czech Republic as such but also in the follow up to ensure food safety in the European Union, and create an overview how the whole system works. Practical part is to focus on website www.viscojis.cz and www.viscojis.cz/teens and evaluation of the questionnaire in order to determine use of this site and educational programs in practice with lessons in primary schools.

Keywords: Food Safety Information Centre, Food Safety System, food safety strategy, European Food Safety Authority, risk assessment, risk management, education, risk communication, educational program

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Dále prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne 13. 4. 2016

Bc. Pavla Hendrych Jírová

Poděkování

Děkuji vedoucímu diplomové práce Mgr. Janu Schusterovi, Ph.D za odborné vedení, cenné rady a připomínky a panu Olafu Deutschovi z Ministerstva zemědělství ČR za ochotu a poskytnutí materiálů k vytvoření této práce. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Radku Vejmelkovi za konzultaci při statistickém hodnocení výzkumu.

Obsah

1	ÚVOD	9
2	TEORETICKÁ ČÁST	11
2.1	<i>Informační centrum bezpečnosti potravin .....</i>	<i>11</i>
2.2	<i>Systém bezpečnosti potravin v ČR .....</i>	<i>23</i>
2.2.1	Hodnocení rizik.....	26
2.2.1.1	Evropský úřad pro bezpečnost potravin.....	28
2.2.1.2	Úřad pro potraviny	33
2.2.1.3	Vědecké výbory	34
2.2.2	Řízení rizik	37
2.2.2.1	Koordinační skupina bezpečnosti potravin.....	37
2.2.2.2	Zodpovědnost jednotlivých ministerstev a úřadů v systému bezpečnosti potravin	38
2.2.2.3	Dozorové orgány.....	39
2.2.2.4	Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva	43
2.2.3	Vzdělávání, komunikace a její rozvoj.....	46
2.3	<i>Charakteristika činnosti Informačního centra bezpečnosti potravin.....</i>	<i>49</i>
3	VÝZKUMNÁ ČÁST	63
3.1	<i>Cíle práce .....</i>	<i>63</i>
3.2	<i>Úkoly práce.....</i>	<i>63</i>
3.3	<i>Výzkumné otázky.....</i>	<i>63</i>
3.4	<i>Hypotézy.....</i>	<i>64</i>
4	METODIKA	65
4.1	<i>Charakteristika souboru .....</i>	<i>65</i>
4.2	<i>Organizace praktického šetření .....</i>	<i>65</i>
4.3	<i>Použité metody.....</i>	<i>66</i>
5	VÝSLEDKY A DISKUZE	67

5.1	<i>Diskuze výsledků</i>	96
6	ZÁVĚR	99
7	SEZNAM LITERATURY	100
8	SEZNAM ZKRATEK	108
9	SEZNAM PŘÍLOH	110

1 ÚVOD

Žijeme v době, která je plná shonu a stresu. Nemáme na nic čas. Možná bychom si ale měli najít chvíli zamyslet se. Zamyslet se nad tím, jak žijeme, jací jsme. Jsme to, co jíme? Jak kvalitní je naše životospráva, naše stravování? V dnešní době považujeme bezpečnost potravin za legislativní samozřejmost. Je ale bezpečná potravina rovněž zárukou kvality? Žijeme v konzumní společnosti, útočí na nás reklama, letáky, slevy všech možných obchodních řetězců. Jde o byznys. A to se bohužel týká i potravin. Proti sobě pak stojí snaha výrobců a distributorů dosáhnout maximálního zisku a snaha mnohých spotřebitelů zakoupit co nejlevnější produkt bez ohledu na to, jak je kvalitní. Lze říci, že v okamžiku, kdy vkládáme zboží do nákupního košíku, ovlivňujeme nejen stav peněženky, ale také zdraví. Záleží ovšem i na tom, jak s potravinou dále zacházíme. Lehce se původně nezávadná potravina stane potravinou závadnou, necháme-li ji např. delší dobu při nevhodné teplotě. Pak již nebude záležet na tom, že kvalitní potravina byla vyrobena za přísných hygienických podmínek, že byla distribuována správným způsobem a skladována při správné teplotě. Marná pak rovněž bude i snaha inspektorů dozorových orgánů (tedy Státní zemědělské a potravinářské inspekce a Státní veterinární správy), jež dbají na dodržování požadavků potravinářských předpisů.

Na druhou stranu si ale myslím, že díky médiím se stále více spotřebitelů zajímá o význam kvality potravin a bezpečnost potravin. Proto se v této diplomové práci zaměřím na systém kontroly bezpečnosti potravin v České republice. Významné místo v tomto systému zaujímá Informační centrum bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství ČR a vzhledem k mému studiu (obor Vychovatelství se zaměřením na výchovu ke zdraví) místo pro mě o to významnější.

Cílem mé diplomové práce je charakterizovat Informační centrum bezpečnosti potravin a jeho činnosti, zmapovat systém kontroly bezpečnosti potravin jak v ČR, tak v návaznosti na zajištění bezpečnosti potravin v EU, a vytvořit ucelený přehled, jak celý systém funguje. V praktické části budu analyzovat internetové stránky www.viscojis.cz a www.viscojis.cz/teens. Dále provedu dotazníkové šetření, oslovím vzorek základních škol v České republice s cílem zjistit využití těchto stránek a výukových programů v praxi při vyučovacích hodinách na základních školách. Realizací výzkumu bych

chtěla poukázat na existenci vzdělávacích projektů a možnost jejich využitelnosti ve výuce (pro školy, jež o této skutečnosti před vyplňováním dotazníku nevěděly).

Celá tato problematika není dostatečně literárně zpracována, a proto se pilířem mých zdrojů, a to především zdrojů v elektronické podobě, stalo Ministerstvo zemědělství ČR.

2 TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část je sestavena podle přiložené myšlenkové mapy.

2.1 Informační centrum bezpečnosti potravin

Informační centrum bezpečnosti potravin (ICBP) bylo založeno roku 2002 usnesením vlády ČR č. 1320/2001 ke Strategii zajištění bezpečnosti potravin v ČR. Funguje jako součást odboru bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství za účelem získávání a třídění dostupných informací z oblasti bezpečnosti potravin, zajišťování jejich zpřístupnění institucím, zajišťování osvěty a organizace vzdělávacích akcí pro spotřebitele. Informace, jež se uživatelům služeb ICBP dostávají, jsou ověřené, srozumitelné a komplexní (pokrývají celý řetězec výroby potravin). Kromě problematiky bezpečnosti, tedy nezávadnosti, potravin se ICBP soustřeďuje na oblast výživy obyvatel za účelem dosáhnout zlepšení zdravotního stavu populace v České republice. Oblast působení Informačního centra bezpečnosti potravin zahrnuje:

- a) internetové stránky a aplikace,
- b) vzdělávací aktivity a přednáškovou činnost,
- c) tiskový materiál ICBP.¹

Webové stránky [bezpecnostpotravin.cz](http://www.bezpecnostpotravin.cz) informují spotřebitele o problematice bezpečnosti potravin a systému zabezpečení v rámci České republiky. Na těchto stránkách je možné nalézt tiskové zprávy dozorových orgánů, hlášení Systému rychlého varování pro potraviny a krmiva (RASFF), aktuální informace o možném riziku nákazy z potravin, dále o hygieně při manipulaci s potravinami. Mimo to také zveřejňují aktuální varování před závadnými potravinami a uživatelé mají možnost zaregistrovat se k elektronickému zasílání zpráv o závadných potravinách, jež na trhu zachytily dozorové orgány. K dispozici jsou také např. informace o označování potravin, kvalitě potravin, o geneticky modifikovaných potravinách a krmivech, o biopotravinách, o

---

¹ Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/informacni-centrum-bezpecnosti-potravin2.aspx>

monitoringu cizorodých látek, o programech podporujících zdraví. Stránky seznamují také s činností Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA).²

Stránky foodsafety.cz jsou anglickou verzí webu bezpecnostpotravin.cz. Zahraničním uživatelům poskytují informace o tom, jak funguje v ČR systém bezpečnosti potravin. K dispozici jsou zde vybrané překlady tiskových zpráv dozorových orgánů, informace z koordinačního místa (Focal Point) pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA.³

Podrobněji se činností ICBP budeme zabývat na konci teoretické části této diplomové práce.

Z internetových stránek bezpecnostpotravin.cz je dostupný „A-Z slovník“ bezpečnosti potravin, který vysvětluje základní pojmy z oblasti bezpečnosti potravin, výživy a potravinářství.⁴

Začneme rovněž přiblížením základních pojmů z oblasti bezpečnosti potravin.

Úvod do problematiky bezpečnosti potravin a potravinového práva

Co vůbec znamená pojem „bezpečná potravina“? Vycházet lze z pojmu „food safety“ vyjadřující „hygienickou a zdravotní nezávadnost potraviny“. Zdravotně nezávadná potravina je taková, která splňuje fyzikální, chemické a mikrobiologické požadavky na zdravotní nezávadnost. Tyto požadavky jsou stanoveny právními předpisy. Pro uvedení některých potravin do oběhu je nutný souhlas Ministerstva zdravotnictví ČR. Jedná se např. o doplňky stravy. Základní požadavek na bezpečnou potravinu je nepoškodit zdraví spotřebitele a to v případě, že je tato potravina připravována a konzumována podle návodu k použití. Podle zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích je možné do prodeje uvést pouze produkt splňující tuto podmínku. Zásadní je dodržet požadavky na hygienu a bezpečnost výrobků ve všech krocích výroby, tedy od nákupu suroviny, jejího zpracování, expedice až po

---

² Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z:

<http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/informacni-centrum-bezpecnosti-potravin2.aspx>

³ Food safety information center [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: <http://www.foodsafety.cz>

⁴ Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z:

<http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/informacni-centrum-bezpecnosti-potravin2.aspx>

prodej ke konečnému spotřebiteli. Systém výstupních kontrol uvolňuje do distribuční sítě šarže hotových výrobků. Do systému patří senzorická analýza; kontrola deklarace složek uvedených na obalu a mikrobiologická kontrola ověřující, zda je výrobek zdravotně nezávadný a zda se mikrobiologické parametry shodují s interními a zákonnými limity. Pro případ výskytu závadného produktu je možnost zpětně sledovat distribuci a prodej výrobků, což je součástí požadavků na bezpečnost potravin.⁵

Zdravotně nezávadná potravinová ovšem nemusí vždy být všemi vnímána jako bezpečná. Např. sušenky s mléčno-oříškovou náplní mohou určité skupině osob způsobit zdravotní potíže a to díky svému složení, tedy obsahu látek způsobujících alergické reakce (oříšky a mléko). Pro spotřebitele je důležité upozornění na obalu o přítomnosti těchto složek.⁶ Označování potravin je řízeno dle platné legislativy České republiky a Evropské unie.⁷

Co znamená pojem kvalitní potravinová? „Podle zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích ve znění pozdějších předpisů, se jakostí potravin rozumí soubor charakteristických vlastností jednotlivých druhů, skupin a podskupin potravin a tabákových výrobků, jejichž parametry jsou stanoveny zákonem a prováděcími vyhláškami.“⁸ Touto legislativou je řešena nejen otázka ochrany veřejného zdraví a ochrany spotřebitele z pohledu zdravotní bezpečnosti potravin, ale také otázka požadavků na základní kritéria jakosti podle jednotlivých komodit. Pojem jakost je v praxi mnohem širší. Výrobce si rozhoduje o celé škále dalších znaků a kritériích jakosti, které nejsou orgány státního dozoru kontrolovány, a tudíž mají pouze doporučující charakter. Jakostní normy, technické podmínky a technologické postupy (např. podnikové normy) je obsahovat mohou, ale nemusí. Jedním ze základních

---

⁵ BABIČKA, Luboš. *Průvodce světem potravin*. Praha: Informační centrum bezpečnosti potravin MZe. 2009, s. 4. ISBN 978-80-7084-878-4.

⁶ BABIČKA, Luboš. *Průvodce světem potravin*. Praha: Informační centrum bezpečnosti potravin MZe. 2009, s. 4. ISBN 978-80-7084-878-4.

⁷ KABÁTKOVÁ, Jitka. Označování potravin. *Výživa a potraviny*. 6/2012. Praha: výživaservis s. r. o., 7. listopad 2012, s. 86. ISSN 1211-846X

⁸ Zákon o potravinách, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016]
Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/legislativa/zakon-o-potravinach/100047548.html>

požadavků je pro spotřebitele právě kvalita produktu, proto je potřeba o ni usilovat již od koncepce až po vlastní realizaci výrobku. V EU je jakost a certifikace jakosti potravin a krmiv plně přenechána dobrovolné iniciativě výrobce. U určitých komodit mohou mít tyto normy širší platnost (např. oborové normy), mohou zahrnovat celou skupinu výrobců a výrobků (např. výrobky ekologického zemědělství nebo certifikace konkrétních vlastností tradičních či regionálních produktů). Požadavky spotřebitelů a odběratelů, stravovací zvyklosti a tradice vytvářejí jakostní kritéria, na kterých závisí úspěšnost prodeje výrobků a jejich konkurenceschopnost na trhu. Všechny podnikové normy a výrobní postupy musí být v souladu se zákonem o potravinách, s prováděcími vyhláškami a závaznými normami. Pro posuzování a hodnocení jakosti potravin jsou používány metody subjektivní (smyslové) i objektivní (laboratorní). Je sledována celková jakost potravin, která je dána komplexem jakostních charakteristik, z nichž každá jakostní charakteristika je souborem jakostních znaků. Za jakostní znak je považována konkrétní vlastnost nebo složka potravin a krmiv.⁹ U potravin lze rozlišit jakost hygienickou, nutriční, sensorickou, technologickou, užitnou a informační.¹⁰

Výroba potravin v naší republice, stejně jako v ostatních státech Evropské unie, zaujímá přední místo mezi odvětvími zpracovatelského průmyslu. Potravinářství svou výkonností a rostoucí konkurenceschopností má za úkol zabezpečovat výživu obyvatel výrobou a prodejem potravin, které budou zdravotně nezávadné, bezpečné, kvalitní a převážně i cenově dostupné. Potravinářský podnik může být buďto vázán přímo na zemědělskou prvovýrobu, nebo se může zaměřit na finalizaci konkrétního produktu. Snaha o splnění požadavků legislativy Evropské unie způsobila velké investice prostředků do hygieny a modernizace mnoha českých potravinářských podniků. Produkty zemědělství, jež jsou dále zpracovávány a posílány do oběhu či na trh, hrají podstatnou roli ve výrobě potravin a nápojů (OKEČ 15). (OKEČ – Odvětvová

---

⁹ Potraviný, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [1. 4. 2016].

Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potravinny/>

¹⁰ PERLÍN, Ctibor. Co je to kvalita potravin. *Výživa a potraviny*. 3/2008. Praha: výživaservis s. r. o., 14. května 2008, s. 37. ISSN 1211-846X

klasifikace ekonomických činností, OKEČ 15 – Výroba potravin a nápojů.)¹¹ Zdravotní nezávadnost a bezpečnost potravin je hlavním úkolem strategického sektoru, činným v zajišťování výživy obyvatelstva z výroby potravin a nápojů. Stále naléhavěji je žádáno zajištění vysoké úrovně ochrany zdraví, ale také zároveň získání větší důvěry spotřebitelů. Současný trh si žádá kromě bezpečných, zdravotně nezávadných, kvalitních i biologicky kvalitních potravin také efektivní sledování uvedených kritérií, využívání aktuálních vědeckých postřehů pro ochranu spotřebitelů i životního prostředí a poskytnutí lehce srozumitelných, přesvědčivých důkazů. Česká republika potravinářství věnuje velkou pozornost jednak tím, že se snaží zajistit maximální spolupráci všech zainteresovaných institucí, ale také se snaží poskytovat pravdivé a úplné informace spotřebitelům a tím tak zvyšovat jejich důvěru. Základní teze evropské potravinové politiky je bezpečnost potravin zaručující ochranu zdraví spotřebitele. Sledování bezpečnosti potravin zahrnuje:

- hygienu výroby potravin
- mechanismy controllingu
- monitoring potravních řetězců
- bezpečnost krmiv.¹²

Na potraviny jsou kladeny všeobecné požadavky. U potravin sledujeme jejich bezpečnost, tedy zdravotní nezávadnost, jakost a nutriční hodnotu. Jakost potravin v sobě nese souhrn vlastností důležitých pro výživu. Jakost se posuzuje stejně jak v oblasti potravin, tak i krmiv, a surovin určených k jejich výrobě. Ochrana veřejného zdraví je prioritou. Zajištěna je v celém potravním řetězci kontrolou zdravotní nezávadnosti. Zdravotně závadná potravina nesplňuje základní požadavek pro její použití, tedy pro výživu lidí. Pokud je v procesu hodnocení jednotlivých znaků jakosti u potraviny zjištěno nesplnění podmínky zdravotní nezávadnosti, pak je další hodnocení zastaveno a potravina je vyřazena jako nepoužitelná pro další zpracování, skladování a lidskou spotřebu. Téměř stejné legislativní požadavky v současnosti platí i pro krmiva.

---

¹¹ Sbíрка právních předpisů [online]. 2016 [1. 4.2016]. Dostupné z:

<http://www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sezn?DR=OK&ROK=0&SORT=CP&OK=SEZN1>

¹² Potraviny, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [1. 4. 2016].

Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/>

Nízká jakost potravin a krmiv, jejich nevalná biologická a výživná hodnota mohou mít samozřejmě také negativní vliv na zdraví člověka a hospodářských zvířat. Proto je nutné posuzovat komplexně jakost, zdravotní nezávadnost a nutriční hodnotu, tedy neoddělovat tyto tři pojmy zcela od sebe. Důsledkem celé této problematiky je promítnutí do potravinářské a krmivářské legislativy, do ekonomiky výroby a také do obchodu s potravinami a krmivy. Vysokou úroveň zabezpečení výroby a manipulace s potravinami, které jsou určeny k lidskému konzumu, nebo s krmivy pro hospodářská zvířata lze zajistit, aby byl trh zásoben takovými potravinami a krmivy, jež jsou zdravotně bezpečné (z anglického food safe). Vysoké ochrany všech zájmů spotřebitele lze dosáhnout jen zajištěním účinného státního a veřejného dozoru.¹³

Zákon 110/1997 o potravinách a nařízení 178/2002/ES stanovuje zavedení a používání systému HACCP. HACCP (Hazard Analysis Critical Control Point) neboli „Analýza nebezpečí v kritických kontrolních a regulačních bodech“ je koncepce sloužící k zajištění nezávadnosti potravin. Je to preventivní postup, který by měl zabránit vzniku závadné potraviny. V rámci tohoto systému jsou stanoveny „kritické body“ (tzv. technologické operace, jednotlivá strojní zařízení nebo místa), ve kterých může případná chyba způsobit ohrožení nezávadnosti výsledné potraviny a ve kterých lze tuto chybu zjistit (změřit) a poté i napravit. V těchto kritických bodech jsou systematicky sledovány a regulovány parametry, jež jsou z pohledu konkrétní potraviny rozhodující, aby se zamezilo vzniku nebezpečného produktu.¹⁴

Při tvorbě dokumentace i hodnocení zavedeného systému HACCP v konkrétním provozu je nezbytné vycházet ze závazné posloupnosti splnění podmínek týkajících se způsobu splnění obecných bezpodmínečných požadavků, dále používání zásad správné výroby a hygienické praxe. Mezi tzv. bezpodmínečné hygienické požadavky patří požadavky na infrastrukturu (např. na budovu, umístění, okolí) a zařízení, na suroviny, na bezpečné zacházení s potravinami, na bezpečné nakládání s potravinovým odpadem, na bezpečné postupy regulace škůdců, na sanitační opatření (čištění a dezinfekce), na

---

¹³ BABIČKA Luboš, *Průvodce světem potravin*. Praha: Informační centrum bezpečnosti potravin MZe. 2009, s. 2. ISBN 978-80-7084-878-4.

¹⁴ A – Z Slovník pro spotřebitele, Informační centrum Ministerstvo zemědělství [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016] Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/az/termin/76661.aspx>

zajištění kvality vody (doklad o laboratorním vyšetření pokud není z veřejného zdroje – vlastní studna), na zachování chladicího řetězce, na zdravotní stav zaměstnanců, na dodržování osobní hygieny, na zajištění proškolení personálu. Tyto požadavky jsou uvedeny v Nařízení Evropského společenství č. 882/2004 o hygieně potravin.¹⁵

Komise Evropských společenství vydala v roce 1997 tzv. Zelenou knihu o jakosti zemědělských produktů, ve které je identifikováno 6 hlavních zásad potravinové politiky na úrovni Evropské unie.

„Jedná se o tyto zásady:

- *Zajistit vysokou úroveň ochrany veřejného zdraví, bezpečnosti potravin a ochrany spotřebitele.*
- *Zajistit podmínky pro volný pohyb zboží v rámci vnitřního trhu EU.*
- *Zajistit legislativní oporu o prověřené vědecké poznatky.*
- *Zajistit konkurenceschopnost evropského zemědělství a potravinářského průmyslu spolu se zlepšením jeho vývozních možností.*
- *Uložit primární odpovědnost za zdravotní nezávadnost výrobcům, zpracovatelům a dodavatelům při použití systémů na principu HACCP (analýza rizik a kritických kontrolních bodů) s tím, že tyto systémy musí být zajištěny i účinným úředním dozorem.*
- *Zajistit provázanost a racionalitu legislativy tak, aby byla uživatelsky přijatelná a průchodná.“¹⁶*

Tyto zásady je potřeba aplikovat do celého potravinového řetězce, tedy nejen do výroby potravin, ale také do zemědělské prvovýroby, kde zatím není dořešen princip odpovědnosti výrobce za vadné výrobky.¹⁷

Zelená kniha o jakosti zemědělských produktů má za cíl zahájit v Evropské unii diskuzi na téma, jak pomoci evropským zemědělcům efektivněji využívat kvalitu jimi

---

¹⁵ OTOUPAL, Pavel. Dělá nám (HACCP) ještě dnes starosti? *Výživa a potraviny*. 2/2013. Praha: výživaservis s. r. o., 12. března 2013, s. 28, 29. ISSN 1211-846X

¹⁶ BABIČKA, Luboš. *Průvodce světem potravin*. Praha: Informační centrum bezpečnosti potravin MZe. 2009, s. 2-3. ISBN 978-80-7084-878-4.

¹⁷ BABIČKA, Luboš. *Průvodce světem potravin*. Praha: Informační centrum bezpečnosti potravin MZe. 2009, s. 3. ISBN 978-80-7084-878-4.

produkovaných potravin. Je rozdělena do 3 hlavních kapitol řešících požadavky na produkci, obchodní normy, systémy certifikace a specifické systémy jakosti EU. V roce 2008 byla Komisí EU zahájena diskuze, ve které se řešilo zajištění nejvhodnější politiky, vytvoření nejvhodnějšího předpisového rámce na ochranu a podporu jakosti zemědělských produktů, bez vzniku dalších nákladů či zátěže.¹⁸

Komise EU v roce 2000 vydala „Bílou knihu o nezávadnosti potravin“, kde je nově formulována potravinová politika EU. Zajištění vysoké úrovně nezávadnosti potravin a zemědělských produktů v rámci EU je politickou prioritou Komise EU.¹⁹

Bílá kniha o zdravotní nezávadnosti potravin deklaruje jednotný systém vyžadující zajišťování zdravotní nezávadnosti potravin, a to od prvovýroby až po konečného spotřebitele. Požaduje vysoký stupeň spolupráce a sjednocení jak na úrovni národní, tak i na úrovni Společenství. Politika bezpečnosti, tedy nezávadnosti, potravin musí vycházet z analýzy rizika, což je také důsledně požadováno. Analýza rizika se skládá ze tří, vzájemně propojených, základních prvků. Jejich fungování musí být koordinováno. Patří sem: posouzení rizika, management rizika a komunikace o riziku. Posouzení rizika zahrnuje vědecké poradenství a analýzu dostupných informací. Legislativa a kontrola tvoří management rizika a komunikace o riziku zajišťuje informování veřejnosti a osvětlu. Prioritou v příštím období je podle Komise EU jednak zajištění možnosti sledování pohybu potravin i surovin a to v rámci celého výrobního procesu až ke konečnému spotřebiteli, a také maximální zajištění ochrany před zdravotními riziky ve všech stádiích výroby až po distribuci. Pečlivě jsou také tvořeny mechanismy pro rychlé provádění účinných opatření, používaných, pokud dojde v řetězci výroby a distribuce ke zjištění možnosti ohrožení zdraví spotřebitele.²⁰

---

¹⁸ Politika kvality potravin v EU, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016]

Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/quality/policy/consultation/greenpaper_cs.pdf

¹⁹ BABIČKA, Luboš. *Průvodce světem potravin*. Praha: Informační centrum bezpečnosti potravin MZe. 2009, s. 3. ISBN 978-80-7084-878-4.

²⁰ Usnesení vlády České republiky ze dne 10. prosince 2001 č. 1320 ke Strategii bezpečnosti

(nezávadnosti) potravin v České republice [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016].

Dostupné z: http://www.bezpecnostpotravin.cz/UserFiles/Benes/Strategie_BP_2001.pdf

Bílá kniha byla postupně aktualizována řadou opatření, mnoho z nich nabylo platnosti k 1. 1. 2006 jako tzv. „balíček hygienických opatření“.²¹

Hygienický balíček je výsledkem snahy Evropské komise (EK), jak zjednodušit evropskou legislativu. Zavádí se zde filosofie „od vidlí po vidličku“, kde je za nezávadnost potravin odpovědný každý článek výrobního řetězce, na jehož konci leží potraviny na talíři spotřebitele. Nařízení č. 852/2004 je základem hygienického balíčku, jsou zde stanoveny obecné hygienické předpisy týkající se všech fází výroby, zpracování a distribuce potravin.²²

Hygienickým balíčkem se rozumí soubor právních předpisů Evropského společenství, jež se týkají hygieny potravin a úředních kontrol. V úředním věstníku EU byla v roce 2004 publikována čtyři nařízení a jedna směrnice, jež nabyly účinnosti dne 1. 1. 2006. Následně vešly v platnost ještě další předpisy Evropské unie novelizující či doplňující předpisy hygienického balíčku.²³

Ve 30. letech byla potravinová legislativa představována Potravním kodexem československým. První snahy o přizpůsobení české potravinářské legislativy se datují od r. 1987. V této době se objevily první náměty na potřebu nového, tehdy československého, potravinového zákona po vzoru jiných evropských zemí. V dubnu 1997 Parlament schválil jako základní právní normu v oblasti potravin zákon č. 110/97 o potravinách a tabákových výrobcích.²⁴

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 178/2002 je základním předpisem v oblasti potravinového práva. Stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva a také postupy týkající se bezpečnosti potravin, zřizuje Evropský úřad pro bezpečnost

---

²¹ BABIČKA, Luboš. *Průvodce světem potravin*. Praha: Informační centrum bezpečnosti potravin MZe. 2009, s. 3. ISBN 978-80-7084-878-4.

²² Platí hygienický balíček, Libuše Alterová. [online]. 10. 2. 2006 [cit. 1. 4. 2016]. Dostupné z: <http://zemedelec.cz/plati-hygienicky-balicek/>

²³ Hygienický balíček, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potravin/aktualni-temata/hygienicky-balicek>

²⁴ Zákon o potravinách [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016]. Dostupné z: http://www.wikiskripta.eu/index.php/Z%C3%A1kon_o_potravin%C3%A1ch

potravin. Tento rámcový předpis pokrývá celý potravinový řetězec a v souladu s ním jsou přijímány právní předpisy, jež upravují dílčí oblasti potravinového práva.²⁵

Poté, co Česká republika vstoupila do EU, aktivně se účastní tvorby, harmonizace a oponentury právních předpisů Společenství, čímž má možnost ovlivnit konečnou podobu těchto předpisů s přihlédnutím k národním zájmům. Vzhledem k tomu, že právní předpisy v systému bezpečnosti potravin a krmiv se týkají několika ústředních orgánů státní správy, je nutné dále rozvíjet intenzivnější meziresortní spolupráci a spolupráci jak s veřejností odbornou, tak i spotřebitelskou.²⁶

„V legislativním procesu je návrh novely zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o potravinách). Hlavním důvodem navrhované právní úpravy je zajištění adaptace přímo použitelných předpisů Evropské unie, které v oblasti potravinového práva z velké části nahradily dřívější směrnice. Cílovým stavem je harmonizace zákona o potravinách s předpisy Evropské unie a zabezpečení implementačního souladu a zpřesnění návaznosti zákona o potravinách na předpisy Evropské unie a dále provedení transpozice a adaptace příslušných ustanovení předpisů potravinového práva EU do vnitrostátního právního řádu. Jedná se o implementaci požadavků nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům a další předpisy Evropské unie pro oblast přídatných látek, aromat, enzymů apod., dále nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin. Dalším naplněním cíle potravinového práva v oblasti poskytnutí informací o potravinách spotřebiteli je přijetí vnitrostátních opatření vyžadujících uvedení u

---

²⁵ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010 – 2013.*

Praha: MZe. 2010, s. 6. ISBN 978-80-7084-883-8

²⁶ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010-2013.* Praha: MZe. 2010, s. 6. ISBN 978-80-7084-883-8

nebalených potravin některých nebo všech údajů podle článku 9 a 10 nařízení (EU) č. 1169/2011. Nařízení (EU) č. 1169/2011 nabude účinnosti ke dni 13. prosince 2014 a oblast výživových údajů nabude účinnosti ke dni 13. prosince 2016. V tomto období budou přijaty prováděcí akty Evropské komise, např. pro oblast deklarování země původu. Předpokladem přijetí těchto právních aktů musí být zajištění a zaručení práva spotřebitele na informace o potravinách tak, aby se spotřebitel mohl informovaně rozhodnout a vybrat potraviny, které konzumuje. S tím souvisí rovněž dosažení vysoké míry ochrany zdraví spotřebitele a zamezení praktik, které by mohly spotřebitele uvádět v omyl. Cílem revize prováděcích předpisů k zákonu o potravinách musí být zjednodušení a zpřehlednění legislativního rámce, s důrazem na posílení ochrany spotřebitele a produkce kvalitních potravinářských výrobků.“²⁷

Codex Alimentarius (CA) podle překladu z latiny znamená „potravinářský zákoník“, který obsahuje řadu obecných i specifických norem o bezpečnosti potravin formulovaných pro ochranu zdraví spotřebitelů a zajištění správných postupů v obchodu s potravinami. Potraviny, které jsou uvedeny na trh pro místní spotřebu nebo pro export, musí být kvalitní a bezpečné. Codex Alimentarius v 60. letech vypracovaly dvě organizace Spojených národů. Byla to Organizace pro potraviny a zemědělství (FAO) a Světová zdravotnická organizace (WHO), jež mají za úkol mimo jiné řídit a pomáhat při vypracování definicí potravin a požadavků na potraviny, harmonizovat tyto požadavky a takto podporovat mezinárodní obchod s potravinami. Návrh norem a jejich zavádění probíhá na národní a regionální úrovni, neboť většina světové populace žije ve 180 zemích, jež jsou členy CA.²⁸

Cílem CA je prosazovat ochranu spotřebitelů, usnadnit celosvětový obchod s potravinami pomocí potravinových norem, kodexů správné praxe a dalších pokynů. Jelikož je CA uváděn jako jedna z relevantních mezinárodních organizací v Dohodě Světové obchodní organizace o hygienických a rostlinolékařských opatřeních a jelikož

---

²⁷ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014-2020*. Praha: MZe. 2014, s. 10. ISBN 978-80-7434-148-9

²⁸ Codex Alimentarius, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/aktualni-temata/codex-alimentarius>

je k němu také přihlíženo Evropským společenstvím při přípravě legislativy, zvyšuje se tak jeho význam v obchodním kontextu.²⁹

Mezinárodní potravinářské normy, pokyny a kodexy v CA přispívají k bezpečnosti, kvalitě a spravedlnosti v oblasti mezinárodního obchodu s potravinami. Spotřebitelé mohou důvěřovat bezpečnosti a kvalitě potravinářských výrobků, které koupili, a dovozci mohou věřit, že potraviny, které objednali, budou v souladu s jejich specifikacemi. Veřejné obavy vyjádřené v otázkách bezpečnosti potravin jsou často v centru globálních debat. Biotechnologie, pesticidy, potravinářské přísady a kontaminující látky jsou některé z námětů otázek projednávaných na jednáních. Jsou založeny na nejlepších dostupných vědeckých poznatcích nezávislých mezinárodních subjektů posuzujících rizika nebo ad-hoc konzultacích organizovaných FAO a WHO.³⁰ (Ad-hoc konzultace znamená, že konzultace byla sjednána pro určitý účel.)³¹

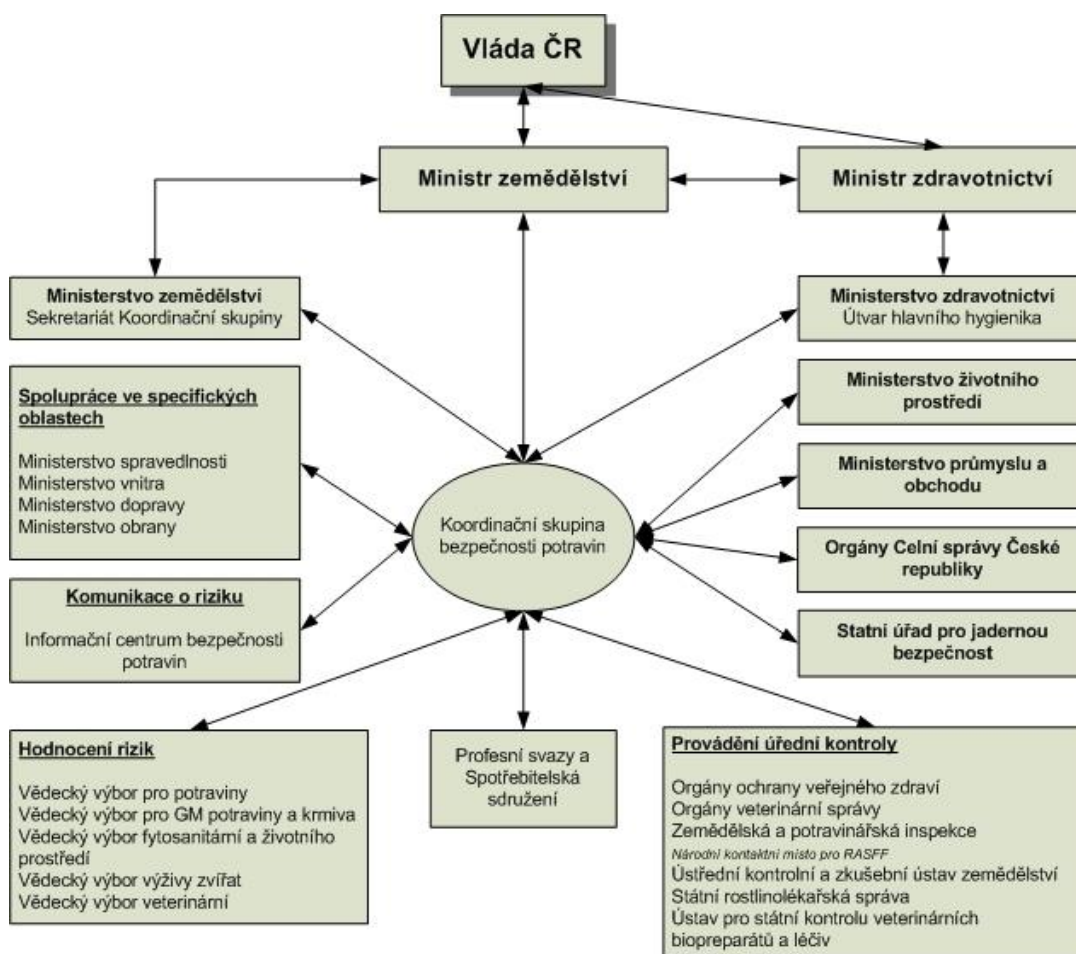
---

²⁹ Codex Alimentarius, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/aktualni-temata/codex-alimentarius>

³⁰ Codex Alimentarius, WHO [online]. 1. 2. 2016 [cit. 1. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.codexalimentarius.org/about-codex/en>

³¹ Wikipedie: Otevřená encyklopedie [online]. 25. 3. 2016 [cit. 1. 4. 2016]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ad_hoc

2.2 Systém bezpečnosti potravin v ČR

Obrázek 1: Schéma systému bezpečnosti potravin v ČR

Zdroj: Informační centrum Ministerstva zemědělství

V naší republice tvoří analýza rizik, stejně jako ve všech zemích EU, podstatu systému zajištění bezpečnosti potravin. Analýza rizik se skládá ze tří celků uspořádaných nezávisle, ale vzájemně se doplňujících:

- hodnocení rizik
- řízení rizik
- komunikace o riziku.³²

³² MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: Mze. 2010, s. 4. ISBN 978-80-7084-883-8

V ČR je celý systém bezpečnosti potravin řízen resorty zemědělství a zdravotnictví spolupracujících s dalšími ministerstvy a jinými organizacemi státní správy. Nezávislé státní i nestátní výzkumné ústavy spolu s vysokými školami a univerzitami plní funkci základní hodnocení rizik. Významná role v procesu komunikace o riziku připadá nevládním organizacím, profesním a spotřebitelským sdružením.³³

Již od roku 2001 je strategie bezpečnosti potravin základním řídicím dokumentem ČR v oblasti bezpečnosti potravin.³⁴

Strategie bezpečnosti (zdravotní nezávadnosti) potravin v ČR, schválená usnesením vlády ČR č. 1320/2001 ze dne 10. prosince 2001, byla prvním strategickým dokumentem ČR v oblasti bezpečnosti potravin. Dokončení harmonizace legislativy EU, zajištění koordinace činností ústředních orgánů státní správy a příslušných orgánů státního dozoru, optimalizování sítě laboratoří, ustavení vědeckých výborů, zajištění intenzivní komunikace se spotřebiteli, zajištění budování systému RASFF, zajištění spolupráce a koordinace činností s EFSA bylo strategií stanoveno jako klíčové.³⁵

Střednědobé cíle ČR v oblasti bezpečnosti potravin byly v letech 2005–2006 definovány Strategií zajištění bezpečnosti potravin v ČR, jež schválila vláda ČR usnesením č. 1277/2004 dne 15. prosince 2004. Cílem bylo efektivní propojení dílčích činností tak, aby se celý systém bezpečnosti potravin stal kompaktním, schopným pružně a efektivně reagovat na denní problémy a případné krize. Po přistoupení k EU byla Strategie zajištění bezpečnosti potravin v ČR v závěru roku 2006 vyhodnocena a revidována definováním nových úkolů na období 2007–2008. Ovšem vzhledem

---

³³ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 4. ISBN 978-80-7084-883-8

³⁴ Strategie bezpečnosti potravin, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potravin/bezpecnost-potravin/strategie-zajisteni-bezpecnosti-potravin>

³⁵ Strategie bezpečnosti potravin, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potravin/bezpecnost-potravin/strategie-zajisteni-bezpecnosti-potravin>

k předsednictví ČR Radě EU v první polovině roku 2008 byla platnost této strategie prodloužena do konce roku 2009.³⁶

Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010-2013 navazuje na předcházející koncepční materiály z let 2001, 2004 a 2007. Problematika bezpečnosti potravin, jež je dlouhodobě jednou z priorit vlád ČR, je nově rozšířena o otázky výživy, jelikož toto je zásadní z pohledu perspektivního zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva. Na vědomí vzala vláda ČR tento dokument usnesením č. 61/2010. Posílení ochrany a podpory zdraví, posílení oprávněných zájmů spotřebitelů a posílení důvěry veřejnosti v systém zajištění bezpečných potravin, v jejich kvalitě a výživovou hodnotu, je dlouhodobým cílem Strategie bezpečnosti potravin. Strategie jmenuje za hlavní oblasti zájmu další posilování spolupráce s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin, otázky komunikace a vzdělávání spotřebitelů i pracovníků státní správy a nově oblast výživy obyvatel. Výživa obyvatel byla do té doby řešena samostatně, netvořila součást předcházejících strategií bezpečnosti potravin.³⁷

Aktuální je již pátá strategie. Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014-2020, jež byla schválena usnesením vlády ČR č. 25 ze dne 8. ledna 2014, je rozdělena do několika částí. První část Strategie charakterizuje současný stav zajištění bezpečnosti potravin v České republice, definuje jeho hlavní prvky, klade důraz na význam spolupráce v oblasti bezpečnosti potravin na národní úrovni a také s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA). Je zde popisována také aktuální situace v oblasti výživy, jež je jedním z klíčových faktorů primární prevence nejčastějších chronických neinfekčních onemocnění, jako je onemocnění srdce a cév, diabetes mellitus 2. typu, hypertenze apod. Druhá část dokumentu nabízí východiska pro stanovení priorit. Vyjmenovává celou řadu pozitivních i negativních trendů charakterizujících současnou situaci v oblasti bezpečnosti potravin a v oblasti výživy i s popisem situace v oblasti

---

³⁶ Strategie bezpečnosti potravin, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016].

Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potravin/bezpecnost-potravin/strategie-zajisteni-bezpecnosti-potravin>

³⁷ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010. ISBN 978-80-7084-883-8

legislativy.³⁸ (Pozitivně je hodnoceno např. to, že systém zajištění bezpečnosti potravin je funkční a že byl harmonizován systém sběru dat, dále to, že čeští spotřebitelé stále více preferují české potraviny, že roste zájem veřejnosti a médií o problematiku bezpečnosti potravin a nutriční kvality potravin s ohledem na dopad na zdraví, že se zvyšuje důraz na výživu dětí a že se vyučuje Výchova ke zdraví na základních školách. Jako negativní trend je označen rozvoj klamání spotřebitele a falšování potravin, komplikovanost kontroly prodeje potravin přes internet, dopad změn agrotechnik na kvalitu a bezpečnost potravin, vznik nových nebezpečí a rizik, dlouhodobé podfinancování vědeckého hodnocení rizik, také to, že stále chybí aktuální data o složení potravin a že nejsou k dispozici data o individuální spotřebě potravin, dále rezervovaný přístup k aplikaci biotechnologií, růst podílu osob trpících nadváhou či obezitou, především dětí. Zdůrazňuje se zde i to, že snížení energetické potřeby v důsledku fyzické pasivity vede k výraznějším nárokům na nutriční obsah potravin a že sortiment v prodejních automatech ve školních bufetech podporuje nevhodné stravovací návyky.)³⁹ Třetí část Strategie definuje pro období 2014–2020 konkrétní priority i s uvedením zodpovědného resortu či organizace.⁴⁰

2.2.1 Hodnocení rizik

Hodnocení rizika je proces, jenž je vědecky podložen a jehož cílem je podrobný popis rizika. Na základně podrobného popisu je možné následně riziko účelně ovlivnit. Aby byl tento proces kompletní, je potřeba, aby proběhl ve všech svých částech.

---

³⁸ Strategie bezpečnosti potravin, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016].

Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/bezpecnost-potravin/strategie-zajisteni-bezpecnosti-potravin>

³⁹ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014–2020*. Praha: MZe. 2014, s. 10. ISBN 978-80-7434-148-9

⁴⁰ Strategie bezpečnosti potravin, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016].

Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/bezpecnost-potravin/strategie-zajisteni-bezpecnosti-potravin>

Nejdříve je nutná identifikace nebezpečí, jeho popis, následuje hodnocení expozice a odhad rizika.⁴¹

Evropská unie pro potřeby hodnocení rizik zřídila Evropský úřad bezpečnosti potravin (EFSA – European Food Safety Authority), ten má za úkol poskytovat Evropské komisi (EK) a dalším orgánům EU vědecky podložené informace, které jsou nezbytné pro jejich činnost a rozhodování. V naší republice mají na hodnocení rizik podíl odborná pracoviště jak státních, tak nestátních výzkumných ústavů, vysoké školy a univerzity. Dále byly zřízeny tzv. vědecké výbory, jež plní úlohu posily v oblasti hodnocení rizik v potravinovém řetězci.⁴²

Obecnou odpovědnost za hodnocení zdravotních rizik plynoucích z expozice nebezpečnými činiteli z potravin má Ministerstvo zdravotnictví. Riziko je hodnoceno na základě monitoringu. Data jsou získávána pravidelně a dlouhodobě z monitorovacích programů ministerstev zdravotnictví, zemědělství a životního prostředí, v jistých případech jsou získávány také na výzkumných pracovištích a při splnění určitých podmínek rovněž během rutinní kontrolní činnosti v celém řetězci (od prvovýroby až po konzum potravin). Prostřednictvím epidemiologických studií získávají odborné instituce z celé republiky, státní dozorové orgány, vysoké školy a univerzity údaje přímo na skupinách spotřebitelů. Takto získaná data jsou ukládána v různých formátech, a proto jsou obtížně porovnatelná. Důležitým úkolem je tedy doladění této situace a zabezpečení datové relevance, neboť data slouží nejen pro potřeby hodnocení zdravotních rizik v naší republice, ale mohla by posloužit Evropskému úřadu bezpečnosti potravin k hodnocení rizik na evropské úrovni.⁴³

Monitorování rizik je charakterizováno jako plánované, dlouhodobé pozorování nebo měření. Snahou je získat přehled o stavu, úrovni a vývoji kontaminace potravin,

---

⁴¹ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 4. ISBN 978-80-7084-883-8

⁴² MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 4. ISBN 978-80-7084-883-8

⁴³ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 4. ISBN 978-80-7084-883-8

krmiv, surovin a složek prostředí. Česká republika má systém monitorování garantovaný jednotlivými ministerstvy.⁴⁴

Ministerstvo zemědělství (MZe) nese odpovědnost za monitoring cizorodých látek obsažených v potravinových řetězcích, za sledování kontaminace půdy a povrchové vody a vstupů do těchto prostředí. Data získaná MZe jsou dále vyhodnocována a statisticky zpracovávána, proto se rozvíjí projekt tzv. datového skladu, resortního úložiště elektronických dat z monitoringu. Monitoringem zdravotního stavu obyvatelstva ČR ve vztahu k životnímu prostředí, včetně sledování dietární expozice populace, se zabývá Ministerstvo zdravotnictví. Za plošný monitoring životního prostředí ČR je odpovědné Ministerstvo životního prostředí.⁴⁵

2.2.1.1 Evropský úřad pro bezpečnost potravin

Evropský úřad pro bezpečnost potravin (European Food Safety Authority – EFSA) je úřadem EU zodpovědným za hodnocení rizik týkajících se bezpečnosti potravin a krmiv, dále výživy, zdraví a pohody zvířat a také ochrany a zdraví rostlin. Spolu s národními autoritami a dalšími zúčastněnými organizacemi EFSA poskytuje objektivní, nezávislé, vědecky podložené poradenství a jasná sdělení, jež jsou založena na nejaktuálnějších vědeckých poznatcích a informacích o existujících a nově se objevujících rizicích. EFSA vznikl v lednu 2002 jako jeden z kroků vedoucích k vytvoření komplexního systému zajištění bezpečnosti potravin v EU a k obnovení důvěry spotřebitelů k evropským potravinám. Důvěra spotřebitelů byla velice nízká a to v důsledku krizí z konce 90. let minulého století v oblasti bezpečnosti potravin.⁴⁶

Hodnocení rizik je v systému zajištění bezpečnosti potravin v Evropské unii prováděno nezávisle na řízení rizik. Na základě hodnocení rizik připravuje EFSA vědecká stanoviska a doporučení tvořící základ pro legislativní a politickou činnost. EFSA podporuje Evropskou komisi, Evropský parlament a členské státy Evropské unie

---

⁴⁴ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 4. ISBN 978-80-7084-883-8

⁴⁵ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 4. ISBN 978-80-7084-883-8

⁴⁶ EFSA [online]. 2016 [cit. 22. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.efsa.europa.eu/en/aboutefsa.htm>

v přijímání rozhodnutí jak efektivních, tak včasných. Tento systém chrání spotřebitele v EU před riziky z potravin.⁴⁷

Vzhledem k faktu, že potraviny jsou pro život nezbytné, EFSA chce zajistit bezpečnost evropských potravin a stát se globálně uznávanou autoritou Evropské unie pro hodnocení rizik v oblasti bezpečnosti potravin a krmiv, výživy, zdraví a pohody zvířat a ochrany a zdraví rostlin.⁴⁸

Organizační struktura EFSA

Evropský úřad pro bezpečnost potravin je řízen nezávislou správní radou. Ta je složena z 15 členů, kteří jednají v obecném zájmu a nejsou součástí žádné vlády, organizace či sektoru. Úkolem správní rady je hospodaření s rozpočtem EFSA, schvalování ročního plánu práce a také zodpovědnost za efektivnost EFSA a úspěšnou spolupráci s partnerskými organizacemi v EU a třetích zemích. Právním zástupcem EFSA je výkonný ředitel, který nese zodpovědnost za veškerou činnost, personální otázky, zpracování ročních plánů ve spolupráci s Evropskou komisí, Evropským parlamentem a členskými státy EU. Dalšími subjekty EFSA je vědecký výbor a vědecké panely, jež tvoří vysoce kvalifikovaní odborníci ve sféře vědeckého hodnocení rizik. Každý člen byl jmenován na základě otevřeného výběrového řízení, kde se posuzují vědecké zkušenosti, včetně zkušeností s hodnocením rizik, a publikační činnost. V současnosti je činných 10 vědeckých panelů: Vědecký panel pro zdraví a pohodu zvířat (Animal health and welfare – AHAW), Vědecký panel pro potravinářské přídatné látky a zdroje nutričních látek přidávaných do potravin (Food additives and nutrient sources added to food – ANS), Vědecký panel pro biologická rizika (Biological hazards – BIOHAZ), Vědecký panel pro materiály určené pro kontakt s potravinami, enzymy, aromatické a pomocné látky (Food contact materials, enzymes, flavourings and processing aids – CEF), Vědecký panel pro kontaminanty (Contaminants in the food chain – CONTAM), Vědecký panel pro přídatné látky nebo látky přidávané do krmiv

---

⁴⁷ EFSA [online]. 2016 [cit. 22. 3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/efsa.aspx>

⁴⁸ EFSA [online]. 2016 [cit. 22. 3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/efsa.aspx>

(Additives and products or substances used in animal feed – FEEDAP), Vědecký panel pro geneticky modifikované organizmy (Genetically modified organisms – GMO), Vědecký panel pro dietetické výrobky, výživu a alergie (Dietetic products, nutrition and allergies – NDA), Vědecký panel pro prostředky pro ochranu rostlin a jejich rezidua (Plant protection products and their residues – PPR). Vědecký panel pro zdraví rostlin (Plant health – PLH).⁴⁹

„Direktoriát pro hodnocení rizik a vědeckou asistenci provádí hodnocení rizik v prioritních zdravotních a bezpečnostních oblastech jako jsou biologická rizika, chemické kontaminanty, zdraví rostlin a zdraví a pohoda zvířat.

Direktoriát pro vědecké posouzení regulovaných produktů posuzuje látky, produkty a tvrzení používané nebo zamýšlené k použití v potravinovém řetězci s cílem chránit veřejnost, zdraví rostlin, zvířat a životní prostředí.

Direktoriát pro vědeckou strategii a koordinaci je zodpovědný za rozvíjení spolupráce EFSA s členskými státy a realizace vědecké strategie EFSA. Koordinuje aktivity EFSA v oblasti hodnocení rizik a zabývá se průřezovými tématy. Direktoriát podporuje činnost Vědeckého výboru a Poradního sboru EFSA.

Direktoriát pro komunikaci je zodpovědný za veškerou komunikaci Úřadu.

Direktoriát pro zdroje a podporu zajišťuje administrativní a servisní podporu pro chod úřadu. Direktoriát je zodpovědný za řízení lidských a finančních zdrojů, IT, právní záležitosti.“⁵⁰

Spolupráce s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin

Česká republika s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin usilovně spolupracuje od samého počátku jeho existence. Odbor bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství je kontaktním místem pro spolupráci s EFSA, tím je také personálně zajištěna účast zástupců ČR v pracovních orgánech EFSA. Řada českých institucí a vědeckých pracovníků s EFSA přímo spolupracuje, např. instituce se podílí

---

⁴⁹ EFSA [online]. 2016 [cit. 22. 3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/efsa.aspx>

⁵⁰ EFSA [online]. 2016 [cit. 22. 3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/efsa.aspx>

na řešení výzkumných projektů a vědečtí pracovníci jsou účastni v odborných pracovních skupinách, kolokviích a seminářích.⁵¹

Jelikož se spolupráce mezi EFSA a členskými státy během posledních let značně prohloubila, byl v každé členské zemi vytvořen tzv. „EFSA Focal Point“, který je koordinačním místem pro spolupráci s EFSA. Koordinační místo je prostředníkem mezi EFSA, národními úřady pro bezpečnost potravin či organizacemi, jež zastávají tuto funkci v členských státech, a dalšími zainteresovanými skupinami (vědeckými institucemi, spotřebiteli atd.) v členských státech. Zástupci koordinačních míst se scházejí pravidelně z důvodu výměny informací a dalšího rozvoje spolupráce. Samozřejmě spolu průběžně komunikují prostřednictvím elektronické pošty a webových stránek.⁵²

Odbor bezpečnosti potravin, jenž je součástí Úřadu pro potraviny MZe ČR, byl pověřen zajištěním činnosti Koordinačního místa.⁵³

Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014–2020 přesně vymezuje oblast spolupráce s EFSA. Patří sem rozvoj činnosti Koordinačního místa v návaznosti na požadavky EFSA; podpora zapojení národních expertů a institucí provádějících hodnocení rizik do spolupráce s EFSA, např. zapojením do databáze expertů, účastí na pracovních jednáních, spolupráci dle čl. 36; dále aktivní podílení se na rozvoji a využívání Platformy pro výměnu informací EFSA sdílením výsledků hodnocení rizik a dalších relevantních sdělení a zpřístupněním Platformy expertům České republiky. Významný je nejen rozvoj sítě spolupracujících odborníků a organizací na národní úrovni, ale též zabezpečení odborné a technické pomoci expertům a organizacím zapojeným do spolupráce s EFSA. Dalším úkolem je propagace EFSA a zvyšování povědomí veřejnosti ČR o její činnosti. Důležitá je spolupráce při rozvoji a národní implementaci metod sledování spotřeby potravin, sběru laboratorních dat a hodnocení

---

⁵¹ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010-2013*. Praha: MZe. 2010, s. 9. ISBN 978-80-7084-883-8

⁵² EFSA [online]. 2016 [cit. 22. 3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/koordinacni-misto-pro-spolupraci-s-efsa.aspx>

⁵³ EFSA [online]. 2016 [cit. 22. 3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/koordinacni-misto-pro-spolupraci-s-efsa.aspx>

dietární expozice, jako příspěvku k rozvíjejícímu se pan-evropského hodnocení zdravotních rizik, za což je zodpovědné Ministerstvo zdravotnictví. Ostatní body zajišťuje Ministerstvo zemědělství.⁵⁴

Koordinační místa pro rozvoj spolupráce používají Platformu pro výměnu informací (Informatik Exchange Platform – IEP). Jedná se o nástroj pro shromažďování dat a dokumentů z jednotlivých členských států. Tato data jsou v elektronické podobě a jsou přístupná nejen pro EFSA, ale též pro jednotlivé členské státy mezi sebou.⁵⁵

Propojení organizací působících ve sféře poslání EFSA

Nejpodstatnější aktivita EFSA, jež vychází z čl. 36 Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 178/2002 stanovujícího obecné zásady a požadavky potravinového práva a zřizujícího Evropský úřad pro bezpečnost potravin, je asociace institucí působících v oblastech poslání EFSA za účelem vytvoření rámce pro vědeckou spolupráci prostřednictvím: koordinace činností, výměny informací, odborných poznatků a osvědčených postupů, přípravy a provádění společných projektů. Podle čl. 36 vyzývá EFSA organizace spolupracující s EFSA k podání návrhů na řešení projektů v oblasti hodnocení rizik. Jiné organizace se řešení těchto projektů zúčastnit nemohou.⁵⁶

Z údajů z roku 2009 vyplývá, že do spolupráce s EFSA podle čl. 36 bylo schváleno 357 organizací, z toho 19 z ČR.⁵⁷ (Např. Státní zdravotní ústav; Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v.v.i.; Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.; Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i.; Výzkumný ústav potravinářský Praha, v.v.i.; Mendlova univerzita; Agronomická fakulta, Ústav chovu a šlechtění zvířat; Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů,

---

⁵⁴ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014–2020*. Praha: MZe. 2014, s. 12. ISBN 978-80-7434-148-9

⁵⁵ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 9. ISBN 978-80-7084-883-8

⁵⁶ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 9. ISBN 978-80-7084-883-8

⁵⁷ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 9. ISBN 978-80-7084-883-8

Katedra kvality zemědělských produktů; Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, Fakulta potravinářské a biochemické technologie; Biologické centrum Akademie věd; Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, Fakulta veterinární hygieny a ekologie.)⁵⁸

2.2.1.2 Úřad pro potraviny

S ohledem na Konceptci potravinářství v České republice, stanovenou pro období po vstupu České republiky do Evropské unie, konkrétně pro období 2004–2013, byl vytvořen Úřad pro potraviny, jež je součástí Ministerstva zemědělství od 1. 4. 2005 a jež zastřešuje celou oblast potravin v naší republice. Úřad pro potraviny je kontaktním místem Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) a národním kontaktním místem pro pracovní orgány EU týkajících se potravinového práva a potravinových standardů. Mezi jeho další činnosti patří analýza trendů ve vývoji potravinářského a tabákového průmyslu v ČR; právně upravuje předpisy ČR v oblasti výroby, kontroly, hygieny potravin a jejich zdravotní nezávadnosti. Je také zodpovědný za resortní politiku kvality potravin a zpracovaných zemědělských výrobků, včetně regionálních potravin, a za řízení hodnotitelské komise národní značky kvality KLASA. Úřad pro potraviny má na starost také koordinaci výkonu státní správy dozorovými orgány v oblasti bezpečnosti potravin. Z důvodu posílení komunikace a koordinace mezi Úřadem pro potraviny a jednotlivými dozorovými orgány v působnosti MZe byl zřízen Výkonný výbor dozorových orgánů tvořený statutárními zástupci dozorových orgánů (Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, Státní rostlinolékařská správa, Státní veterinární správa ČR). Postavení výboru a jeho činnost je specifikována statutem.⁵⁹

Úřad pro potraviny se skládá ze dvou odborů: z odboru potravinářské výroby a legislativy, který je zodpovědný za implementaci nařízení Evropského parlamentu a

---

⁵⁸ Materiál – Hospodářská komora České republiky [online]. 31. 12. 2011. s. 20 [1. 4. 2016]. Dostupné z: www.komora.cz/download.aspx?dontparse=true&FileID=7042

⁵⁹ Úřad pro potraviny [online]. 2016 [cit. 6. 3. 2016] Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/kontakty/urad-pro-potraviny/>

Rady, a odboru bezpečnosti potravin, který je koordinačním místem pro komunikaci s EFSA.⁶⁰

2.2.1.3 Vědecké výbory

Česká republika zareagovala na vznik EFSA vytvořením vědeckých výborů, které jsou složeny z předních odborníků v daných oblastech. Vědecké výbory zpracovávají vědecké studie, připravují nezávislá hodnotící stanoviska a návrhy na přijímání opatření k zajištění zdravotní nezávadnosti v celém řetězci výroby potravin a krmiv.⁶¹

Expertní skupiny vytváří vědecké výbory, jež jsou poradními orgány Koordinační skupiny bezpečnosti potravin, nepřímo ministra zemědělství. Vědecké výbory vydávají stanoviska, jež slouží expertům podílejících se na přípravě právních předpisů Evropského společenství jako nezávislá vědecká podpora.⁶²

Vědecké výbory během svého působení vypracovaly několik set stanovisek a vědeckých studií. Výstupní data z jejich činnosti a údaje o vědeckých výborech jako takových jsou k dispozici na veřejně dostupných internetových stránkách.⁶³

Ministerstvo zemědělství ČR zřídilo v roce 2002 Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí, Vědecký výbor veterinární a vědecký výbor výživy zvířat. V roce 2002 byl dále zřízen Ministerstvem zdravotnictví Vědecký výbor pro potraviny. Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva byl ustaven Ministerstvem zemědělství v roce 2006.⁶⁴

---

⁶⁰ Úřad pro potraviny [online]. 2016 [cit. 6. 3. 2016] Dostupné z:

<http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/kontakty/urad-pro-potraviny/>

⁶¹ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 4. ISBN 978-80-7084-883-8

⁶² Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z:

www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/vedecke-vybory.aspx

⁶³ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 5. ISBN 978-80-7084-883-8

⁶⁴ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 4. ISBN 978-80-7084-883-8

„Vědecký výbor výživy zvířat byl ustaven 24. 7. 2002 při Výzkumném ústavu živočišné výroby v souladu s usnesením vlády č. 1320/2001 ke „Strategii zajištění bezpečnosti (nezávadnosti) potravin v ČR“. Činnost vědeckého výboru byla zařazena mezi hlavní činnosti Výzkumného ústavu živočišné výroby.“⁶⁵

Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i. (dále jen VÚŽV, v.v.i.) je instituce veřejně výzkumná. Byla zřízena Ministerstvem zemědělství ČR v roce 1951. Působí v oboru zootechnického výzkumu, v oborech biologických a biotechnologických základů živočišné výroby. *„Hlavní náplní činnosti VÚŽV, v.v.i. je základní a aplikovaný výzkum v oblastech genetiky a šlechtění zvířat, reprodukce, výživy, kvality živočišných produktů, etologie, technologií chovů, managementu stád a ekonomiky výroby. Z pověření MZe ústav zastupuje Českou republiku v Evropském sdružení pro živočišnou výrobu (EAAP) a spolupracuje s OSN-FAO v programu využití a ochrany genetických zdrojů hospodářských zvířat. V návaznosti na vědeckou a výzkumnou činnost se ústav věnuje expertním, poradenským, pedagogickým a informačním aktivitám. V oblasti výchovy a osvěty se zaměřuje na odborné vzdělávání pro předškolní zařízení, základní, odborné a vysoké školy až po univerzitu třetího věku.“⁶⁶*

„Vědecký výbor veterinární byl ustanoven při Výzkumném ústavu veterinárního lékařství, v.v.i. v souladu s usnesením vlády č. 1320/2001 ke „Strategii zajištění bezpečnosti (nezávadnosti) potravin v ČR“ v červenci 2002.“⁶⁷ Výbor nemá právní subjektivitu, za svou činnost je odpovědný prvnímú náměstkovi ministra zemědělství ČR a je poradním orgánem Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Vědecký výbor veterinární se zabývá oblastmi zdraví a pohody zvířat, zoonóz, hygieny provozu a také nezávadnosti živočišných produktů.⁶⁸

---

⁶⁵ Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i. [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: www.vuzv.cz/index.php?p=vedecky_vybor&site=default

⁶⁶ Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i. [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: http://www.vuzv.cz/index.php?p=o_ustavu&site=default

⁶⁷ Vědecký výbor veterinární [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: www.vetcommittee.org/index.html

⁶⁸ Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/vedecke-vybory.aspx

V roce 2002 byl ustaven Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí, jehož úkolem je sběr informací, analýza a predikce problémů v oblasti bezpečnosti potravin v návaznosti na problémy v primární zemědělské výrobě, importu a exportu zemědělských surovin, produktů a fyto-karanténní oblasti, a také problémů, které jsou důsledkem narušeného životního prostředí.⁶⁹

Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva je nejmladší. Zabývá se problémy souvisejícími s hodnocením rizik geneticky modifikovaných potravin a krmiv a také dalšími aktuálními problémy v této oblasti.⁷⁰

„Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva byl ustaven v březnu 2006 při Výzkumném ústavu rostlinné výroby Praha v souladu s usnesením vlády č. 1277/2004 ke „Strategii zajištění bezpečnosti potravin v České republice po přistoupení k Evropské unii“. Vědecký výbor je poradní orgán MZe, složený z nezávislých vědeckých výzkumných pracovníků, v jehož působnosti je zejména: posuzování údajů uvedených v žádostech EFSA podle nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1829/2003 (žádosti o uvádění GM potravin a krmiv do oběhu); vydávání odborných stanovisek k těmto žádostem; posuzování možného rizika pro zdraví lidí a zvířat plynoucí z GM potravin a krmiv; informování MZe o současném stavu vědeckého poznání v uvedené oblasti; podílet se na tvorbě legislativy EU v oblasti GMO; z vlastní iniciativy zpracovávat materiály, vznášet podněty, popřípadě upozorňovat na specifické nebo nové problémy spadající do vlastní působnosti.“⁷¹

---

⁶⁹ Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/vedecke-vybory.aspx

⁷⁰ Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/vedecke-vybory.aspx

⁷¹ Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/gmo>

2.2.2 Řízení rizik

Spolupráce a koordinace činností všech zainteresovaných vládních i nevládních institucí v rámci vymezených kompetencí zaručuje zajištění ochrany zdraví a podpory zájmů spotřebitele.⁷²

2.2.2.1 Koordinační skupina bezpečnosti potravin

Na základě usnesení Vlády České republiky ze dne 10. prosince 2001 č. 1320 ke Strategii zajištění bezpečnosti (nezávadnosti) potravin v ČR byla v roce 2002 ustavena mezíresortní Koordinační skupina bezpečnosti potravin (dále jen „Koordinační skupina“), své zastoupení zde mají ústřední orgány státní správy, příslušné orgány státního dozoru a také spotřebitelské i profesní organizace. Jako sekretariát Koordinační skupiny byl určen Odbor bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství.⁷³

Kvůli podpoře činnosti Koordinační skupiny jsou k jednotlivým problematikám vytvářeny v případě potřeby pracovní skupiny. Aktuálně jich je funkčních osm: Pracovní skupina pro koordinaci kontrolní činnosti státních dozorových orgánů, Pracovní skupina pro optimalizaci sítě laboratoří, Pracovní skupina pro informační systém, Pracovní skupina pro informační centrum bezpečnosti potravin, Pracovní skupina pro komunikaci se spotřebiteli, Pracovní skupina pro zapojení do systému RASFF, Pracovní skupina pro problematiku krmiv, Pracovní skupina pro geneticky modifikované potraviny a krmiva a potraviny nového typu.⁷⁴

Hlavním posláním Koordinační skupiny je řízení aktivit jednotlivých resortů, definování priorit v problematice bezpečnosti potravin, zajištění spolupráce nejen na národní úrovni, ale také posilování spolupráce s národními institucemi bezpečnosti potravin členských států EU a EFSA. Díky Koordinační skupině mohou být do systému bezpečnosti potravin angažovány také zájmové svazy (Agrární komora ČR,

---

⁷² MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 5. ISBN 978-80-7084-883-8

⁷³ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 5. ISBN 978-80-7084-883-8

⁷⁴ Usnesení vlády ČR z 15. 12. 2004 č. 1277 [online]. 2004 [cit. 29. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.phytosanitary.org/old/pdf/strategie_EU.pdf

Potravinářská komora ČR, Svaz obchodu a cestovního ruchu České republiky) a nevládní organizace, tedy spotřebitelská sdružení a další profesní svazy či organizace; což představuje významný hlas producentů a spotřebitelů potravin a krmiv.⁷⁵

2.2.2.2 Zodpovědnost jednotlivých ministerstev a úřadů v systému bezpečnosti potravin

Ministerstvo zemědělství je odpovědné především za problematiku veterinární a fytosanitární, za oblast výživy, napájení, přepravy, léčení, pohody zvířat, ochrany zvířat (i zacházení se zvířaty), hygieny prostředí, šlechtění, plemenitby a rozmnožování, zdolávání hromadných onemocnění a usmrcování zvířat; dále za procesy týkající se výroby, označování potravin a krmiv, za problematiku uvádění geneticky modifikovaných potravin a krmiv na trh. Zaměřuje se také na bezpečnost vstupů při výrobě, skladování, distribuci a spotřebu potravin a krmiv. Ve všech těchto oblastech provádí úřední kontrolu trhu a to prostřednictvím příslušných orgánů státního dozoru.⁷⁶

Ministerstvo zdravotnictví je odpovědné za problematiku společného stravování, za problematiku předmětů a materiálů, které přicházejí do styku s potravinami; dále za agendu uvádění na trh nového typu potravin, za stanovení podmínek ozařování potravin a požadavků na potraviny z pohledu mikrobiologie, přídatných a pomocných látek, látek určených k aromatizaci potravin, kontaminantů, zbytků pesticidů a veterinárních léčiv v potravinách. Další oblastí je zjišťování příčin poškození nebo ohrožení zdraví jak v oblasti výroby, tak i zavádění potravin do oběhu. Kontrolu nad trhem a službami v těchto oblastech vykonává prostřednictvím příslušných orgánů státního dozoru.⁷⁷

Ministerstvo životního prostředí odpovídá za koordinaci jednotného informačního systému o životním prostředí. Je zde zahrnuta odpovědnost za plošné monitorování životního prostředí na území naší republiky, za správu v nakládání

---

⁷⁵ Koordinační skupina bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 29. 3. 2016]

Dostupné z: www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/koordinacni-skupina-bezpecnosti-potravin.aspx

⁷⁶ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 5. ISBN 978-80-7084-883-8

⁷⁷ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 5. ISBN 978-80-7084-883-8

s geneticky modifikovanými organismy, za přípravy a aktualizování právních předpisů, které se týkají nebezpečných chemických látek a směsí.⁷⁸

Ministerstvo průmyslu a obchodu má na starost zpracovávání a údržbu systému na ochranu zájmů spotřebitele.⁷⁹

V kompetenci Ministerstva dopravy je zajišťování bezpečnosti potravin při jejich přepravování.⁸⁰

Státní úřad pro jadernou bezpečnost má odpovědnost za stanovení maximálních přípustných úrovní radioaktivní kontaminace potravin, dále koordinuje sledování a vyhodnocování radioaktivní kontaminace potravin na úrovni celostátní radiační monitorovací sítě, odborně vede i ostatní sledování a vyhodnocování radioaktivní kontaminace potravin.⁸¹

Celní orgány (příslušné k provádění celních kontrol) provádí kontroly (spolu s příslušnými orgány státního dozoru) při dovozu vybraných produktů potravin a krmiv.⁸²

2.2.2.3 Dozorové orgány

Úřední kontrolu potravin a také krmiv vykonávají dozorové orgány. Dohlíží také na to, aby byly dodržovány požadavky stanovené zákonem o potravinách a souvisejícími vyhláškami.⁸³

---

⁷⁸ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 5. ISBN 978-80-7084-883-8

⁷⁹ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 6. ISBN 978-80-7084-883-8

⁸⁰ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 6. ISBN 978-80-7084-883-8

⁸¹ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 6. ISBN 978-80-7084-883-8

⁸² MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 6. ISBN 978-80-7084-883-8

⁸³ Systém zajištění bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 29. 3. 2016]

Dostupné z: www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/system-zajisteni-bezpecnosti-potravin.aspx

„Klíčovým předpisem v oblasti výkonu úřední kontroly je pro ČR Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat, které mimo jiné ukládá členským státům vytvoření odpovídajících podmínek pro zajištění úřední kontroly, zpracování národních plánů kontroly krmiv a potravin, zpracování krizových plánů, specifikuje náplně školení a vzdělávání zaměstnanců, provádění interních auditů a celou řadu dalších povinností. Plnění požadavků tohoto nařízení je pravidelně ověřováno kontrolními misemi orgánů EU.“⁸⁴

Úřední kontroly, které jsou prováděny v celém řetězci potravin a krmiv od prvotní výroby až po konečný prodej spotřebiteli, vykonávají příslušné orgány státního dozoru Ministerstva zemědělství (Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Státní veterinární správa ČR, Úřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský a Ústav pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv) a Ministerstva zdravotnictví (orgány ochrany veřejného zdraví). Na úřední kontrole se v určitých případech podílí také orgány Celní správy ČR a Státní úřad pro jadernou bezpečnost.⁸⁵

„Úřední kontroly slouží k ověření toho, zda jsou dodržována pravidla, jejichž cílem je zejména:

- a) předcházet rizikům, která přímo nebo prostřednictvím životního prostředí hrozí člověku a zvířatům, tato rizika odstraňovat nebo snižovat na přijatelnou úroveň;*
- b) zaručovat poctivé jednání v obchodu s krmivy a potravinami a chránit zájmy spotřebitelů, včetně označování krmiv a potravin a jiných forem informování spotřebitelů.“⁸⁶*

Orgány dozoru v rámci svého působení dohlížejí také na plnění povinností, jež z bezprostředně závazných předpisů Evropských společenství vyplývají pro

---

⁸⁴ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013.

Praha: MZe. 2010, s. 6. ISBN 978-80-7084-883-8

⁸⁵ Dozorové orgány [online]. 2016 [cit. 29. 3. 2016]

Dostupné z: www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/dozorove-organy.aspx

⁸⁶ Dozorové orgány [online]. 2016 [cit. 29. 3. 2016]

Dostupné z: www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/dozorove-organy.aspx

provozovatele potravinářských podniků. Odpovědnost a kompetence orgánů dozoru je definována v příslušných zákonech.⁸⁷

Státní zemědělská a potravinářská inspekce provádí státní dozor nad ohlášením zásob, na vstupním místě surovin a potravin rostlinného původu ze třetích zemí do České republiky, při výrobě a uvádění potravin do oběhu v případě, že tento dozor nevykonávají orgány veterinární správy.⁸⁸

Státní veterinární správa ČR (orgány veterinární správy) má za úkol provádět státní dozor při výrobě, skladování, přepravě, vývozu a dovozu potravin a surovin živočišného původu, při prodeji potravin a surovin živočišného původu na tržišťích a v tržnicích, při prodeji potravin živočišného původu v prodejnách a prodejních úsecích tam, kde se upravuje mléko, maso, ryby, drůbež, vejce, také tam, kde se prodává zvěřina a kde je prodejna potravin místem určení při příchodu potravin a surovin živočišného původu z členských států EU.⁸⁹

Orgány ochrany veřejného zdraví vykonávají státní dozor při poskytování stravovacích služeb, při zjišťování příčin ohrožení či poškození zdraví, při zamezení šíření infekčních onemocnění anebo jiného poškození zdraví z potravinových produktů. Mají také odpovědnost za kontrolu materiálů a předmětů, jež jsou určeny pro styk s potravinami.⁹⁰

Povinností Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského je státní dozor při provádění klasifikace těl jatečných zvířat.⁹¹

---

⁸⁷ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 6. ISBN 978-80-7084-883-8

⁸⁸ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 6. ISBN 978-80-7084-883-8

⁸⁹ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 6. ISBN 978-80-7084-883-8

⁹⁰ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 6. ISBN 978-80-7084-883-8

⁹¹ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 6. ISBN 978-80-7084-883-8

Úkolem Státní rostlinolékařské správy je provádět všechny kontroly týkající se rostlinných produktů a rostlin, jež jsou potravinou nebo surovinou k jejich výrobě a jsou jako kontrolní objekt jmenovitě stanoveny směrnicí 2000/29/ES.⁹²

Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv kontroluje oblast používání léčivých přípravků při poskytování veterinární péče, oblast používání látek zakázaných a oblast pravidel týkajících se výroby a uvádění do oběhu medikovaných krmiv.⁹³

Víceleté kontrolní plány

Na základě nařízení Evropského parlamentu a rady č. 882/2004 a rozhodnutí komise č. 2007/363 Česká republika zpracovává víceletý národní plán kontrol, jehož smyslem je zabezpečit národní strategický cíl potravinové politiky, tedy zajistit vysoký stupeň hygieny výroby a bezpečnosti potravin a krmiv, včetně jakosti. Dále je dle nařízení Evropského parlamentu a rady č. 396/2005 o maximálních limitech reziduí pesticidů vytvářen víceletý kontrolní plán pro sledování reziduí pesticidů. Víceleté plány se připravují pro potraviny původu rostlinného i živočišného.⁹⁴

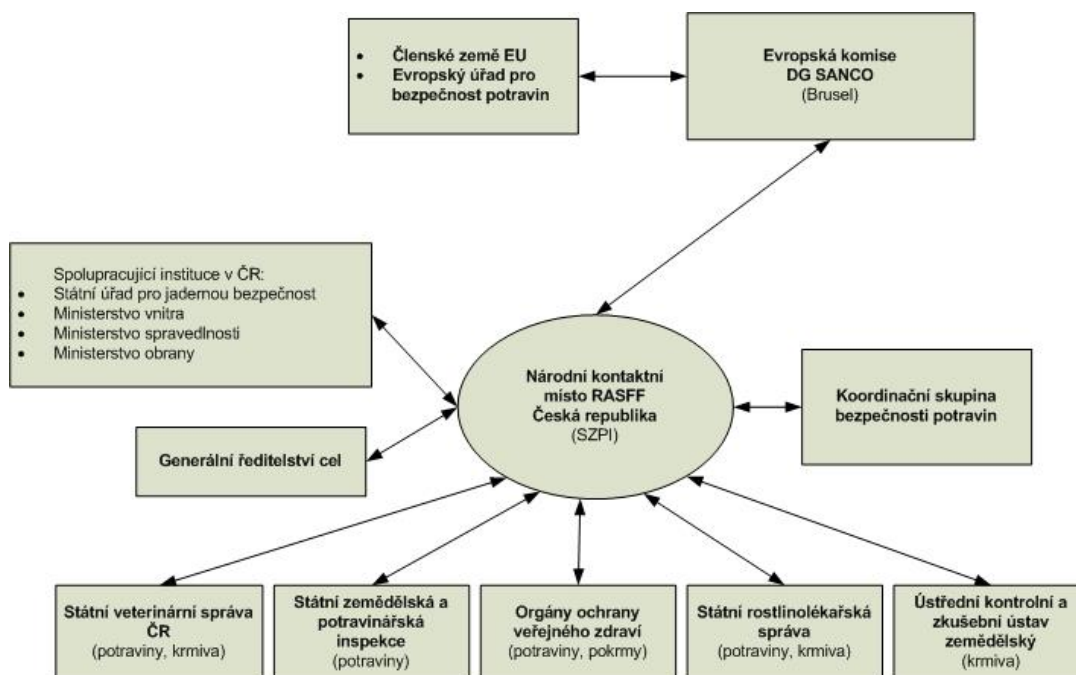
---

⁹² MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 6. ISBN 978-80-7084-883-8

⁹³ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 6. ISBN 978-80-7084-883-8

⁹⁴ MVDr. Jaroslav Palásek, CSc. *Bezpečnost potravin* [online]. 2016 [cit. 29. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.eposcr.eu/wp-content/uploads/2011/04/Bezpe%C4%8Dnost-potravin.pdf>

2.2.2.4 Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva

Obrázek 2: Zapojení organizací do systému RASFF

Zdroj: Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Evropská komise provozuje Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva (Rapid Alert System for Food and Feed – RASFF) s cílem zajistit rychlou výměnu informací mezi jeho členy (EK, EFSA a členské státy EU). Systém vznikl v roce 1978, neboť bylo potřeba urychlit a sjednotit předávání informací o zdravotně nezávadných potravinách a krmivech. Informace se týkají potravin, krmiv a materiálů a předmětů určených pro styk s potravinami, jež se vyskytují na společném trhu zemí EU a představují riziko ohrožení zdraví lidí. Dnem vstupu do EU se naše republika stala součástí tohoto systému a má tudíž povinnost takovéto informace do systému poskytovat a také reagovat na informace ze systému přijaté. Organizace angažované v systému na svých internetových stránkách zveřejňují každoročně vydávanou závěrečnou zprávu o činnosti RASFF v ČR, jež navazuje na výroční zprávu Evropské komise.⁹⁵

⁹⁵ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 7. ISBN 978-80-7084-883-8

RASFF slouží k oznamování rizika (z potravin nebo krmiv) pro zdraví lidí a to jak rizika přímého, tak nepřímého. Tento systém umožňuje účinné a rychlé sdílení informací o nebezpečných potravinách nebo krmivech mezi jeho členy, kam patří Evropská komise, Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA), členské státy Evropské unie a EFTA (Evropské sdružení volného obchodu: Island, Lichtenštejnsko a Norsko).⁹⁶

„Systém RASFF byl zřízen na základě článku 50 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin.“⁹⁷

Evropská komise i všechny členské státy mají vytvořena kontaktní místa, mezi kterými dochází k výměně informací o nebezpečných potravinách nebo krmivech. V případě, že má některý člen RASFF informace o závažném zdravotním riziku u potravin či krmiv, je povinen prostřednictvím RASFF neprodleně informovat Evropskou komisi, která vyhodnocuje všechna příchozí hlášení a zprostředkovává je dále všem členům RASFF. Toto zprostředkování probíhá jedním ze čtyř typů oznámení:

Varování je zasíláno v případě, že je nutné rychle jednat, neboť jsou spotřebitelům nabízeny ke koupi potraviny či krmiva, které představují vážná rizika.

---

⁹⁶ Systém zajištění bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 22. 3. 2016]. Dostupné z:

http://www.viscojis.cz/teens/index.php?option=com_content&view=article&id=188:175&catid=109:zaji-tni-bezpenosti-potravin&Itemid=158

⁹⁷ Systém rychlého varování pro potraviny [online]. 2016 [cit. 27. 3. 2016] Dostupné z:

<http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/system-rychleho-varovani-pro-potraviny-a-krmiva-%28rasff%29.aspx>

Informace se používají v situacích, kdy není na ostatní členy vyvíjen tlak na rychlý postup, tedy v situacích, kdy rizikové potraviny či krmiva už na trhu nejsou nebo riziko není hodnoceno jako závažné.

Odmítnutí na hranicích se týká zásilek potravin a krmiv testovaných a odmítnutých na vnějších hranicích EU z důvodu zjištění zdravotního rizika.

Novinky jsou všechny informace, považované za významné pro kontrolní orgány, o bezpečnosti potravin a krmiv nesdělovaných prostřednictvím varování či informací.⁹⁸

Podle typu oznámení provedou členové systému jisté kroky a neprodleně informují Komisi, jaká opatření byla přijata.⁹⁹

U nás je národní kontaktní místo zajišťující výměnu informací mezi Evropskou komisí a členy sítě RASFF v ČR zřízeno při Státní zemědělské a potravinářské inspekci se sídlem v Brně. Síť RASFF v České republice je složena z orgánů státní správy a příslušných orgánů státního dozoru vykonávajících dozor nad potravinami a krmivy, také Generálním ředitelstvím cel a Státního úřadu pro jadernou bezpečnost.¹⁰⁰

---

⁹⁸ Systém rychlého varování pro potraviny [online]. 2016 [cit. 27. 3. 2016] Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/system-rychleho-varovani-pro-potraviny-a-krmiva-%28rasff%29.aspx>

⁹⁹ Systém rychlého varování pro potraviny [online]. 2016 [cit. 27. 3. 2016] Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/system-rychleho-varovani-pro-potraviny-a-krmiva-%28rasff%29.aspx>

¹⁰⁰ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 7. ISBN 978-80-7084-883-8

2.2.3 Vzdělávání, komunikace a její rozvoj

Komunikace o riziku je podstatnou a zodpovědnou úlohou všech subjektů, jež se zabývají otázkou bezpečnosti potravin. Jedná se o vzájemnou výměnu informací obsahující i výsledky hodnocení rizika a základy pro rozhodování v rámci řízení rizik. Tato výměna informací probíhá mezi hodnotiteli rizika, manažery rizika, potravinářskými a krmivářskými podniky, spotřebiteli, akademickou obcí a dalšími angažovanými stranami.¹⁰¹

Každá organizace zapojená do systému bezpečnosti potravin vydává tiskové zprávy, kde zveřejňuje výsledky své činnosti, vydává také výroční zprávy o činnosti. Tiskové zprávy tyto organizace umisťují na své webové stránky, k dispozici jsou všem sdělovacím prostředkům. Svolávány mohou být v určitých případech také tiskové konference.¹⁰²

V procesu komunikace o riziku hrají velkou roli zájmové organizace a spotřebitelská sdružení.¹⁰³

Vzdělávání zájmových skupin

Vzdělávání má za úkol prohloubit znalosti v oblasti hodnocení a řízení rizik a dále zvýšit informovanost v oblasti bezpečnosti potravin a zejména výživy všech zájmových skupin veřejnosti jak těch profesionálních, tak těch laických. Toto je součástí aktivit všech zainteresovaných ministerstev i partnerů z nevládních organizací, využívá se tradičních forem vzdělávání (semináře, konference, aktualizace webových stránek) ale také nových přístupů. Příkladem může být e-learningový kurz nebo interaktivní vzdělávací programy pro veřejnost.¹⁰⁴

---

¹⁰¹ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 7. ISBN 978-80-7084-883-8

¹⁰² MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 7. ISBN 978-80-7084-883-8

¹⁰³ Systém zajištění bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 26. 3. 2016] Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/bezpecnost-potravin/system-zajisteni-bezpecnosti-potravin>

¹⁰⁴ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: MZe. 2010, s. 8. ISBN 978-80-7084-883-8

Mezi spolupracující nevládní organizace a spotřebitelská sdružení patří Potravinářská komora (PK ČR), Agrární komora (AK ČR), Svaz obchodu a cestovního ruchu (SOCR) a Sdružení českých spotřebitelů, o. s. (SČS).¹⁰⁵

Úkolem PK ČR je hájení zájmů výrobců potravin, nápojů a zpracovatelů zemědělské produkce v naší republice; připomínkování návrhů českých legislativních dokumentů týkajících se potravin a bezpečnosti potravin; vyjadřování se k návrhům legislativních dokumentů EU z pozice člena Evropské federace výrobců potravin a nápojů (CIAA); vydávání odborných publikací pro výrobce potravin a nápojů a organizování odborných akcí, seminářů, školení týkajících se zajišťování bezpečnosti potravin. AK ČR hájí zájmy podnikatelů ve sféře zemědělské produkce a v řízeních připomínkuje návrhy příslušných legislativních dokumentů. SOCR hájí zájmy obchodu, je zapojen do činnosti evropského svazu EuroCommerce a připomínkuje legislativní dokumenty. Úkolem SČS je spolupráce se spotřebitelskými domácími i zahraničními organizacemi, s profesními asociacemi, s podnikatelskými subjekty, s vládními i veřejnými orgány, a to za účelem podpory zájmu spotřebitelů a zkulturnění tržních vztahů.¹⁰⁶ (Pozn. „*Dne 23.6.2011 se CIAA přeměnila na FoodDrinkEurope.*“¹⁰⁷)

Školení inspektorů dozorových orgánů

Jedním z úkolů, jež vyplývají z Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 882/2004, je povinnost příslušných orgánů státního dozoru členských států zajistit, aby byl každý zaměstnanec provádějící úřední kontroly v okruhu svých úkolů řádně proškolen a aby všechny úřední kontroly byly prováděny jednotným způsobem.¹⁰⁸

Pracovníci orgánů ochrany veřejného zdraví pravidelně absolvují specializační kurzy, které organizuje školicí středisko v Praze a v Brně. Cílem je umožnit odborné

---

¹⁰⁵ Spolupracující nevládní organizace a spotřebitelská sdružení [online]. 2016 [cit. 26. 3. 2016]

Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/167746/Nevladni_org._a_sdruzeni.pdf

¹⁰⁶ Spolupracující nevládní organizace a spotřebitelská sdružení [online]. 2016 [cit. 26. 3. 2016]

Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/167746/Nevladni_org._a_sdruzeni.pdf

¹⁰⁷ FoodDrinkEurope [online]. 2016 [cit. 26. 3. 2016] Dostupné z:

<http://www.bezpecnostpotravin.cz/fooddrinkeurope.aspx>

¹⁰⁸ MVDr. Jaroslav Palásek, CSc. Bezpečnost potravin [online]. 2016 [cit. 22. 3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.eposcr.eu/wp-content/uploads/2011/04/Bezpe%C4%8Dnost-potravin.pdf>

veřejnosti získat co nejširší rozsah teoretických znalostí, které jsou potřebné k výkonu státního zdravotního dozoru, a také získat nové informace ze školení zaměřených na praktický výkon dozoru a uplatňování právních předpisů v praxi. Téma školicích akcí je přizpůsobeno aktuálním potřebám vyplývajícím z výkonu státního dozoru.¹⁰⁹

Komunikace při mimořádných událostech a krizích

Během řešení mimořádných událostí či krizí je důležité nejen vlastní řízení, kterým je pověřen Stálý výbor pro potravinový řetězec a zdraví zvířat Evropské komise, ale především rychlé předávání informací, zajišťování stanovisek, jež jsou vědecky podložena, a komunikace s veřejností. K těmto účelům slouží Ministerstvu zemědělství zpracovaný dokument „Informační podpora při řešení mimořádných událostí a krizových situací v oblasti bezpečnosti potravin a krmiv“. Dokument je výsledkem diskuze na meziresortní úrovni a vznikl jako reakce na Rozhodnutí Evropské komise č. 2004/478/ES ze dne 29. dubna 2004 o přijetí obecného plánu řízení krizových situací v oblasti bezpečnosti potravin a krmiv. V důsledku tohoto rozhodnutí byl Evropskou komisí jmenován krizový koordinátor České republiky v oblasti bezpečnosti potravin, který je členem evropské sítě koordinátorů pro oblast bezpečnosti potravin a krmiv a krizové jednotky Evropské komise. Stal se jím vrchní ředitel Úřadu pro potraviny Ministerstva zemědělství.¹¹⁰

„Skupina pro informační podporu při řešení mimořádných událostí nebo krizových situací v oblasti bezpečnosti potravin a krmiv“ byla ustanovena jako podpora činnosti krizového koordinátora. Mezi její hlavní činnosti v případě potřeby je: shromažďovat a vyhodnocovat všechny dostupné informace sloužící k identifikaci rizika a doporučovat nejefektivnější způsoby jeho odstranění. Je zde kladen velký důraz

---

¹⁰⁹ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: Mze. 2010, s. 8. ISBN 978-80-7084-883-8

¹¹⁰ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013*. Praha: Mze. 2010, s. 9. ISBN 978-80-7084-883-8

na fungování meziresortní spolupráce a komunikace mezi zúčastněnými institucemi, se zahraničními partnery, orgány EU, ale hlavně směrem k veřejnosti.¹¹¹

Významnou součástí systému zajištění bezpečnosti potravin právě v oblasti vzdělávání a komunikace je Informační centrum bezpečnosti potravin, jímž se nyní budeme zabývat podrobněji.

2.3 Charakteristika činnosti Informačního centra bezpečnosti potravin

„Uživatelé služeb ICBP dostávají ověřené a srozumitelné informace pokrývající celý řetězec výroby potravin, tj. od farmy až po konečného spotřebitele. Vedle problematiky bezpečnosti (nezávadnosti) potravin se ICBP zaměřuje na otázky výživy obyvatel s cílem dosáhnout zlepšení zdravotního stavu populace v ČR.“¹¹²

„Komunikace o riziku je důležitým a zodpovědným úkolem všech partnerů zabývajících se otázkou bezpečnosti potravin. Vedena je dvěma hlavními směry: jednak jako přesné a neprodlené informování veřejnosti o aktuálních otázkách z oblasti bezpečnosti potravin, a také jako vzdělávání různých skupin laické a odborné veřejnosti.“¹¹³

Každá instituce zveřejňuje výsledky své práce ve výročních zprávách o činnosti, v mediálních výstupech, v tiskových zprávách, jež umísťuje na své webové stránky a kde k nim mají přístup všechny sdělovací prostředky. Tato data souběžně shromažďuje a publikuje rovněž ICBP, jež má za úkol zajistit komunikaci se spotřebiteli.¹¹⁴

Na ICBP je pamatováno také ve Strategii bezpečnosti potravin a výživy 2014-2020. Je zde definováno, na plnění kterých konkrétních úkolů týkajících se bezpečnosti

---

¹¹¹ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010-2013.*

Praha: MZe. 2010, s. 9. ISBN 978-80-7084-883-8

¹¹² Systém zajištění bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 26. 3. 2016] Dostupné z:

<http://eagri.cz/public/web/mze/potravin/bezpecnost-potravin/system-zajisteni-bezpecnosti-potravin>

¹¹³ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014-2020.* Praha: MZe. 2014, s. 6. ISBN 978-80-7434-148-9

¹¹⁴ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014-2020.* Praha: MZe. 2014. ISBN 978-80-7434-148-9

potravin a výživy se ICBP podílí. Jedná se o následující body v oblasti komunikace a vzdělávání a v oblasti spolupráce s EFSA:

1. rozvoj efektivní a otevřené komunikace o otázkách bezpečnosti potravin směrem k veřejnosti;
2. efektivní využívání sociální sítě a moderních komunikačních prostředků při komunikaci se spotřebiteli;
3. další vzdělávání spotřebitelů v otázkách hygieny a manipulace s potravinami, v otázkách označování a kvality potravin;
4. sjednocení aktivit Informačního centra bezpečnosti potravin pod hlavičkou Ministerstva zemědělství převedením části aktivit ICBP, které zajišťuje ÚZEI;
5. informační podpora kvalitních českých produktů, ať v rámci již zavedených aktivit (KLASA, Regionální potravina, Farmářské slavnosti) či jinou podporou kvalitní domácí produkce;
7. podpora dalšího zapojování nevládních organizací do procesu komunikace a vzdělávání spotřebitelů v oblasti bezpečnosti potravin;
8. propagace EFSA, zvyšování povědomí veřejnosti ČR o její činnosti;
9. podpora správných stravovacích návyků obyvatel ČR, odpovědného chování ve výživě a rozvoje zdravotní gramotnosti s cílem snižování nadváhy a obezity a souvisejících chronických neinfekčních onemocnění;
10. ve zvýšené míře zahrnutí problematiky výživy a stravování do vzdělávání a výchovy dětí a mládeže na školách, vč. prevence chronických neinfekčních nemocí a podpory a ochrany zdraví doplněním příslušných rámcových vzdělávacích programů při jejich revizích;
11. zlepšování odborného vzdělávání a výchovy osob činných v potravinářství, vč. pracovníků v poradnách zdravé výživy a provozovnách s podobným zaměřením v oblasti ochrany a podpory zdraví, vč. správné výživy a stravovacích návyků a epidemiologických zásad.¹¹⁵

---

¹¹⁵ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014–2020*. Praha: MZe. 2014, s. 6. ISBN 978-80-7434-148-9

Aktivity ICBP

Jak již bylo uvedeno, Informační centrum bezpečnosti potravin zajišťuje internetové stránky a aplikace bezpečnostpotravin.cz, foodsafety.cz, A-Z slovník bezpečnosti potravin. ICBP zajišťuje také web viscojis.cz, určený především spotřebitelům. Stránky jsou zaměřené na problematiku zdravého stravování a zacházení s potravinami a při jejich tvorbě spolupracují odborníci z resortu ministerstva zemědělství, ministerstva zdravotnictví a odborníci z České zemědělské univerzity. Na stránkách jsou zveřejňovány seriózní a ověřené informace o potravinách, o možných rizicích z konzumace potravin, dále výživová a hygienická doporučení a nechybí ani zajímavosti ze zahraničí i z domova. K dispozici je zde také odkaz na www.viscojis.cz/teens, což je aplikace vztahující se k výukovému programu pro učitele druhého stupně základní školy „Výživa ve výchově ke zdraví“ a k pracovním sešitům určeným žákům osmých a devátých tříd základních škol.¹¹⁶ Internetové stránky www.viscojis.cz a aplikaci www.viscojis.cz/teens budou analyzovány ve výzkumné části této diplomové práce.

Další oblastí, kterou se ICBP zabývá, je přednášková činnost a vzdělávací aktivity. Informační centrum bezpečnosti potravin organizuje pro předškolní děti bezplatné zajímavé hudebně-vzdělávací programy, pro žáky prvního stupně základních škol zábavné výukové programy a také odborné přednášky jak pro spotřebitele v dospělém věku, tak i pro žáky 2. stupně základních škol. ICBP navíc zajišťuje výukový program pro resort MŠMT a další vzdělávací akce pro spotřebitele.¹¹⁷

„Vzdělávání zájmových skupin veřejnosti v oblasti bezpečnosti potravin a zejména výživy je nutnou součástí činnosti všech zúčastněných ministerstev i partnerů z nevládních organizací a je jednou z hlavních aktivit ICBP. Soustavně jsou podporovány aktivity zvyšující znalosti široké veřejnosti o hygieně a manipulaci s potravinami, správné výživě jako nedílné součásti zdravého životního stylu a prevence chronických neinfekčních onemocnění, a to jak tradiční formou (projekty podpory

---

¹¹⁶ Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 26. 3. 2016] Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/informacni-centrum-bezpecnosti-potravin2.aspx>

¹¹⁷ Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/informacni-centrum-bezpecnosti-potravin2.aspx>

zdraví, tisk informačních letáků, populárně naučné přednášky, články v tisku apod.), tak i za využití moderních elektronických nástrojů výuky (e-learning).“¹¹⁸

Doporučení Světové zdravotnické organizace (WHO) „Pět klíčů k bezpečnému stravování“ poskytují podklady pro výukové programy. Základní hygienická pravidla vydaná WHO tvoří těchto pět klíčů: Udržujte čistotu, Oddělujte pokrmy syrové a uvařené, Pokrmy důkladně vařte, Uchovávejte pokrmy při bezpečných teplotách, Používejte nezávadnou vodu a suroviny. Nechybí samozřejmě vysvětlení, proč je konkrétní klíč zásadní.¹¹⁹

Výukové programy pro předškoláky a žáky 1. stupně ZŠ od roku 2011 využívají navíc podklady také z programu „Výživa ve výchově ke zdraví“. Předškolní zařízení a třídy 1. stupně ZŠ mohou programy využít zdarma. Zábavné programy pro děti realizují Sdružení Tereza a hudební skupina Vanda a Standa.¹²⁰ Sdružení Tereza je občanské sdružení, které od roku 1990 vytváří vzdělávací programy a materiály pro environmentální výchovu na základních a středních školách.¹²¹ Vanda a Standa je projekt skládající se z umělecké dvojice Vandy (Vladka Vohralíková) a Standy (Lukáš Čermák) a pořádající hudební pořady pro děti, pro dospělé a různé dotované programy a programy pro výchovná zařízení.¹²²

Cílem bezplatných přednášek, které jsou určeny pro žáky 2. stupně ZŠ, je prezentace nového produktu ICBP pro děti a pedagogy, tedy nového výukového programu pro pedagogy 2. stupně ZŠ „Výživa ve výchově ke zdraví“. Na přednáškách

---

¹¹⁸ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014–2020*. Praha: MZe. 2014, s. 6. ISBN 978-80-7434-148-9

¹¹⁹ WHO [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: <http://www.who.int/foodsafety/consumer/5keys/en/index.html>

¹²⁰ Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/informacni-centrum-bezpecnosti-potravin2.aspx>

¹²¹ Sdružení TEREZA [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: <http://www.terezanet.cz>

¹²² Vanda a Standa [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: <http://www.vandaastanda.cz/nabidka-programu/programy-zdarma.html>

vedených jedním nebo dvěma odbornými lektory se řeší témata z oblasti zdravé výživy, základních hygienických a stravovacích návyků a alimentárních onemocnění.¹²³

Výukový program, nazvaný „Výživa ve výchově ke zdraví“, vznikl v průběhu roku 2010 ve spolupráci několika institucí (Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 3. lékařská fakulta Univerzity Karlovy, Ústav zemědělské ekonomiky a informací a Společnost pro výživu). Pro veřejnost byl program zprovozněn začátkem roku 2011 a jeho cílem je nabídnout resortu MŠMT nový podpůrný a kvalitní produkt směřovaný žákům 2. stupně ZŠ a vycházející pouze z ověřených informačních zdrojů. Tento vzdělávací projekt je rozdělený do šesti základních témat: živiny a voda, výživová doporučení, výživa a nemoci, nákazy z potravin a jejich prevence, otravy z jídla a potravinová bezpečnost. K dispozici je zde výuková osnova, podle které má každý pedagog možnost využít jednotlivá témata jednotlivě nebo jako celek tak, aby obohatil a zatraktivnil hodiny výuky. Využít k tomu může volně stažitelný pracovní sešit určený žákům 8. a 9. tříd ZŠ.¹²⁴ Program „Výživa ve výchově ke zdraví“ vznikl na základě požadavků učitelů ZŠ, kteří tak reagovali na semináře realizované ve školách již několik let.¹²⁵

ICBP pořádá v omezené míře také přednášky (plně hrazené z prostředků Ministerstva zemědělství) pro studenty středních škol a spotřebitele v dospělém věku za účelem informovat o fungování systému bezpečnosti potravin v České republice, o činnosti Informačního centra bezpečnosti (o způsobu, jak získat informace poskytované

---

¹²³ Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z:

<http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/informacni-centrum-bezpecnosti-potravin2.aspx>

¹²⁴ Výživa ve výchově ke zdraví. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z:

http://www.viscojis.cz/documents/Vyukova_osnova_pro_pedagogy.pdf

¹²⁵ DEUTSCH, Olaf. Víš, co Jíš? *Výživa a potraviny*. 2/2012. Praha: výživaservis s. r. o., 7. března 2012, s.

ICBP), o prevenci onemocnění z potravin a o zdravé výživě.¹²⁶ Přednášky jsou zajišťovány ve spolupráci s odborníky ze 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy.¹²⁷

ICBP zaštiťuje pro spotřebitelskou veřejnost i další akce s tematikou bezpečnosti potravin a zdravé výživy. Na tzv. Dnech bezpečnosti potravin (akce nekomerčního charakteru, např. pro školská zařízení, zdravá města, Státní zdravotní ústav, regionální pracoviště podpory zdraví) probíhají nejen přednášky, ale také výše uvedené programy pro děti a distribuce propagačních materiálů z produkce ICBP.¹²⁸

Veřejnosti je poskytována řada propagačních materiálů, publikací a příruček, které vydává ICBP. Publikace jsou ke stažení na webových stránkách bezpečnostpotravin.cz, lze je získat také telefonicky na kontaktním čísle či e-mailu ICBP, případně v budově Ministerstva zemědělství, na odborných akcích, přednáškách, seminářích a na oborových výstavách.¹²⁹

Statistický přehled o aktivitách ICBP

Z interních statistických podkladů ICBP pro období 2002-2015 vyplývají následující údaje, které jsem pro názornost zpracovala graficky.¹³⁰

---

¹²⁶ Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z:

<http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/informacni-centrum-bezpecnosti-potravin2.aspx>

¹²⁷ DEUTSCH, Olaf. *ICBP. Výživa a potraviny*. 3/2010. Praha: výživaservis s. r. o., 12. května 2010, s. 47.

ISSN 1211-846X

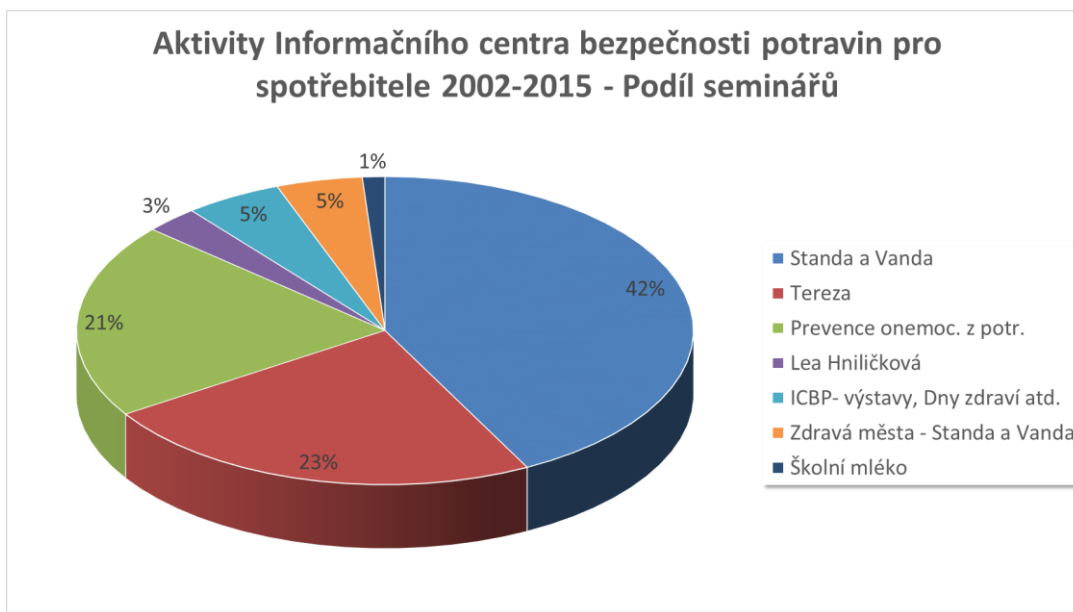
¹²⁸ Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z:

<http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/informacni-centrum-bezpecnosti-potravin2.aspx>

¹²⁹ Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. 2013 [cit. 28. 6. 2016] Dostupné z:

<http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/informacni-centrum-bezpecnosti-potravin2.aspx>

¹³⁰ DEUTSCH, Olaf. *RE: Dotaz k diplomové práci* [elektronická pošta]. Message to: paja@jirys.com. 29. března 2016 12:51 [cit. 2. 4. 2016]. Osobní komunikace.

Graf 1: Aktivity ICBP – podíl seminářů

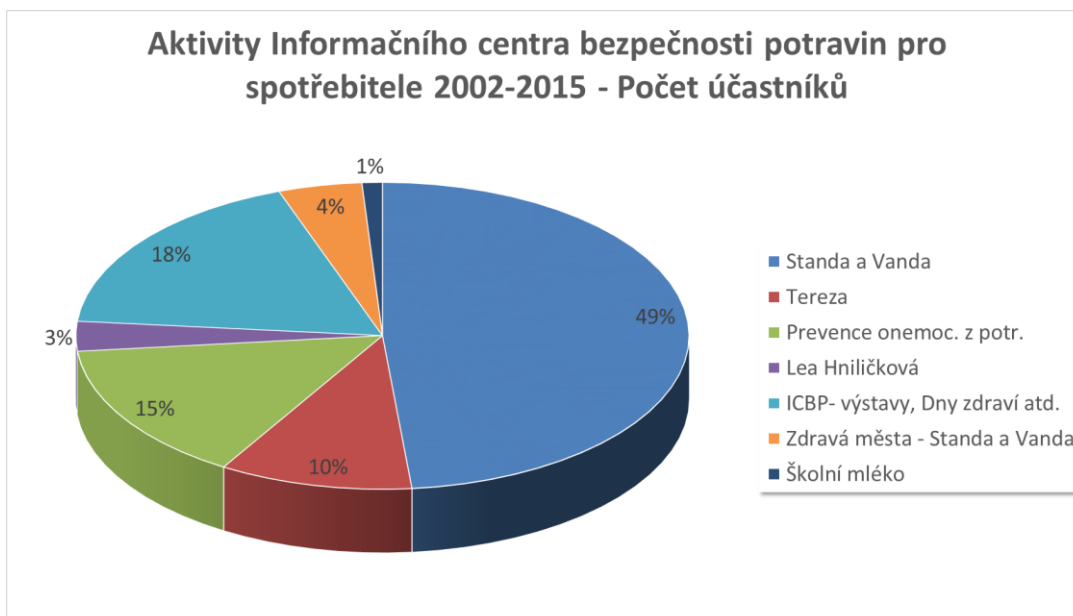
Zdroj: ICBP, vlastní úprava

Z grafu 1 vyplývá, že největší podíl (42 %) na aktivitách ICBP v letech 2002–2015 má výukový program Standy a Vandy věnovaný nejmladším spotřebitelům, tedy dětem ve věku 4–6 let.

Jedná se o zábavný hudební program „Přijede k nám návštěva“, který je zaměřený na zdravou výživu a hygienu při manipulaci s potravinami. Program je volně zpracován na téma Pět klíčů k bezpečnému stravování Světové zdravotnické organizace (WHO) a je realizován za finanční podpory dotačního programu Ministerstva zdravotnictví „Národní program zdraví – Projekty podpory zdraví“. Dvojice Vanda a Standa dětem zábavnou formou (scénky, povídaní a písničky s hudebním doprovodem) představuje Pět klíčů k bezpečným potravinám.¹³¹

---

¹³¹ Vanda a Standa [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: <http://www.vandaastanda.cz/nabidka-programu/programy-zdarma.html>

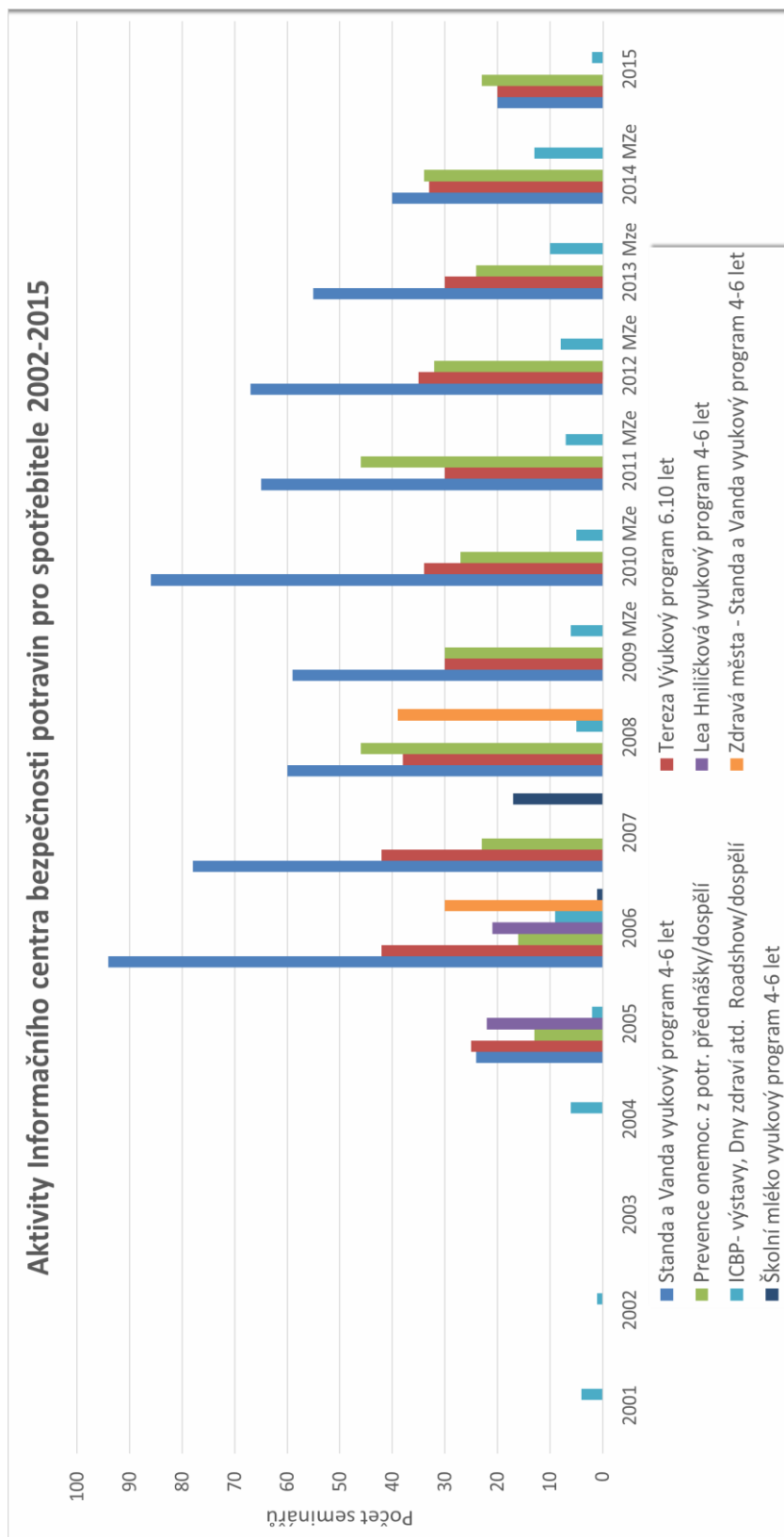

Graf 2: Aktivity ICBP – podíl počtu účastníků

Zdroj: ICBP, vlastní úprava

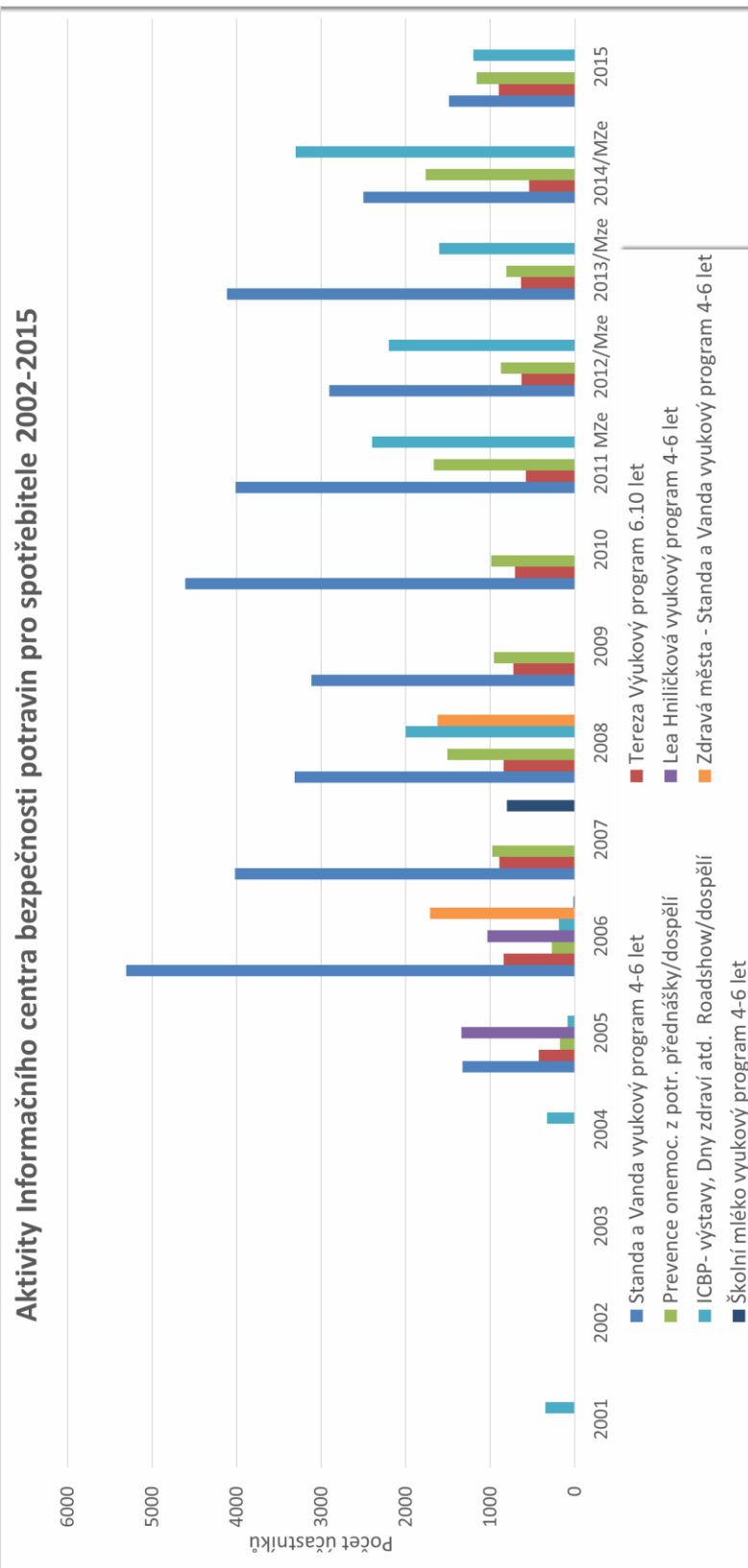
Graf 2 znázorňuje podíl počtu účastníků na jednotlivých aktivitách ICBP v letech 2002-2015. Vzhledem k tomu, že největší podíl na aktivitách ICBP má výukový program Standy a Vandy, který je realizován v mateřských školách a na 1. stupni ZŠ, rovněž i podíl počtu účastníků tohoto programu je největší (49 %).

Graf 3: Aktivity ICBP – počty seminářů

Zdroj: ICBP, vlastní úprava

Graf 4: Aktivity ICBP – počty účastníků

Zdroj: ICBP, vlastní úprava

Předcházející graf 3 vyjadřuje počty jednotlivých seminářů uskutečněných ICBP v období 2002–2015 a graf 4 počty účastníků na těchto seminářích.

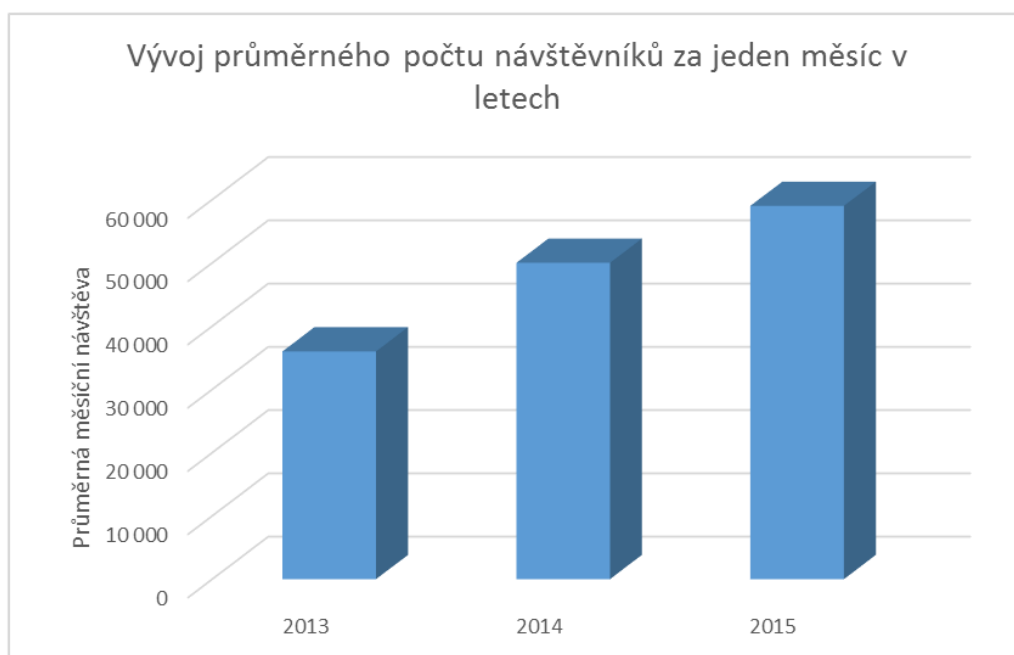
Z interních údajů dále vyplynuly následující skutečnosti.

V tabulce 1 je vyčíslen průměrný počet návštěvníků webových stránek www.bezpecnostpotravin.cz za jeden měsíc v letech 2013, 2014 a 2015.

Tabulka 1: Průměrný počet návštěvníků webu [bezpecnostpotravin.cz](http://www.bezpecnostpotravin.cz) za měsíc

Vývoj průměrného počtu návštěvníků za jeden měsíc v letech	
<i>Rok</i>	<i>Průměrný počet</i>
2013	36 000
2014	50 000
2015	59 000

Zdroj: ICBP, vlastní úprava

Graf 5: Průměrný počet návštěvníků webu [bezpecnostpotravin.cz](http://www.bezpecnostpotravin.cz) za měsíc v jednotlivých letech

Zdroj: ICBP, vlastní úprava

V grafu 5 je vidět vývoj průměrného počtu návštěvníků internetových stránek www.bezpecnostpotravin.cz za jeden měsíc v jednotlivých letech. Tento vývoj má

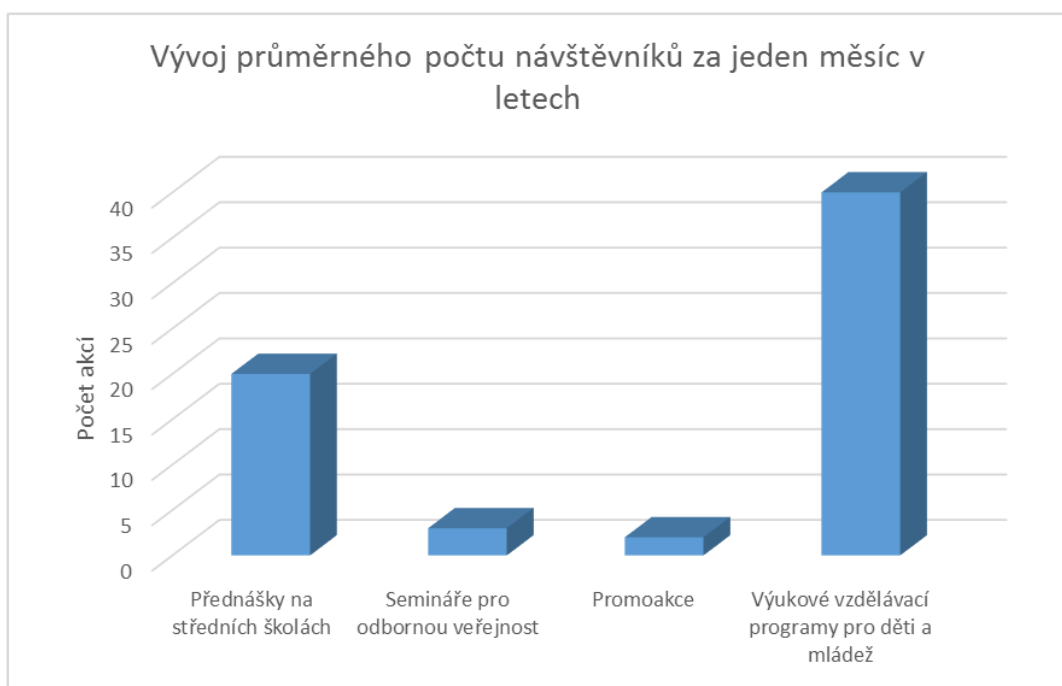
stoupající tendenci. V roce 2015, ve srovnání s rokem 2014, došlo k průměrnému navýšení přístupů o cca 9 000 za jeden měsíc.

Tabulka 2 uvádí počty jednotlivých aktivit ICBP v roce 2015.

Tabulka 2: Struktura realizovaných akcí ICBP

Struktura realizovaných akcí ICBP	
<i>Rok</i>	<i>Počet akcí</i>
Přednášky na středních školách	20
Semináře pro odbornou veřejnost	3
Promoakce	2
Výukové vzdělávací programy pro děti a mládež	40

Zdroj: ICBP, vlastní úprava

Graf 6: Struktura realizovaných akcí ICBP podle počtu návštěvníků

Zdroj: ICBP, vlastní úprava

Z grafu 6 je vidět, že výukové vzdělávací programy pro děti a mládež ve struktuře realizovaných akcí ICBP v roce 2015 výrazně převažovaly a údajně měly celkem 2389 účastníků. Přednášky na středních školách vyslechlo 1066 účastníků.

Zmíněnými dvěma promo akcemi byl Den zdraví na výstavě Země živitelka a Za tajemstvím potravin.

Pan Olaf Deutsch za Informační centrum bezpečnosti potravin uvedl, že u internetových stránek www.bezpecnostpotravin.cz byly v průběhu roku 2015 zajištěny všechny základní funkce, odesílání e-mail listů, včetně informací o závadných potravinách zachycených v české tržní síti. Zajištěna byla také průběžná aktualizace slovníku Bezpečnost potravin A-Z. U webových stránek www.viscojis.cz a www.viscojis.cz/teens, jež jsou určeny spotřebitelské veřejnosti, byla zajištěna průběžná aktualizace dat. V roce 2015 bylo vypracováno a zveřejněno propagační video „Mléko“, aplikace do mobilních telefonů „Víš co jíš?“ (modul Éčka, modul Bezpečnost potravin A-Z) a česká verze videa WHO „5 klíčů k bezpečnému stravování“. Během roku 2015 byl dále rozpracován e-kurz pro žáky středních potravinářských škol (testování na 3 středních školách), vzdělávací program „Víš co jíš?“ pro žáky ZŠ (doplnění), videodokumenty k e-kurzu a programu do interaktivních tabulí. Byla také připravována videa a video komentáře k e-kurzu. V roce 2015 byly realizovány níže uvedené materiály, které byly předány spotřebitelům na odborných akcích, vlastním odběrem na MZe a poštou:

- Klapni si – klapačka,
- Brožura ICBP – aktualizace 2015,
- 5 klíčů k bezpečnému stravování – dětská verze (dotisk),
- 5 klíčů k bezpečnému stravování – verze pro dospělé (dotisk),
- Čistící samolepka – s logem viscojis.cz,
- Zpráva o činnosti Systému RASFF za rok 2014,
- Zpráva o výsledcích sledování a vyhodnocování cizorodých látek v potravních řetězcích v rezortu zemědělství v roce 2014,
- Výživa ve výchově ke zdraví (dotisk),
- Pexeso „Závadné a nezávadné potraviny“ (dotisk),
- Pracovní sešit – Jíme zdravě a s chutí (dotisk),
- Soubor vědomostních textů „Víš co jíš?“ – (v přípravě),
- Výživa a zdraví (dotisk),
- Umíme vařit bezpečně – leták (dotisk),
- Pracovní sešity 6.-7. třída ZŠ,
- Pracovní sešity 8.-9. třída ZŠ,

- Elektronická učebnice pro e-kurz (v přípravě),
- Soubor 13ti letáků EFSA.¹³²

---

¹³² DEUTSCH, Olaf. *RE: Dotaz k diplomové práci* [elektronická pošta]. Message to: paja@jirys.com. 29. března 2016 12:51 [cit. 2. 4. 2016]. Osobní komunikace.

3 VÝZKUMNÁ ČÁST

3.1 Cíle práce

- Obsahová analýza webových stránek www.viscojis.cz a www.viscojis.cz/teens
- Dotazníkové šetření
- Poukázat na existenci vzdělávacích projektů a jejich využitelnost ve výuce (pro školy, jež o této skutečnosti před vyplňováním dotazníku nevěděly)

3.2 Úkoly práce

- Obsahová analýza české a zahraniční literatury, odborných časopisů a ověřených internetových zdrojů vztahujících se k danému tématu.
- Vytvoření myšlenkové mapy týkající se zpracovávané problematiky.
- Sestavení obsahu diplomové práce po konzultaci s vedoucím práce.
- Charakterizace ICBP a jeho činnosti.
- Zmapování systému kontroly bezpečnosti potravin jak v ČR, tak v návaznosti na zajištění bezpečnosti potravin v EU.
- Vytvoření uceleného přehledu, jak celý systém kontroly bezpečnosti potravin funguje.
- Sestavení dotazníku.
- Dotazníkové šetření.
- Obsahová analýza webových stránek www.viscojis.cz a www.viscojis.cz/teens.
- Analýza dokumentu Školní preventivní program – MŠMT ČR.
- Zpracování dat, analýza výsledků.
- Závěr.

3.3 Výzkumné otázky

Výzkumná otázka č. 1: Poukazují webové stránky viscojis.cz a viscojis.cz/teens na problematiku zdravého stravování?

Výzkumná otázka č. 2: Poukazují webové stránky viscojis.cz a viscojis.cz/teens na více témat souvisejících s Výchovou ke zdraví?

Výzkumná otázka č. 3: Obsahují webové stránky viscojis.cz a viscojis.cz/teens body z programu primární prevence pro základní školy?

3.4 Hypotézy

Hypotéza č. 1: Pedagogové základních škol mají povědomí o existenci webových stránek viscojis.cz.

Hypotéza č. 2: Pedagogové základních škol mají povědomí o existenci výukových programů ICBP MZe ČR.

Hypotéza č. 3: Pedagogové základních škol využívají výukové programy ICBP MZe ČR v praxi.

4 METODIKA

4.1 Charakteristika souboru

Výzkumný soubor tvořili pedagogové prvního stupně základní školy a malotřídní školy vyučující prvouku, přírodovědu; a pedagogové druhého stupně základní školy vyučující přírodopis a výchovu ke zdraví. Od pana Olafa Deutsche z Informačního centra bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství ČR jsem získala databázi se seznamem základních škol v ČR, kterou jsem následně obeslala s žádostí o vyplnění dotazníku a s informací o novinkách ICBP (nový projekt do interaktivních tabulí pro žáky 1.-3. tříd ZŠ na téma Zdravá výživa a nová aplikace určená do mobilních telefonů Android „Víš co jíš?“). Výzkum formou dotazníkového šetření probíhal v období květen až červenec 2015. Ze statistiky respondentů následně vyplynulo celkem 2464 návštěv dotazníku, z toho 1215 dokončených dotazníků a celková úspěšnost vyplnění dotazníku 49,3 %.

4.2 Organizace praktického šetření

Přípravná fáze

Počátek této diplomové práce spočíval ve vyhledávání všech dostupných informací týkajících se jak systému kontroly bezpečnosti potravin v České republice, tedy jednotlivých organizací a institucí, tak i legislativy potravinové politiky na úrovni ČR a EU. Díky nedostatku relevantních informací z české odborné literatury byly využity především internetové stránky klíčových subjektů, podklady Světové zdravotnické organizace WHO, dále všechny dokumenty týkající se ICBP a jeho činnosti (závěrečné zprávy, tiskové zprávy, články v odborných časopisech, webové stránky). Následně byl sestaven plán postupu a cíle výzkumu, což bylo po konzultaci schváleno vedoucím práce. Analýza dostupných zdrojů a webových stránek ICBP vedla k sestavení dotazníku. Navržený dotazník byl konzultován s vedoucím práce a také s panem Olafem Deutschem z Ministerstva zemědělství ČR. Srozumitelnost dotazníku byla prakticky otestována na deseti respondentech. V úvodu dotazníku bylo stručně shrnuto, komu je výzkumné šetření určeno. Nestandardizovaný dotazník vlastní konstrukce obsahuje 14 otázek, jednak uzavřené otázky výběrové, kde si respondent vybere vhodnou odpověď nebo více odpovědí, a polootevřené otázky s možností

doplnění vlastní odpovědi. Osobně mě zajímala věková skladba učitelů, poměr učitelů mužů a žen a poměr učitelů ze základních škol a škol malotřídních, proto jsou v dotazníku i tyto otázky. Jelikož se u učitelů předpokládá neustálé sebevzdělávání, u některých odpovědí nechybí možnost přiznat nevědomost, ale zároveň i odhodlání doplnit si informace posléze.

Realizační fáze

Výzkumné šetření formou dotazníku probíhalo pomocí internetového serveru Survio.com. Zde jsem si vytvořila on-line dotazník s názvem Vzdělávací projekty Informačního centra bezpečnosti potravin. Odkaz k vyplnění dotazníku jsem rozesílala formou emailové pozvánky na adresy z databáze škol ICBP MZe. Část odpovědí jsem získala sdílením odkazu na sociální síti facebook v učitelských skupinách. Data získaná z dotazníkového šetření byla následně tříděna a vyhodnocena. Pomocí počítačového programu Microsoft Excel jsem vytvořila přehledné tabulky, z nichž hodnoty byly dále promítnuty do grafů.

4.3 Použité metody

Teoretická část diplomové práce byla rozpracována deskriptivně-analytickou formou s popisem a rozbořem skutečností, dále byla použita metoda rešeršní činnosti spočívající ve vyhledávání zdrojů a informací související s danou tematikou.¹³³ Pro zodpovězení výzkumné otázky č. 1 jsem využila obsahovou analýzu, kterou lze klasifikovat jako výzkumnou metodu zaměřenou na identifikaci, porovnávání a vyhodnocování obsahových prvků a informací týkajících se určitého tématu, např. poznatků publikovaných k dané problematice.¹³⁴ Pro zodpovězení výzkumných otázek č. 2 a č. 3 jsem použila analýzu dokumentů, jenž je metodou kvalitativního výzkumu.¹³⁵

---

¹³³ KOLEKTIV AUTORŮ. *Jak vypracovat bakalářskou a diplomovou práci*. Praha: UJAK, 2012. s. 39. ISBN 978-80-7452-024-2

¹³⁴ PRŮCHA, Jan a WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. s. 177. ISBN 978-80-7367-647-6

¹³⁵ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2

Pro ověření hypotéz jsem využila metodu matematické statistiky – test dobré shody (Pearsonův chí-kvadrát test).¹³⁶

5 VÝSLEDKY A DISKUZE

Obsahová analýza webových stránek www.viscojis.cz¹³⁷

Otevřeme-li si internetové stránky www.viscojis.cz, určené především pro spotřebitele, přivítá nás úvodní stránka „Víš co jíš?“. Pro zdůraznění informací, které tyto stránky poskytují, a zvýšení atraktivnosti stránek je využito grafických znázornění (např. obrázek rodiny při společném stolování). Stránkami nás provádí dvě navigační menu. Po rozrolování hlavního navigačního menu uvidíme další podskupiny témat. Vybráním položky v menu se načtou konkrétní informace ke zvolenému tématu. U nadpisu se pak ukazuje ikona tiskárny, umožňující zobrazený text jednoduše vytisknout, a ikona obálky, umožňující zaslat na email odkaz pro opětovné zobrazení vyhledaného textu. V pravém horním sektoru webové prezentace je umístěno vyhledávací okno, které pomůže uživateli najít hledané informace. V zápatí webové prezentace je reklamní proužek s možností přesměrování na internetové stránky zdrojových institucí a také informační proužek se statistikou návštěvnosti stránek.

Na úvodní stránce vidíme obrázek potravinové pyramidy názorně a přehledně vysvětlující výživová doporučení. Z obrázku je zřejmé, co a v jakém množství máme jíst, abychom byli zdraví. Obrázek je doplněn průvodním textem, co to potravinová pyramida je, k čemu slouží, a které potraviny v jednotlivých podlažích najdeme. Nechybí uvedení zdrojů, ze kterých byly informace čerpány.

V horním navigačním menu se nachází pět záložek:

- Zdravé stravování a výživa,
- Onemocnění související s výživou,
- Zacházení s potravinami,
- Jak nakupovat,
- Home (úvodní okno).

---

¹³⁶ Anděl, Jiří. *Základy matematické statistiky*. Praha: MATFYZPRESS, 2005. ISBN 80-86732-40-1

¹³⁷ Víš, co jíš [online]. 2014 [cit. 2. 4. 2016] Dostupné z: <http://www.viscojis.cz>

V záložce „Zdravé stravování a výživa“ najdeme další podskupiny: Základní živiny; Výživa; Pitný režim; Udržení zdravé tělesné hmotnosti; Pohybová aktivita; Alternativní směry ve výživě; Mýty o potravinách a Zajímavosti. V podskupinách jsou k dispozici články týkající se daného tématu, např. Minerální látky a jejich udržitelnost v organismu, Výživa a genetika, Slazené nápoje, Kofein a zelený čaj jako spalovače tuků, Jaký pohyb je vhodný a v jaké míře, Paleodieta, 10 největších mýtů o pečivu, Překyselení organismu.

Záložka „Onemocnění související s výživou“ nabízí podskupiny s tematickými články: Nadváha a obezita (např. čl. Směnná práce a obezita), Chronická neinfekční onemocnění (např. čl. Metabolický syndrom), Osteoporóza (např. čl. Jak předejít osteoporóze), Poruchy příjmu potravy (např. čl. Drunkorexie), Potravinové alergie a intolerance (např. čl. Potravinový talíř pro celiaky), Nemoci z nedostatku živin (např. čl. Anémie neboli chudokrevnost), Alimentární infekce a otravy (např. čl. Salmonelózy), Zubní zdraví (čl. Zubní kaz), Zajímavosti (např. čl. Energetické nápoje a děti).

V záložce „Zacházení s potravinami“ najdeme podskupiny s tematickými články: Hygiena v domácnosti (např. čl. Kam s odpadem z jídla, Křížová kontaminace v kuchyni), Na cestách (např. čl. Převař to, upeč to, oloupej to, nebo to nech být), Zpracování potravin (např. čl. Sous-vide – vaření ve vakuu) a Zajímavosti (např. čl. Desatero správného grilování).

Poslední záložka „Jak nakupovat“ obsahuje podskupiny na téma: Bezpečnost potravin (např. čl. Výukový program Výživa ve výchově ke zdraví), Jak a kde nakupovat (např. čl. Příručka pro spotřebitele: Jak nakupovat na internetu), Označování potravin (např. čl. Obecně o označování potravin aneb Co si přečteme na etiketě), Přidatné látky (např. čl. Kam se přidatné látky nesmějí přidávat), Značky kvality (např. čl. Česká chuťovka – značka, která si na nic nehraje), Balení surovin a potravin (např. čl. Balení potravin – proč a jak), Úpravy potravin (např. čl. Potravinové oxid siřičitý), Reklamování potravin (např. čl. Jak reklamovat zkažené potraviny), Závadné potraviny (např. čl. O nepoučitelném prodejci sádla a škvarků z jižních Čech), Zajímavosti (např. čl. Vše, co bychom měli vědět o medu).

Pravé navigační menu obsahuje odkaz na www.viscojis.cz/teens (výukový program pro 2. stupeň ZŠ), odkaz na internetový portál www.bezpecnostpotravin.cz, na Bezpečnost potravin A-Z (A-Z slovník bezpečnosti potravin) a na Infopult.

Infopult je virtuální informační a poradenská služba Zemědělského poradensko-vzdělávacího centra a Knihovny Antonína Švehly, kde jsou zodpovídány odborné dotazy z oblastí zemědělství, potravinářství a souvisejících oborů.¹³⁸

Další záložka „Video“ zobrazí video-články (např. video „Pět klíčů k bezpečnému stravování“ týkající se mikroorganismů, nákaz ze závadných potravin a pěti klíčů k bezpečnému stravování).

Nechybí zde záložka „Kontakty“ s kontakty na Ministerstvo zemědělství ČR, jako provozovatele těchto stránek, a záložka „Hledat“ s možností vyhledávat slova či fráze s použitím filtrů (např. vyhledávání odkazů, v určitých kategoriích, v článcích).

Pro rychlé upozornění na důležité články, jež by neměly uniknout pozornosti uživatelů, je využíván pravý informační panel s názvem „Závadné potraviny“ (např. čl. Kuřecí maso z Polska obsahovalo nepovolené polyfosfáty) a „Nejnovější články“ (např. čl. Varování spotřebitelům: atropin v dětské kaši Nestlé ze Španělska v dm drogerii).

Prostřednictvím záložky „Možnosti“ si lze web nebo stránku přidat do oblíbených.

Obsahová analýza webových stránek www.viscojis.cz/teens¹³⁹

Tento web, který je primárně určen pro děti a mladistvé, má stejnou strukturu jako stránky [viscojis.cz](http://www.viscojis.cz), proto budu rovnou analyzovat jednotlivé záložky.

Hlavní navigační menu obsahuje tyto záložky:

- Home (úvodní stránka),
- Živiny a voda,
- Výživová doporučení,
- Výživa a nemoci,
- Nákazy a otravy,
- Bezpečnost potravin.

Na úvodní stránce je představen výukový program pro pedagogy 2. stupně ZŠ „Výživa ve výchově ke zdraví“.

---

¹³⁸ Zemědělské poradensko-vzdělávací centrum a Knihovna Antonína Švehly [online]. 2010 [cit. 2. 4. 2016] Dostupné z: <http://www.knihovnasvehly.cz/soucasnost-kas>

¹³⁹ [Viscojis.cz/teens](http://www.viscojis.cz/teens) [online]. 2014 [cit. 2. 4. 2016] Dostupné z: <http://www.viscojis.cz/teens/>

Záložka „Živiny a voda“ obsahuje podskupiny s tematickými články: Trávicí soustava, Voda a pitný režim, Energie ve stravě, Tuky a cholesterol, Bílkoviny, Sacharidy a vláknina, Vitaminy a antioxidanty, Minerální látky a stopové prvky, Doplňky stravy.

V záložce „Výživová doporučení“ najdeme tyto podskupiny: Principy správné výživy, Zdravý talíř, Výživa dětí, Výživa těhotných žen, Význam a podpora kojení, Výživa seniorů, Alternativní výživa, Pohybová aktivita, Hodnocení stavu výživy.

Záložka „Výživa a nemoci“ obsahuje podskupiny: Poruchy příjmu potravy, Podvýživa, Obezita, Ateroskleróza, Nádory a výživa, Osteoporóza, Křivice, Cukrovka, Zubní kaz, Potravní alergie, Nesnášenlivosti potravin, Poškození způsobená alkoholem, Zácpa a průjem.

V záložce „Nákazy a otravy“ jsou k dispozici články v podskupinách: Potravní nákazy, Prevence nálezů, Potravní otravy a Toxické látky v potravinách.

Poslední záložkou v horním navigačním menu je „Bezpečnost potravin“ a obsahuje podskupiny: Potravinový živočišného původu, Zajištění bezpečnosti potravin, Jak nakupovat potraviny, Správné skladování potravin a Kulinární úpravy potravin.

V pravém navigačním menu, najdeme sekci „Stáhni si“, kde jsou ke stažení materiály jak pro učitele, tak pro žáky. Výukový program je totiž doplněn pracovními sešity pro žáky 6. a 7. ročníků a pro žáky 8. a 9. ročníků ZŠ, které slouží k procvičení a osvojení základních znalostí z oblasti výživy a bezpečného stravování. Sešity jsou rozděleny podobně jako výukový program do několika tematicky odlišných částí. Žáci si mohou otestovat své znalosti další učební pomůckou k výukovému programu, a to znalostními testy. Ke stažení jsou zde také pexesa a letáčky „Zdravý talíř pro náctileté“ pro zlepšení informovanosti v oblasti zdravé výživy a výchovy ke zdraví.

Další sekce je nazvána „Pojď se bavit“ a obsahuje pro zpestření aktivity a hry k procvičení nabytých informací. Zábavu nabízí: hra Myš, puzzle lednice, puzzle svačina, pexeso, hra Oběšenec, úkol Oddělujte potraviny a Otestuj se.

Poslední je informační panel „Jídlo a zajímavosti“, kde jsou odkazy na články: Výživou ke kráse, MISS JUNIOR – Krása a zdraví, Strava při atopickém ekzému, Čokoláda, také ji milujete?, Znáte karob a amarant, Antinutriční látky v potravě, Funkční potraviny, Výživa při studiu, Pověry spojené s výživou, Oblíbené diety a Farmářské potraviny.

Analýza dokumentu Školní preventivní program – MŠMT ČR

Podle MŠMT ČR explicitní programy práce s jednotlivými tématy sociálně patologických jevů patří do kurikula výchovy ke zdravému způsobu života na školách a ve školských zařízeních. Témata prevence lze zařadit do různých částí osnov a učebních plánů. Jedním z klíčových vyučovacích okruhů je oblast zdravého životního stylu, tedy výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity. Mezi znalostní kompetence žáků ZŠ patří např. schopnost pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog a zneužíváním léků. Žáci znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek a zákony omezující kouření, požívání alkoholu, užívání a šíření drog. Znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu. Žáci mají vědomosti o zdravém životním stylu a jak udržet zdraví.¹⁴⁰

Školní preventivní program obsahuje řadu dalších bodů a oblastí, které zde neuvádím, jelikož přímo nesouvisí s analyzovanou problematikou.

---

¹⁴⁰ MŠMT [online]. 24. 2. 2015 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny?highlightWords=%C5%A1koln%C3%AD+minim%C3%A1ln%C3%AD+prevence>

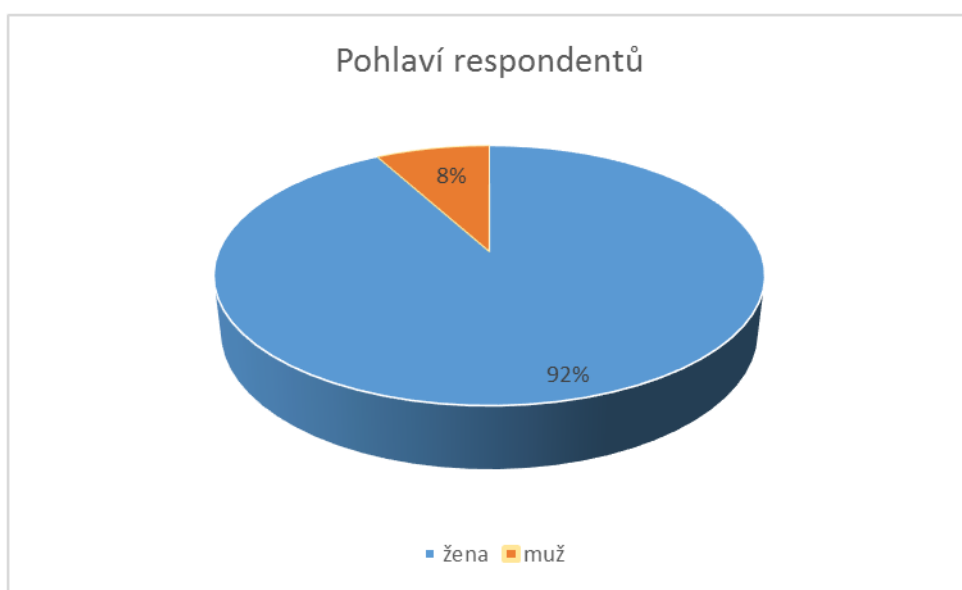
Vyhodnocení dotazníku

Otázka č. 1: Jakého jste pohlaví?

Tabulka 3: Jakého jste pohlaví?

Jakého jste pohlaví?		
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>	<i>Podíl</i>
žena	1118	92,0 %
muž	97	8,0 %

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 7: Jakého jste pohlaví?

Zdroj: vlastní výzkum

Z responsí vyplývá jasná převaha učitelek nad pedagogy muži. Dotazník vyplnilo jen 97 učitelů z celkového počtu 1215, což činí 8 % a je znázorněno v grafu 7.

Podle údajů Českého statistického úřadu činil v roce 2014 podíl mužů na celkovém počtu učitelů základních škol 14 %.¹⁴¹

---

¹⁴¹ KLEŇHOVÁ, Michaela. Oproti zahraničí u nás učí méně mužů. *Statistika&my: Měsíčník českého statistického úřadu* [online]. 2016, č. 3 [cit. 2. 4. 2016] Dostupné z:

<http://www.statistikaamy.cz/2016/03/oproti-zahranici-u-nas-uci-mene-muzu>

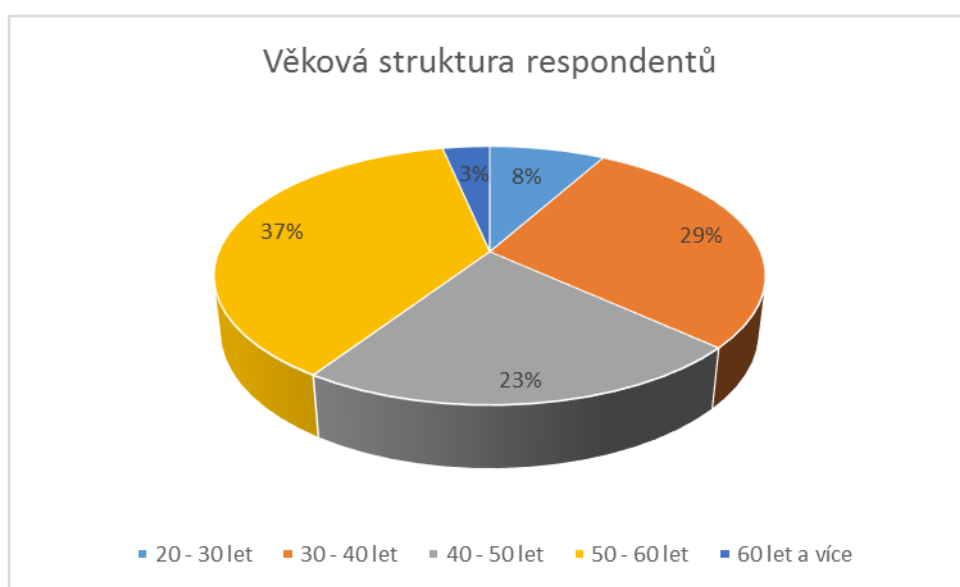

Otázka č. 2: Kolik je Vám let?

Tabulka 4: Kolik je Vám let?

Kolik je Vám let?		
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>	<i>Podíl</i>
20 - 30 let	98	8,1 %
30 - 40 let	349	28,7 %
40 - 50 let	273	22,5 %
50 - 60 let	455	37,4 %
60 let a více	40	3,3 %

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 8: Kolik je Vám let?

Zdroj: vlastní výzkum

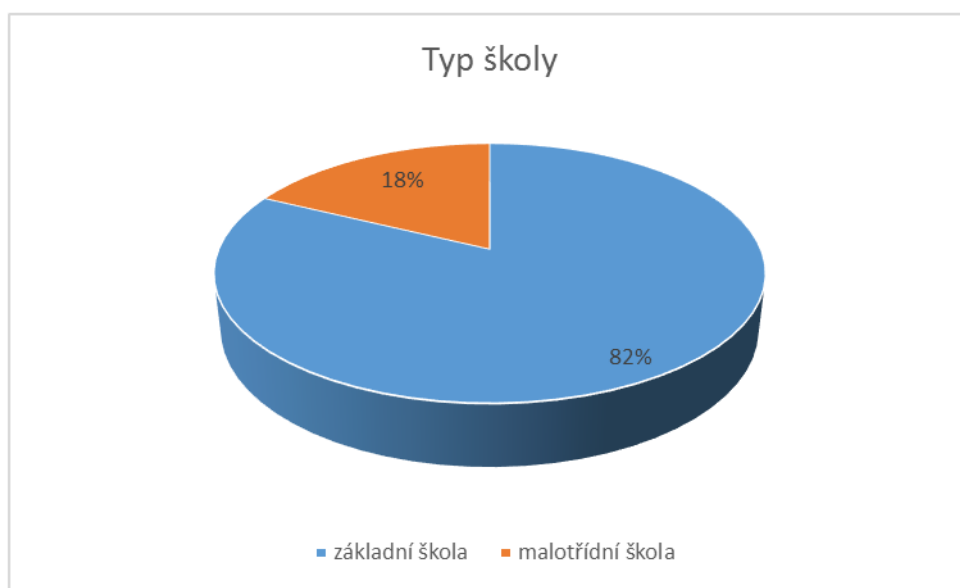
Nejpočetnější je skupina pedagogů ve věku 50 až 60 let, která činí přes 37 % a je vidět v grafu 8. Více jak polovina dotázaných učitelů je stará 30 až 50 let. Pouze 40 respondentů z počtu 1215 je starších 60 let.

Otázka č. 3: Na jaké škole učíte?

Tabulka 5: Na jaké škole učíte?

Na jaké škole učíte?		
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>	<i>Podíl</i>
základní škola	999	82,2 %
malotřídní škola	216	17,8 %

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 9: Na jaké škole učíte?

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 9 zobrazuje, že jen 18 % (216 z 1215) dotázaných pedagogů učí na malotřídní škole. (Pozn. Ve školním roce 2004/2005 tvořily malotřídky 38 % základních škol.¹⁴² Novější údaj se mi nepodařilo dohledat.)

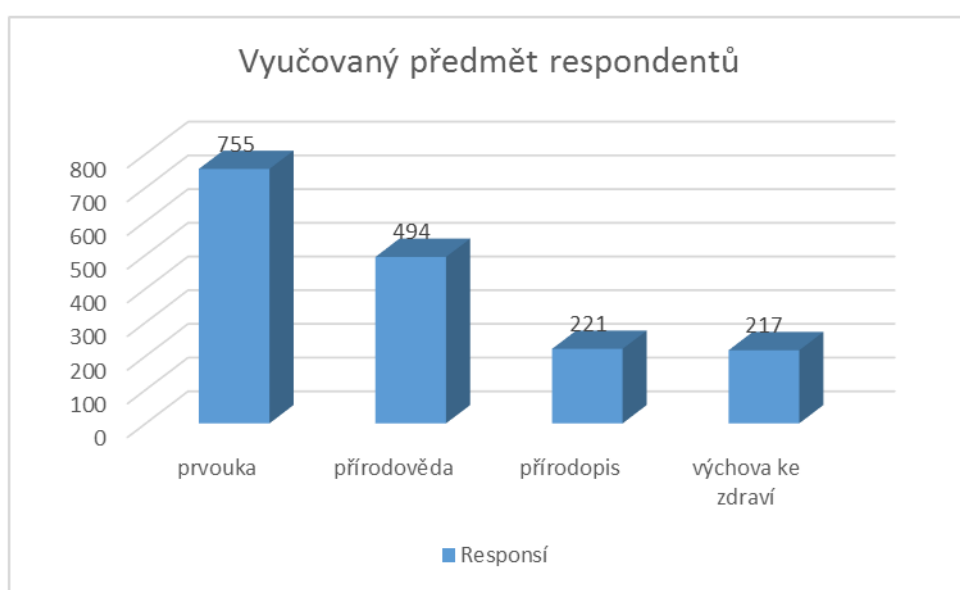
¹⁴² TRNKOVÁ, Kateřina. *Malotřídek není málo*. Týden vědy, Brno [online]. 2007 [cit. 2. 4. 2016] Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/wupv/home/veda/dilci-vysledky-projektu-malotridni-skoly-v-ceske-republice-analyza-soucasneho-stavu-a-potencialu-jejich-rozvoje>

Otázka č. 4: Jaký vyučujete předmět? (Výběr z možností, více možných odpovědí)

Tabulka 6: Jaký vyučujete předmět?

Jaký vyučujete předmět? (Výběr z možností, více možných odpovědí)	
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>
prvouka	755
přírodověda	494
přírodopis	221
výchova ke zdraví	217

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 10: Jaký vyučujete předmět?

Zdroj: vlastní výzkum

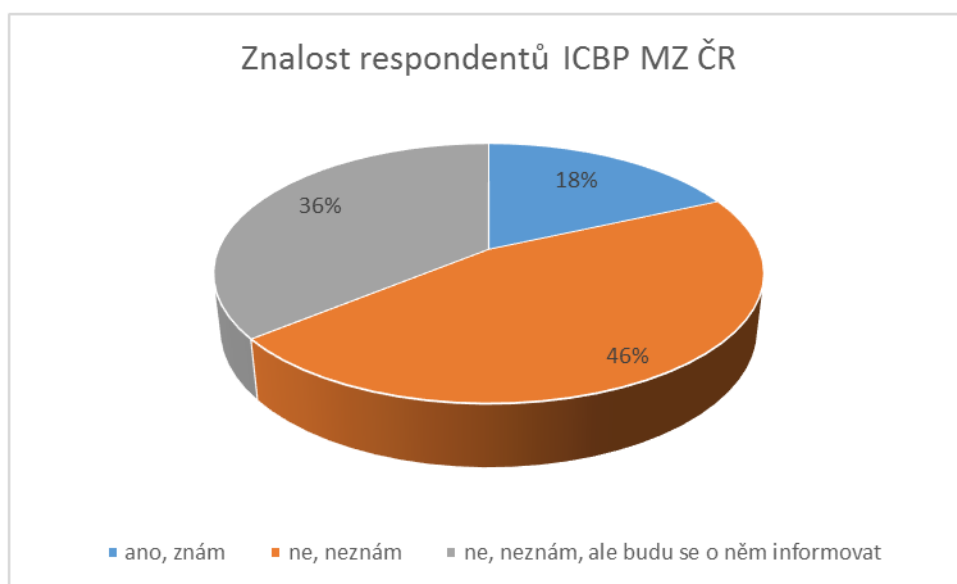
Z grafu 10 vyplývá, že dotázaní pedagogové vyučují hlavně prvouku (755 odpovědí), téměř 500 odpovědí bylo u přírodovědy. Přírodopis má 221 responsí a výchova ke zdraví 217, což jsou předměty 2. stupně ZŠ. Zdá se tedy, že většina dotázaných pedagogů učí na 1. stupni ZŠ.

Otázka č. 5: Znáte Informační centrum bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství ČR?

Tabulka 7: Znáte Informační centrum bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství ČR?

Znáte Informační centrum bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství ČR?		
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>	<i>Podíl</i>
ano, znám	222	18,3 %
ne, neznám	557	45,8 %
ne, neznám, ale budu se o něm informovat	436	35,9 %

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 11: Znáte Informační centrum bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství ČR?

Zdroj: vlastní výzkum

Z výsledků vyplynulo a je znázorněno grafem 11, že jen 18 % dotázaných (což je 222 z 1215) zná Informační centrum bezpečnosti potravin. Avšak 36 % pedagogů vyjádřilo odhodlání, že se o ICBP budou informovat.

Otázka č. 6: Víte o existenci webových stránek viscojis.cz?

Tabulka 8: Víte o existenci webových stránek viscojis.cz?

Víte o existenci webových stránek viscojis.cz?		
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>	<i>Podíl</i>
ano, vím	341	28,1 %
ne, nevím	503	41,4 %
ne, nevím, ale vyhledám si je	371	30,5 %

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 12: Víte o existenci webových stránek viscojis.cz?

Zdroj: vlastní výzkum

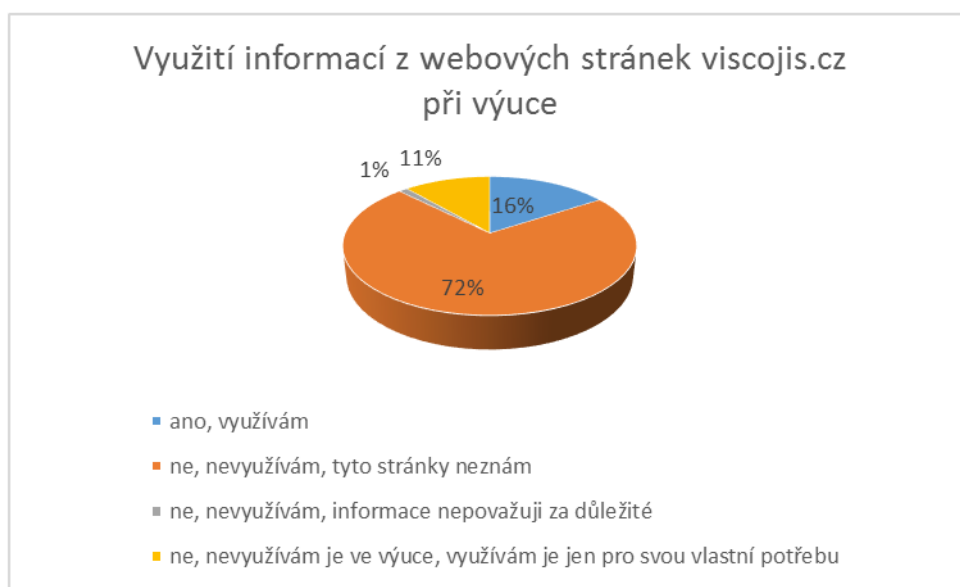
Z grafu 12 vidíme, že jen 28 % pedagogů ví o existenci webových stránek viscojis.cz, 41 % o stránkách neví a 31 % (tedy 371 učitelů z 1215) o stránkách neví, ale vyhledá si je.

Otázka č.7: Využíváte informace z těchto stránek ve výuce?

Tabulka 9: Využíváte informace z těchto stránek ve výuce?

Využíváte informace z těchto stránek ve výuce?		
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>	<i>Podíl</i>
ano, využívám	192	15,8 %
ne, nevyžívám, tyto stránky neznám	871	71,7 %
ne, nevyžívám, informace nepovažuji za důležité	14	1,2 %
ne, nevyžívám je ve výuce, využívám je jen pro svou vlastní potřebu	138	11,4 %

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 13: Využíváte informace z těchto stránek ve výuce?

Zdroj: vlastní výzkum

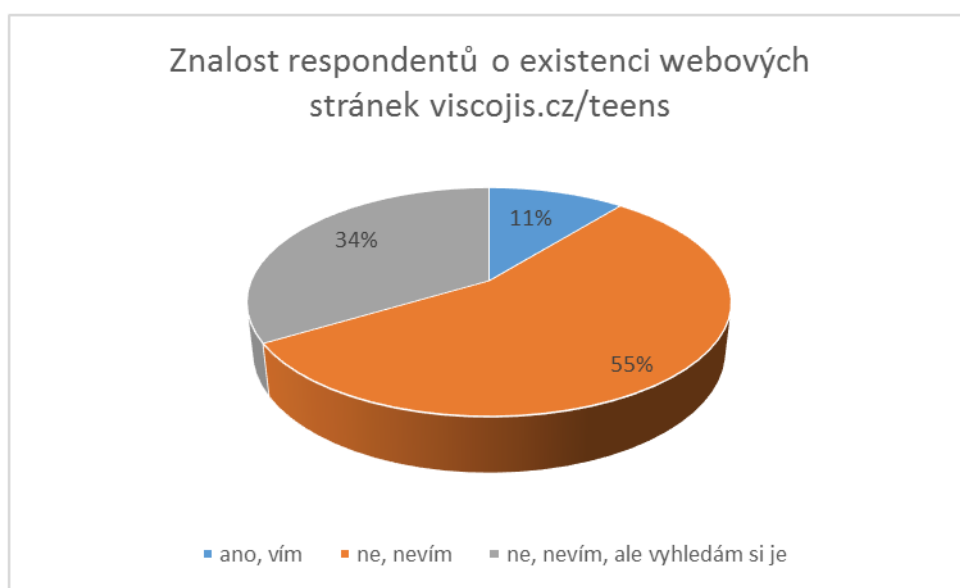
V grafu 13 vidíme, že jen necelých 16 % dotázaných učitelů využívá informace z webových stránek viscojis.cz při výuce. 11 % respondentů sice informace nevyužívá při výuce, ale využívá je pro svou vlastní potřebu. 1,2 % (tedy 14 respondentů ze 1215) informace z tohoto webu nevyužívá a navíc je považuje za nedůležité.

Otázka č. 8: Víte o existenci stránek www.viscojis.cz/teens?

Tabulka 10: Víte o existenci stránek www.viscojis.cz/teens?

Víte o existenci stránek www.viscojis.cz/teens ?		
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>	<i>Podíl</i>
ano, vím	132	10,9 %
ne, nevím	675	55,6 %
ne, nevím, ale vyhledám si je	408	33,6 %

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 14: Víte o existenci stránek www.viscojis.cz/teens?

Zdroj: vlastní výzkum

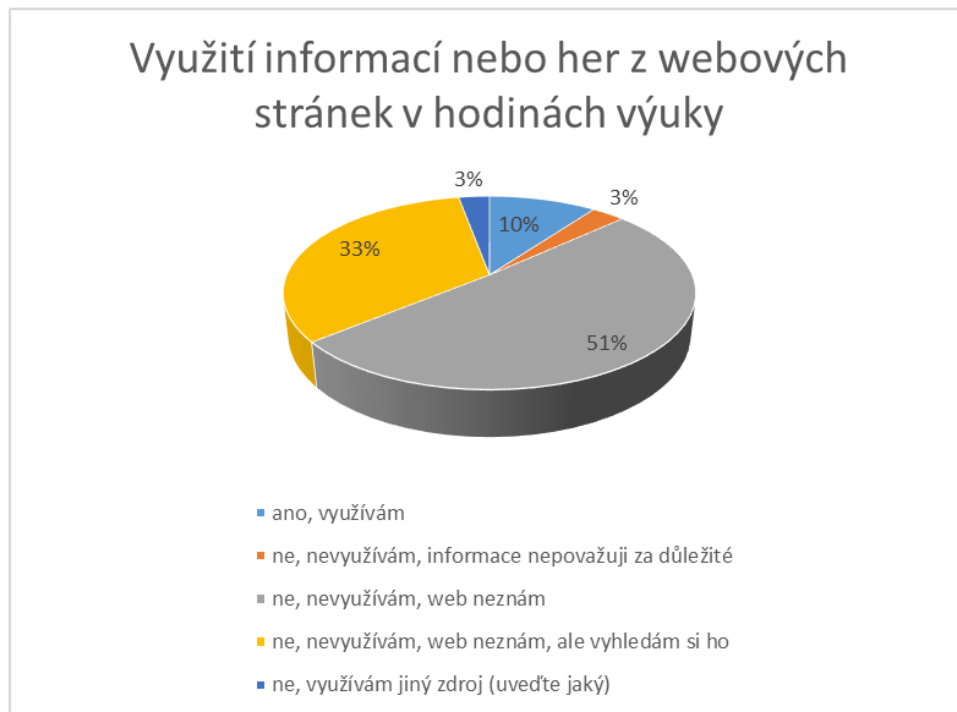
Z grafu 14 vyplývá, že přes 55 % dotázaných učitelů nezná internetové stránky www.viscojis.cz/teens a jen necelých 11 % učitelů tyto stránky zná. Skoro 34 % (tedy 408 z 1215) tyto stránky nezná, ale vyhledá si je.

Otázka č. 9: Využíváte při vyučovacích hodinách informace získané z tohoto webu nebo některé z her umístěných na tomto webu?

Tabulka 11: Využíváte při vyučovacích hodinách informace získané z tohoto webu nebo některé z her umístěných na tomto webu?

Využíváte při vyučovacích hodinách informace získané z tohoto webu nebo některé z her umístěných na tomto webu?		
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>	<i>Podíl</i>
ano, využívám	122	10,0 %
ne, nevyžívám, informace nepovažuji za důležité	38	3,1 %
ne, nevyžívám, web neznám	618	50,9 %
ne, nevyžívám, web neznám, ale vyhledám si ho	402	33,1 %
ne, využívám jiný zdroj (uvedte jaký)	35	2,9 %

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 15: Využíváte při vyučovacích hodinách informace získané z tohoto webu nebo některé z her umístěných na tomto webu?

Zdroj: vlastní výzkum

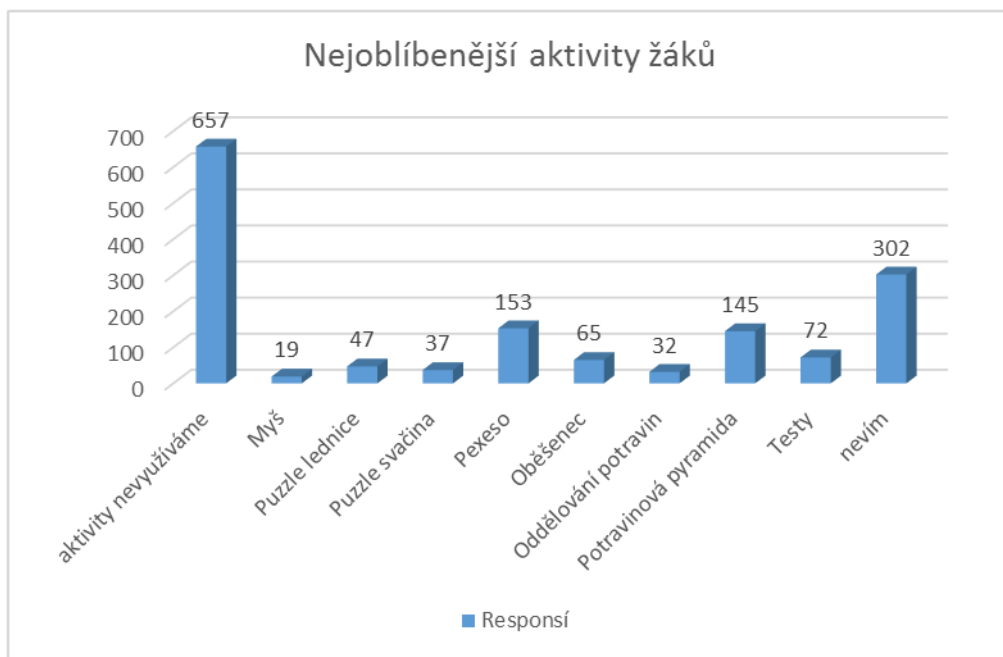
Z grafu 15 je zřejmé, že 10 % respondentů využívá informace nebo hry umístěné na internetových stránkách viscojis.cz/teens v praxi. Potvrdilo se, že neznalost tohoto webu je větší než 80 %. Nicméně 33 % (402 ze 1215) dotázaných učitelů vyjadřuje odhodlání se s tímto webem seznámit. 3,1 % respondentů tyto stránky sice zná, ale informace zde uváděné nepovažuje za důležité. Necelé 3 % (35 z 1215) pedagogů využívají v hodinách jiný zdroj. Jako jiný zdroj bylo uvedeno: Khanova Akademie, NUOV, Všech pět pohromadě, učebnice, internet, jiné webové stránky, Silcom Dida programy, zdrava5.cz, dětské stránky, Zdravé zuby, Moudronos, skutecnezdravaskola.cz, www.ovocedoskol.eu, www.laktea.cz, učebnice, DUMy - Activučitel, prac. listy z internetu, DATAKABINET, tisk, společnost pro výživu, pohyb a výživa, materiály ze seminářů, Hravě žij zdravě, informace z knih, od výživ. poradců, lékařů apod. www.veskole.cz, RVP, dtest, pracovní listy a materiály Zdravé školy.

Otázka č. 10: Které z nabízených aktivit mají žáci nejraději? (Více možných odpovědí)

Tabulka 12: Které z nabízených aktivit mají žáci nejraději?

Které z nabízených aktivit mají žáci nejraději? (Více možných odpovědí)	
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>
aktivity nevyužíváme	657
Myš	19
Puzzle lednice	47
Puzzle svačina	37
Pexeso	153
Oběšenec	65
Oddělování potravin	32
Potravinová pyramida	145
Testy	72
nevím	302

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 16: Které z nabízených aktivit mají žáci nejraději?

Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu 16 vyplývá, že 657 učitelů aktivity nabízené na webu viscojis.cz/teens se žáky nevyužívá a 302 pedagogů neví, jaké aktivity jsou pro žáky nejoblíbenější. Dále 153 učitelů uvedlo jako žáky oblíbenou aktivitu Pexeso a 145 Potravinovou pyramidu.

Otázka č. 11: Využíváte výukový program Výživa ve výchově ke zdraví určený žákům 2. stupně ZŠ?

Tabulka 13: Využíváte výukový program Výživa ve výchově ke zdraví určený žákům 2. stupně ZŠ?

Využíváte výukový program Výživa ve výchově ke zdraví určený žákům 2. stupně ZŠ?		
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>	<i>Podíl</i>
ano, využívám	46	3,8 %
ne, nevyžívám	509	41,9 %
ne, nevyžívám, jelikož jsem o něm nevěděl/a	155	12,8 %
ne, nevyžívám, jelikož neučím 2. stupeň	484	39,8 %
ne, využívám jiný zdroj (uvedte jaký)	21	1,7 %

Zdroj: vlastní výzkum

Využití výukového programu: Výživa ve výchově ke zdraví

Graf 17: Využíváte výukový program Výživa ve výchově ke zdraví určený žákům 2. stupně ZŠ?

Zdroj: vlastní výzkum

V grafu 17 je vidět, že jen necelé 4 % (tedy 46 z 1215) učitelů využívá výukový program Výživa ve výchově ke zdraví v praxi. Je ale potřeba zohlednit, že téměř 40 % respondentů neučí na 2. stupni ZŠ, pro který je tento program určen. Skoro 13 % učitelů program v praxi nevyžívá, protože ho nezná. Při vyučovacích hodinách 1,7 % (konkrétně 21 z 1215) pedagogů využívá jiný zdroj. Jako jiný zdroj bylo uvedeno: materiály ze Zdravé abecedy, www.rvp.cz - dumy, google, sborovna, www.zdrava5.cz, Všech pět pohromadě, informace z internetu, portál DŮM, datakabinet, vlastní zdroje, beseda s výživovým poradcem.

12. Víte o existenci vzdělávacího projektu Jíme zdravě a s chutí?

Tabulka 14: Víte o existenci vzdělávacího projektu Jíme zdravě a s chutí?

Víte o existenci vzdělávacího projektu Jíme zdravě a s chutí?		
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>	<i>Podíl</i>
ano, vím	359	29,5 %
ne, nevím	786	64,7 %
ne, nevím, neučím 1. stupeň	70	5,8 %

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 18: Víte o existenci vzdělávacího projektu Jíme zdravě a s chutí?

Zdroj: vlastní výzkum

Vzdělávací projekt: Jíme zdravě a s chutí zná téměř 30 % (359 z 1215) dotázaných učitelů, což je znázorněno v grafu 18. O projektu neví skoro 65 % pedagogů a necelých 6 % uvádí, že ho nezná, jelikož neučí na 1. stupni ZŠ, pro který je tento projekt určen.

Otázka č. 13: Využíváte aktivně některý ze vzdělávacích programů Informačního centra bezpečnosti potravin? (Více možných odpovědí)

Tabulka 15: Využíváte aktivně některý ze vzdělávacích programů Informačního centra bezpečnosti potravin?

Využíváte aktivně některý ze vzdělávacích programů Informačního centra bezpečnosti potravin? (Více možných odpovědí)		
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>	<i>Podíl</i>
ano, využíváme pracovní sešit pro žáky 1. - 3. ročníku ZŠ	61	5,0 %
ano, využíváme pracovní sešit pro žáky 6. a 7. ročníku ZŠ	11	0,9 %
ano, využíváme pracovní sešit pro žáky 8. a 9. ročníku ZŠ	8	0,7 %
ne, nevyužíváme	1112	91,5 %
ne, využívám jiný zdroj (uvedte jaký)	32	2,6 %

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 19: Využíváte aktivně některý ze vzdělávacích programů Informačního centra bezpečnosti potravin?

Zdroj: vlastní výzkum

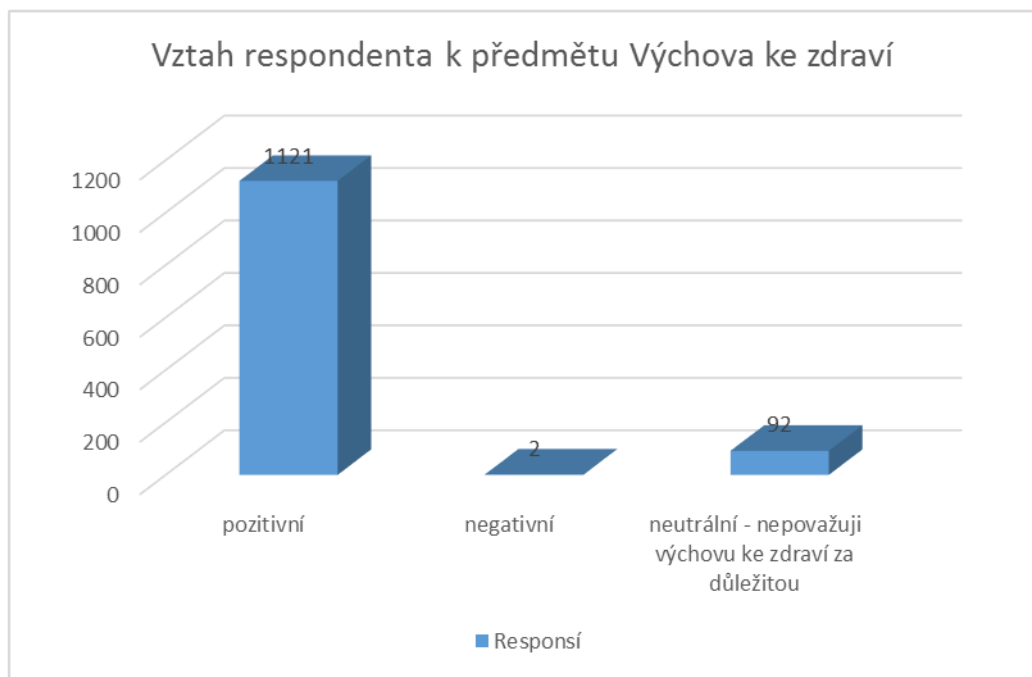
Z grafu 19 vyplývá, že 91 % dotázaných učitelů v praxi nevyužívá žádný vzdělávací program Informačního centra bezpečnosti potravin. Pracovní sešit pro žáky 1.-3. ročníku ZŠ využívá 5 % (61 z 1215). Využití pracovních sešitů pro 2. stupeň ZŠ je ještě nižší, činí méně jak 2 % (19 z 1215). 2,6 % (32 z 1215) pedagogů uvedlo, že programy ICBP nevyužívá, jelikož pracuje s jiným zdrojem. Jako jiný zdroj bylo uvedeno: mediální prostředky, internet, nástěnné vzdělávací pomůcky, Všechny pohromadě, internet, PS Výchova ke zdraví, Tělo je věda, Zdravá abeceda, pracovní listy k projektu Ovoce do škol, www.hravezijzdrave.cz, Zdravá pětka, google, RVP, kaloricketabulky.cz, projekt PaV, viscojis.cz/teens, projekt: "Zdravá 5" - coolinářská soutěž, program od firmy Laktea, Společnost pro výživu, pohyb a výživa, vlastní zdroje, beseda s výživovými poradci, materiály k projektu Zdravá škola, přednáška o zdravé výživě (vychází z potravinové pyramidy, spojeno s ochutnávkou) - pro 1. stupeň, Zdravé zuby, dokumentární pořady na interaktivní tabuli (z internetu), články z časopisů, referáty žáků - souvislost s učivem v prouce, potravinová pyramida, nakladatelství FORTUNA - Zdravý životní styl, FRAUS - Výchova ke zdravému životnímu stylu

Otázka č. 14: Jaký je Váš vztah k předmětu Výchova ke zdraví?

Tabulka 16: Jaký je Váš vztah k předmětu Výchova ke zdraví?

Jaký je Váš vztah k předmětu Výchova ke zdraví?		
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>	<i>Podíl</i>
pozitivní	1121	92,3 %
negativní	2	0,2 %
neutrální - nepovažuji výchovu ke zdraví za důležitou	92	7,6 %

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 20: Jaký je Váš vztah k předmětu Výchova ke zdraví?

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 20 znázorňuje, že 1121 dotázaných pedagogů má kladný vztah k předmětu Výchova ke zdraví. Dva respondenti uvedli, že negativní a 92 učitelů nepovažuje výchovu ke zdraví za důležitou.

Statistické vyhodnocení

S využitím dat získaných pomocí dotazníkového šetření chceme pomocí vhodné statistické indukční metody otestovat tři základní hypotézy:

Hypotéza č. 1: Pedagogové základních škol mají povědomí o existenci webových stránek viscojis.cz.

Hypotéza č. 2: Pedagogové základních škol mají povědomí o existenci výukových programů ICBP MZe ČR.

Hypotéza č. 3: Pedagogové základních škol využívají výukové programy ICBP MZe ČR v praxi.

Dle dotazníku vybereme otázky, které se váží ke zkoumané hypotéze, a pro získání absolutní četnosti odpovědí provedeme χ^2 -test dobré shody. Test dobré shody je metoda matematické statistiky, která umožňuje ověřit, zda má náhodná veličina určité, předem dané rozdělení pravděpodobnosti. V tomto případě budeme chtít testovat, zda

četnosti odpovědí jsou rozdělené rovnoměrně, tedy zda se dotazníkem získané četnosti dají považovat za nerozdílné nebo zda jejich rozdíl je statisticky významný. Pomocí statistického softwaru vypočítáme hodnotu testovací statistiky χ^2 a p-value testu. Test dobré shody bude mít ve všech případech nulovou hypotézu H_0 : Četnosti odpovědí jsou shodné a jejich rozdíl není významný. Proti ní bude stát hypotéza alternativní H_1 : Četnosti odpovědí nejsou shodné a rozdíl je statisticky významný.

Pro výpočet testovací statistiky a vyhodnocení výsledků testu použijeme statistický software „R“. Výstupem bude jednak hodnota testovací statistiky χ^2 , jednak p-value testu, kterou porovnáme se standardní hladinou významnosti 0,05. Pokud p-value < 0,05 prokazujeme, že mezi získanými četnostmi je statisticky významný rozdíl. Tím získáme podklad pro rozhodnutí o platnosti námi zvolených hypotéz. Čím větší je hodnota testovací statistiky, popřípadě čím menší je hodnota p-value, tím výraznější jsou rozdíly v četnosti odpovědí. Pokud test potvrdí, že četnosti odpovědí jsou významně odlišné, pohledem na počty odpovědí u jednotlivých možností snadno určíme, která odpověď u respondentů převažuje.

Hypotéza č. 1: Pedagogové základních škol mají povědomí o existenci webových stránek viscojis.cz.

K této hypotéze se váže dotazníková otázka: „Víte o existenci webových stránek viscojis.cz?“. Následující tabulka (viz tabulka 17) uvádí nabídnuté odpovědi a jejich četnosti, výsledky jsou dále zpracovány též graficky.

Tabulka 17: Nabídnuté odpovědi k otázce „Víte o existenci webových stránek viscojis.cz?“

Ano, vím	341
Ne, nevím	503
Ne, nevím, ale vyhledám si je	371

Zdroj: vlastní výzkum, upraveno dle tabulky 8

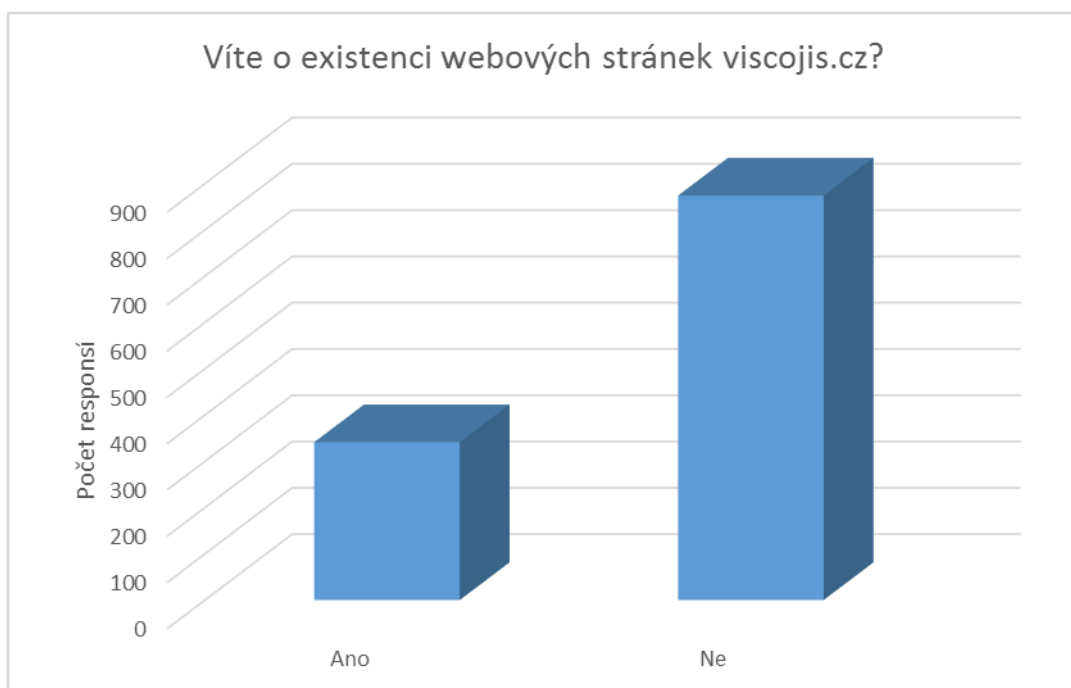
Pomocí testu dobré shody nyní prokážeme, zda jsou četnosti odpovědí statisticky významně odlišné. Jelikož je pro stanovenou hypotézu důležité, zda respondenti o webových stránkách vědí nebo ne, můžeme odpovědi „Ne, nevím“ a „Ne, nevím, ale vyhledám si je“ sjednotit. Dostaneme tedy následující rozdělení četností, které otestujeme testem dobré shody:

Tabulka 18: Víte o existenci webových stránek viscojis.cz?

Víte o existenci webových stránek viscojis.cz?	
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>
Ano	341
Ne	874

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 21: Víte o existenci webových stránek viscojis.cz?

Zdroj: vlastní výzkum

χ^2 -test dobré shody

Tabulka 19: χ^2 -test dobré shody

Testovací statistika	233,8181
p-value	$< 2 \cdot 10^{-16}$

Hodnota p-value vychází tak malá, že statistický software pouze uvádí, že se p-value pohybuje pod hodnotou $2 \cdot 10^{-16}$. To je hodnota řádově mnohem menší než hladina významnosti 0,05, proto zamítáme shodu četností a odpověď „Ne“ výrazně převažuje.

Můžeme tedy vyslovit závěr, že první hypotéza se nepotvrdila a pedagogové základních škol nemají povědomí o existenci webových stránek viscojis.cz.

Hypotéza č. 2: Pedagogové základních škol mají povědomí o existenci výukových programů ICBP MZe ČR.

K této hypotéze se váže dotazníková otázka: „Znáte Informační centrum bezpečnosti potravin MZe ČR?“.

Následující tabulka (viz tabulka 20) uvádí nabídnuté odpovědi a jejich četnosti.

Tabulka 20: Nabídnuté odpovědi k otázce „Znáte Informační centrum bezpečnosti potravin MZe ČR?“

Ano, znám	222
Ne neznám	557
Ne neznám, ale budu se o něm informovat	436

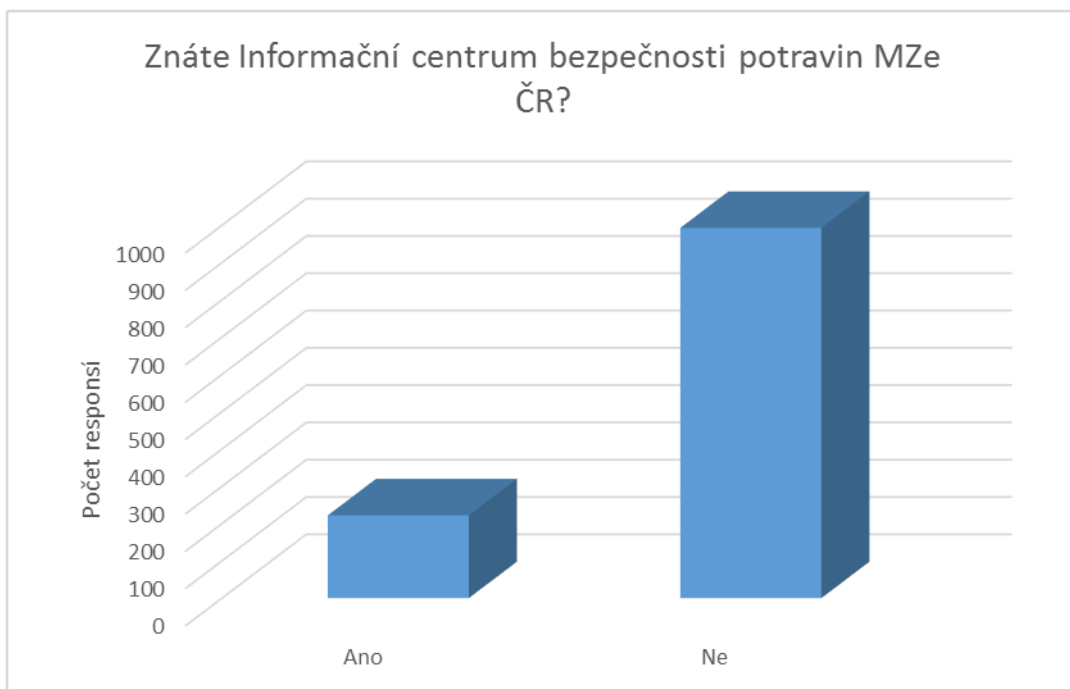
Zdroj: vlastní výzkum, upraveno dle tabulky 7

Pomocí testu dobré shody opět prokážeme, zda jsou četnosti odpovědí statisticky významně odlišné. Podobně jako v předchozím případě je pro stanovenou hypotézu důležité, zda respondenti o existenci informačního centra vědí nebo ne. Proto můžeme odpovědi „Ne, nevím“ a „Ne nevím, ale budu se o něm informovat“ sjednotit. Dostaneme tedy následující rozdělení četností, které otestujeme testem dobré shody:

Tabulka 21: Znáte Informační centrum bezpečnosti potravin MZe ČR?

Znáte Informační centrum bezpečnosti potravin MZe ČR?	
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>
Ano	222
Ne	993

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 22: Znáte Informační centrum bezpečnosti potravin MZe ČR?

Zdroj: vlastní výzkum

χ^2 -test dobré shody

Tabulka 22: χ^2 -test dobré shody

Testovací statistika	489,2519
p-value	$< 2 \cdot 10^{-16}$

Hodnota p-value vychází opět natolik malá, že statistický software pouze uvádí odhad pod hodnotou $2 \cdot 10^{-16}$, tedy mnohem menší než hladina významnosti 0,05, proto zamítáme shodu četností a odpověď „Ne“ výrazně převažuje, dokonce ještě podstatně výrazněji než u hypotézy předchozí, jak dokládá více než dvojnásobná hodnota testovací statistiky. Můžeme proto vyslovit závěr, že druhá hypotéza se nepotvrdila a pedagogové základních škol nemají povědomí o existenci ICBP MZe ČR, potažmo o jeho výukových programech.

Hypotéza č. 3: Pedagogové základních škol využívají výukové programy ICBP MZe ČR v praxi.

K této hypotéze se váží dvě dotazníkové otázky: „Využíváte těchto stránek ve výuce?“ a „Využíváte při vyučovacích hodinách informace získané z tohoto webu nebo některé z her, umístěných na tomto webu?“.

Uvědomíme-li si, jaký závěr jsme (a to s poměrně velkou přesvědčivostí) vyslovili u předchozí hypotézy, je statistické testování této hypotézy prakticky zbytečné. Vzhledem k tomu, že předchozí test přesvědčivě ukázal, že respondenti nemají povědomí o existenci tohoto webu, je více než zřejmé, že jej ani nebudou využívat ve výuce. Testy provedeme pouze pro úplnost.

Nejprve se budeme věnovat dotazníkové otázce „Využíváte těchto stránek ve výuce?“. Níže uvádíme opět tabulku (viz tabulka 9) četností jednotlivých odpovědí.

Tabulka 23: Nabídnuté odpovědi k otázce „Využíváte těchto stránek ve výuce?“

Ano, využívám	192
Ne, nevyžívám, tyto stránky neznám	871
Ne, nevyžívám, informace nepovažuji za důležité	14
Ne, nevyžívám, užívám je pro svou potřebu	138

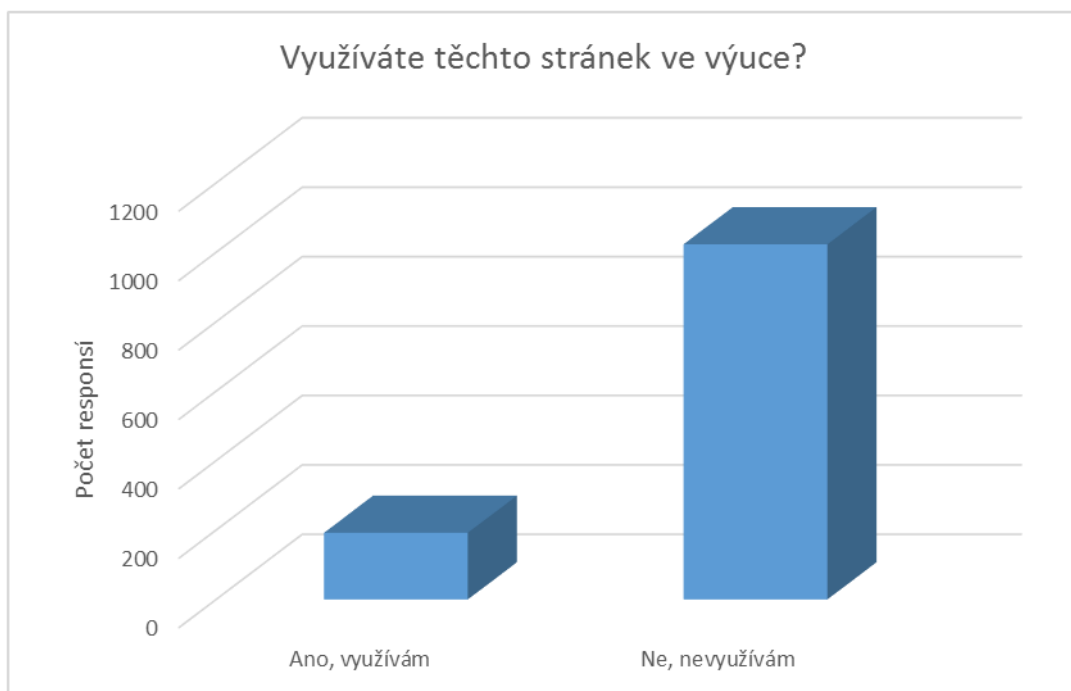
Zdroj: vlastní výzkum, upraveno dle tabulky 9

Pomocí testu dobré shody opět prokážeme, zda jsou četnosti odpovědí statisticky významně odlišné. Stejně jako v předchozích případech je pro stanovenou hypotézu důležité, zda respondenti informace ve výuce využívají nebo nevyžívají. Proto můžeme četnosti odpovědí „Ne, nevyžívám, tyto stránky neznám“, „Ne, nevyžívám, informace nepovažuji za důležité“ a „Ne, nevyžívám, užívám je pro svou potřebu“ sjednotit. Dostaneme tedy následující rozdělení četností, které otestujeme testem dobré shody:

Tabulka 24: Využíváte těchto stránek ve výuce?

Využíváte těchto stránek ve výuce?	
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>
Ano, využívám	192
Ne, nevyžívám	1023

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 23: Využíváte těchto stránek ve výuce?

Zdroj: vlastní výzkum

χ^2 -test dobré shody

Tabulka 25: χ^2 -test dobré shody

Testovací statistika	568,363
p-value	$< 2 \cdot 10^{-16}$

Hodnota p-value znovu vychází tak malá, že statistický software pouze uvádí, že se p-value pohybuje pod hodnotou $2 \cdot 10^{-16}$. To je hodnota řádově mnohem menší než hladina významnosti 0,05. Opět se prokazuje významný rozdíl mezi četnostmi. Je to však vidět již z pouhého pohledu na četnosti z dotazníkového šetření. Počet oslovených pedagogů, kteří materiály ve výuce nevyužívají (ať již z jakéhokoliv důvodu) je více než devítinásobný oproti počtu pedagogů, kteří je využívají. I hodnota testovací statistiky 568,363 je extrémně vysoká. (Při rovnoměrném rozdělení četností by se měla pohybovat maximálně do hodnoty cca 3,5.) Docházíme tedy k jednoznačnému závěru, že pedagogové ve výuce těchto webových stránek nevyužívají.

Při statistické analýze četností odpovědí u druhé otázky, tj. „Využíváte při vyučovacích hodinách informace získané z tohoto webu nebo některé z her, umístěných na tomto webu?“, je výsledek testu zcela shodný (jak níže uvidíme, dokonce ještě o něco přesvědčivěji převažuje odpověď „Ne“, než v předchozím případě), proto uvedeme pouze tabulky četností, graf a výsledky testu dobré shody. Komentář těchto výsledků pak koresponduje s komentářem výsledků při analýze předchozí otázky.

Tabulka 26: Nabídnuté odpovědi k otázce „Využíváte při vyučovacích hodinách informace získané z tohoto webu nebo některé z her, umístěných na tomto webu?“

Ano, využívám	122
Ne, nevyžívám, informace nepovažuji za důležité	38
Ne nevyžívám, web neznám	618
Ne, nevyžívám, web neznám, ale vyhledám si jej	402
Ne nevyžívám, využívám jiný zdroj	35

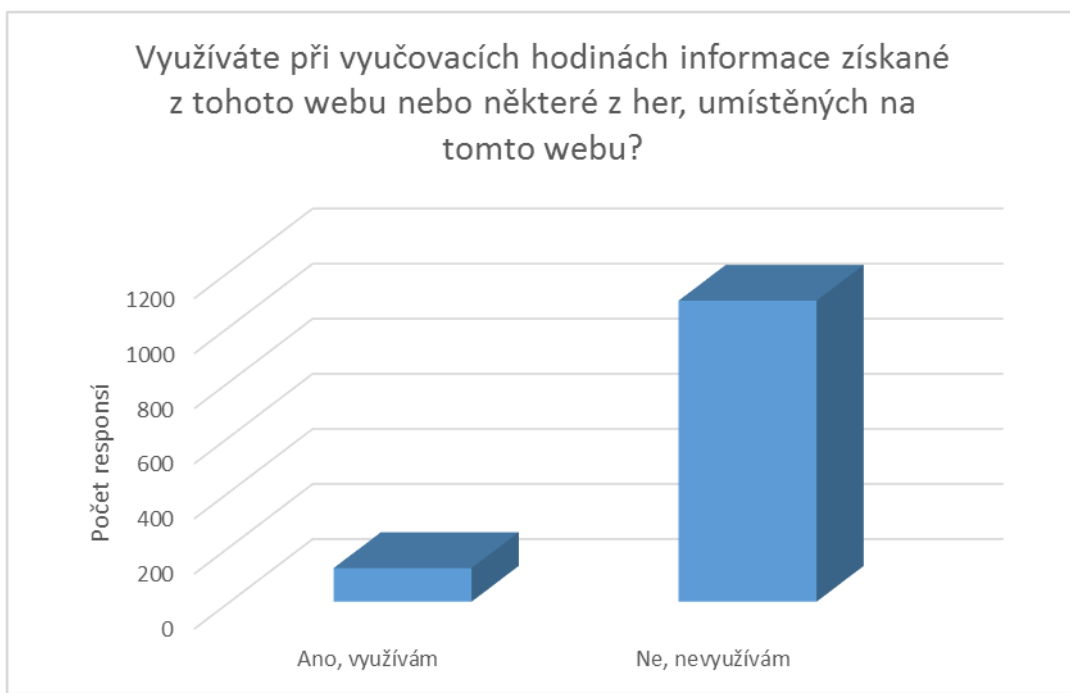
Zdroj: vlastní výzkum, upraveno dle tabulky 11

Opět sjednotíme pro potřeby statistického testu četnosti odpovědí „Ne, nevyžívám, informace nepovažuji za důležité“, „Ne nevyžívám, web neznám“, „Ne, nevyžívám, web neznám, ale vyhledám si jej“ a „Ne nevyžívám, využívám jiný zdroj“:

Tabulka 27: Využíváte při vyučovacích hodinách informace získané z tohoto webu nebo některé z her, umístěných na tomto webu?

Využíváte při vyučovacích hodinách informace získané z tohoto webu nebo některé z her, umístěných na tomto webu?	
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Responsí</i>
Ano, využívám	122
Ne, nevyžívám	1093

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 24: Využíváte při vyučovacích hodinách informace získané z tohoto webu nebo některé z her, umístěných na tomto webu?

Zdroj: vlastní výzkum

χ^2 -test dobré shody:

Tabulka 28: χ^2 -test dobré shody

Testovací statistika	776,0008
p-value	$< 2 \cdot 10^{-16}$

Test opět zcela jednoznačně ukazuje, že četnosti odpovědí nejsou vyrovnané a velmi významně převažuje záporná odpověď. Souhrnně lze říci, že ani třetí hypotéza nebyla potvrzena a pedagogové základních škol výukové programy ICBP MZe ČR v praxi nevyužívají.

5.1 Diskuze výsledků

Na výzkumnou otázku č. 1, která zní: „Poukazují webové stránky viscojis.cz a viscojis.cz/teens na problematiku zdravého stravování?“, můžeme jednoznačně kladně odpovědět. Kladnou odpověď potvrzují již samotné názvy jednotlivých záložek v hlavním navigačním menu těchto internetových stránek: „Zdravé stravování a výživa“, „Onemocnění související s výživou“ a „Výživová doporučení“.

Výzkumná otázka č. 2 zní: „Poukazují webové stránky viscojis.cz a viscojis.cz/teens na více témat souvisejících s Výchovou ke zdraví?“. Kladnou odpověď lze potvrdit, pokud provedeme komparaci definice Výchovy ke zdraví a obsahové analýzy jmenovaných internetových stránek. Podíváme-li se na vzdělávací obsah předmětu Výchova ke zdraví, zjistíme, že je v RVP ZV rozvržen do šesti tematických okruhů. (Patří sem: 1. Vztahy mezi lidmi a formy soužití, 2. Změny v životě člověka a jejich reflexe, 3. Zdravý způsob života a péče o zdraví, 4. Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence, 5. Hodnota a podpora zdraví, 6. Osobnostní a sociální rozvoj.)¹⁴³ Shoda je patrná v několika bodech: Zdravý způsob života a péče o zdraví (např. záložky „Výživová doporučení“ a „Výživa a nemoci“), Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence (např. záložky „Nákazy a otravy“ a „Bezpečnost potravin“) a Hodnota a podpora zdraví. Můžeme uvést konkrétní příklady. Článek „Pohybem ke zdraví“ vysvětluje důvody zařazení pohybových aktivit do denního programu. V článku „Výživa kojících žen“ se jasně uvádí, proč by se měla kojící žena vyhýbat alkoholu, kouření, psychotropním látkám. Dále např. články: „Zdravotní důsledky obezity“, „Zubní zdraví“, „Proč nepít alkohol“.

Na výzkumnou otázku č. 3, která zní: „Obsahují webové stránky viscojis.cz a viscojis.cz/teens body z programu primární prevence pro základní školy?“, lze také kladně odpovědět. Kladná odpověď je potvrzena komparací obsahové analýzy těchto webových stránek a dokumentu Školní preventivní program z MŠMT ČR, ve kterém je jedním z klíčových vyučovacích okruhů stanovena oblast zdravého životního stylu, tedy

---

¹⁴³ PERNICOVÁ, Hana. Výchova ke zdraví v učebních osnovách ŠVP – aktualizovaná verze. *Metodický portál RVP: Metodický portál inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2016 [cit. 2. 4. 2016] Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/1932/VYCHOVA-KE-ZDRAVI-V-UCEBNICH-OSNOVACH-SVP---AKTUALIZOVANA-VERZE.html>

výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity. Opět již jednotlivé záložky v hlavním navigačním menu výše jmenovaných internetových stránek potvrzují shodu v několika bodech – „Výživa a nemoci“, „Pohybové aktivity“, „Nákazy a otravy“, dále např. články „Pět klíčů k bezpečnému stravování“ a „Prevence nákaz“, kde se upozorňuje na správné hygienické návyky.

Statistické vyhodnocení ukazuje, že ani jedna ze zkoumaných hypotéz nebyla na základě výsledků dotazníkového šetření potvrzena. Statistické testy tuto skutečnost přesvědčivě prokázaly. V případě tohoto dotazníkového šetření byly četnosti odpovědí již na první pohled tak nerovnoměrně rozloženy, že provádění testu téměř nebylo nutné. Záporné odpovědi mnohonásobně převažovaly nad kladnými (v některých případech až téměř desetinásobně). Statistický test pak tuto zřejmou převahu pouze potvrdil. Hodnoty testovací statistiky χ^2 , která se při rovnoměrném rozdělení v tomto případě pohybuje přibližně v mezích od 0 do 3,5, nabývala hodnot v řádu stovek. „P-values“ provedených testů byly tak malé, že je statistický software ani přesně nevyčíslil a v podstatě se daly považovat za nulové. Závěrem tedy můžeme říci, že z provedeného vyhodnocení vyplývá, že povědomí pedagogů základních škol o stránkách viscojis.cz a výukových programech ICBP MZe ČR i jejich aktivní využívání v běžné výuce je bohužel zanedbatelně malé.

Tato skutečnost jistě vede k zamyšlení. Jsem přesvědčena, že jmenované vzdělávací projekty by si zasloužily daleko větší využití, než které prokázalo dotazníkové šetření. Jak jsem si v praxi ověřila, dětem se projekty líbí a díky nim hravou formou získávají nové informace týkající se nejen bezpečnosti potravin. Materiály k programům, pracovní sešity, jsou velice pěkně zpracovány, jsou barevné, pro děti jasně pochopitelné a jsou snadno aplikovatelné do výuky. Případně se dají použít pouze jejich části, např. jako podklady pro realizaci školních projektových dnů.

Z vyhodnocení dotazníkového šetření vyplynuly následující skutečnosti. Pozitivní je zjištění, že u všech otázek dotazníku, kde pedagogové měli možnost vybrat jednu z odpovědí typu „znám – neznám – neznám, ale budu se informovat“, se prokázalo odhodlání větší než 30 % vyhledat si nové informace, tedy dále se vzdělávat. Pozoruhodné je, že 28 % dotázaných učitelů ví o existenci internetových stránek viscojis.cz, ale jen 18 % zná Informační centrum bezpečnosti potravin, které vlastně viscojis.cz zajišťuje. Jako pozitivní shledávám, že jen přibližně 1 % z těch učitelů, kteří

znají internetové stránky viscojis.cz, nevyužívají informace ani hry umístěné na tomto webu v praxi. U webových stránek viscojis.cz/teens jsou to 3 %.

Zajímavé by bylo provést výzkum znovu pro porovnání, zda se skutečně změnilo využití vzdělávacích projektů v praxi při vyučovacích hodinách. Tím by byl naplněn jeden z cílů této diplomové práce, jelikož dotazníkovým šetřením jsem chtěla upozornit neinformované školy a učitele nejen na existenci internetových stránek Informačního centra bezpečnosti potravin, ale také na existenci jejich vzdělávacích projektů, které by jim mohly pomoci zpestřit a zefektivnit výuku.

Jako studentku katedry Výchova ke zdraví mě samozřejmě potěšilo, že více jak 92 % dotázaných pedagogů má k tomuto předmětu kladný vztah. Nevýhodou se ukázalo, že jsem odpovědi „Negativní vztah“ a „Neutrální vztah“ v dotazníku nenabídla jako polootevřené, aby měl respondent možnost uvést, proč tomu tak je. Osobně by mě tato vysvětlení zajímala. Dva respondenti se vyjádřili negativně a 92 učitelů uvedlo, že má k předmětu neutrální vztah, jelikož nepovažuje výchovu ke zdraví za důležitou. V době, kdy se neustále upozorňuje na problematiku nárůstu obezity u dětí, na rizika civilizačních chorob, na potřebu naučit se zvládat stres a shon, který je všude kolem nás, je tento postoj nepochopitelný. Pedagog by jistě neměl považovat výchovu ke zdraví za bezvýznamnou, když i MŠMT ČR shledává oblast zdravého životního stylu, tedy výchovu ke zdraví, jako jednu z klíčových vyučovacích okruhů ve školním preventivním programu. Odborná veřejnost se shoduje na nutnosti podpory zdravého životního stylu, zejména u dětí, které si správné návyky ponесou celý život. Výše uvedené programy jsou přínosné zejména tam, kde selhávají bazální mechanismy osvojení si těchto návyků v rodině. Rozhodně se tento způsob jeví jako jedna z možných cest. Je důležité, aby povědomost o těchto zajímavých formách výuky byla obecná a to nejen mezi pedagogy, ale i u široké veřejnosti. Bezpečnost potravin je nejen v zájmu jednotlivce, ale je i v národním zájmu. Její dopady se projevují ve zdravotní, sociální i ekonomické oblasti života společnosti.

6 ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo charakterizovat Informační centrum bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství ČR, popsat jeho činnost, zmapovat systém kontroly bezpečnosti potravin nejen v České republice jako takové, ale též v návaznosti na zajištění bezpečnosti potravin v EU, a vytvořit přehled, jak celý systém funguje.

Ve výzkumné části byla provedena obsahová analýza webových stránek www.viscojis.cz, www.viscojis.cz/teens a souvisejících dokumentů MŠMT ČR. Jejich komparací byly potvrzeny kladné odpovědi na stanovené výzkumné otázky. Bylo potvrzeno, že webové stránky [viscojis.cz](http://www.viscojis.cz) a [viscojis.cz/teens](http://www.viscojis.cz/teens) poukazují na problematiku zdravého stravování, že poukazují na více témat souvisejících s Výchovou ke zdraví a že obsahují body z programu primární prevence pro základní školy. Dále bylo provedeno dotazníkové šetření s cílem zjistit využití těchto stránek a výukových programů při vyučování na základních školách.

Na základě výsledků dotazníkového šetření nebyla potvrzena ani jedna ze tří zkoumaných hypotéz (Pedagogové základních škol mají povědomí o existenci webových stránek [viscojis.cz](http://www.viscojis.cz); Pedagogové základních škol mají povědomí o existenci výukových programů ICBP MZe ČR a Pedagogové základních škol využívají výukové programy ICBP MZe ČR v praxi). Z provedeného vyhodnocení vyplynulo, že povědomí pedagogů základních škol o internetových stránkách [viscojis.cz](http://www.viscojis.cz) a o výukových programech Informačního centra bezpečnosti potravin MZe ČR, tedy i jejich aktivní využívání v praxi při vyučovacích hodinách je, bohužel, zanedbatelně malé.

Na základě tohoto zjištění vyvozují pro Informační centrum bezpečnosti potravin jediné doporučení pro praxi - větší propagační kampaň (např. reklama v Učitelských novinách) zaměřená na provozované internetové stránky www.viscojis.cz a www.viscojis.cz/teens a na vzdělávací projekty.

7 SEZNAM LITERATURY

Anděl, Jiří. *Základy matematické statistiky*. Praha: MATFYZPRESS, 2005. ISBN 80-86732-40-1

BABIČKA, Luboš. *Průvodce světem potravin*. Praha: MZe Odbor bezpečnosti potravin, 2012. ISBN 978-80-7434-086-4

BABIČKA, Luboš. *Průvodce světem potravin*. Praha: Informační centrum bezpečnosti potravin Mze, 2009. ISBN 978-80-7084-878-4

CAHLÍKOVÁ, Naděžda a ČEŘOVSKÝ, Miroslav a DEMMEROVÁ, Kateřina a HAJŠLOVÁ, Jana a PAZLAROVÁ, Jarmila a VOLDŘICH, Michal. *Zavádění systému kritických bodů (HACCP)*. Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací, 2000. ISBN 80-7271-004-4

DEUTSCH, Olaf. ICBP. *Výživa a potraviny*. 3/2010. Praha: výživaservis s. r. o., 12. května 2010, s. 47. ISSN 1211-846X

DEUTSCH, Olaf. Víš, co Jiš? *Výživa a potraviny*. 2/2012. Praha: výživaservis s. r. o., 7. března 2012, s. 32. ISSN 1211-846X

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0139-7

DEFARGES, Philippe Moreau. *Evropské instituce*. Přeložila M. KARLICKÁ. Praha: Univerzita Karlova, 2002. ISBN 80-246-0086-2

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2

HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-123-9

JÍČÍNSKÁ, Eva a Jana HAVLOVÁ. *Mikrobiologická kontrola potravin a potravinářských surovin v legislativě EU*. 1. vyd. Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací, 1998. ISBN 80-85120-95-x

JÍROVÁ, Pavla. *Novodobá historie institucionální kontroly potravin v ČR : bakalářská práce*. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Fakulta pedagogická, 2013. 67 l., 6 l. příl. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Jan Schuster, Ph.D.

KABÁTKOVÁ, Jitka. *Označování potravin. Výživa a potraviny*. 6/2012. Praha: výživaservis s. r. o., 7. listopad 2012, s. 86. ISSN 1211-846X

KOLEKTIV AUTORŮ. *Jak vypracovat bakalářskou a diplomovou práci*. Praha: UJAK, 2012. ISBN 978-80-7452-024-2

KOLEKTIV AUTORŮ. *Zdravotní nezávadnost potravin*. Uspořádala J. ŠINDELÁŘOVÁ. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 1991. ISBN 80-85368-15-3

KOLEKTIV AUTORŮ. *1001 tipů pro WWW stránky*. Brno: Computer Press, 2003. ISBN 80-7226-756-6

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010-2013*. Praha: MZe, 2010. ISBN 978-80-7084-883-8

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014-2020*. Praha: MZe. 2014. ISBN 978-80-7434-148-9

OTOUPAL, Pavel. *Dělá nám (HACCP) ještě dnes starosti? Výživa a potraviny*. 2/2013. Praha: výživaservis s. r. o., 12. března 2013, s. 28, 29. ISSN 1211-846X

PERLÍN, Ctibor. *Co je to kvalita potravin. Výživa a potraviny*. 3/2008. Praha: výživaservis s. r. o., 14. května 2008, s. 37. ISSN 1211-846X

PRŮCHA, Jan a WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3006-6

SUKOVÁ, Irena. *Systémy zajišťování a provádění kontroly v potravinářství*. Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací, 1997. ISBN 80-85120-65-8

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-0956-0

INTERNETOVÉ ZDROJE

A – Z Slovník pro spotřebitele, Informační centrum Ministerstvo zemědělství [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016] Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/az/termin/76661.aspx>

Codex Alimentarius, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/aktualni-temata/codex-alimentarius>

Codex Alimentarius, WHO [online]. 1. 2. 2016 [cit. 1. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.codexalimentarius.org/about-codex/en>

DEUTSCH, Olaf. *RE: Dotaz k diplomové práci* [elektronická pošta]. Message to: paja@jirys.com. 29. března 2016 12:51 [cit. 2. 4. 2016]. Osobní komunikace.

DEUTSCH, Olaf. *RE: Dotaz k diplomové práci* [elektronická pošta]. Message to: paja@jirys.com. 24. dubna 2015 12:18 [cit. 2. 4. 2016]. Osobní komunikace.

Dozorové orgány [online]. 2016 [cit. 29. 3. 2016] Dostupné z: www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/dozorove-organy.aspx

EFSA [online]. 2016 [cit. 22. 3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/efsa.aspx>

EFSA [online]. 2016 [cit. 22. 3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/koordinacni-misto-pro-spolupraci-s-efsa.aspx>

EFSA [online]. 2016 [cit. 22. 3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.efsa.europa.eu/en/aboutefsa.htm>

FoodDrinkEurope [online]. 2016 [cit. 26. 3. 2016] Dostupné z:
<http://www.bezpecnostpotravin.cz/fooddrinkeurope.aspx>

Food safety information center [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z:
<http://www.foodsafety.cz>

Hygienický balíček, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016].
Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potravin/aktualni-temata/hygienicky-balicek>

Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z:
<http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/informacni-centrum-bezpecnosti-potravin2.aspx>

Informační centrum bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z:
www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/vedecke-vybory.aspx

KLEŇHOVÁ, Michaela. Oproti zahraničí u nás učí méně mužů. *Statistika&my: Měsíčník českého statistického úřadu* [online]. 2016, č. 3 [cit. 2. 4. 2016]. Dostupné z:
<http://www.statistikaamy.cz/2016/03/oproti-zahranici-u-nas-uci-mene-muzu>

Koordinační skupina bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 29. 3. 2016]. Dostupné z: www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/koordinacni-skupina-bezpecnosti-potravin.aspx

Materiál – Hospodářská komora České republiky [online]. 31. 12. 2011. s. 20 [1.4.2016]. Dostupné z: www.komora.cz/download.aspx?dontparse=true&FileID=7042

MŠMT [online]. 24. 2. 2015 [cit. 28. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny?highlightWords=%C5%A1koln%C3%AD+minim%C3%A1ln%C3%AD+prevence>

MVDr. Jaroslav Palásek, CSc. Bezpečnost potravin [online]. 2011 [cit. 29. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.eposcr.eu/wp-content/uploads/2011/04/Bezpe%C4%8Dnost-potravin.pdf>

PERNICOVÁ, Hana. Výchova ke zdraví v učebních osnovách ŠVP – aktualizovaná verze. *Metodický portál RVP: Metodický portál inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2016 [cit. 2. 4. 2016] Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/1932/VYCHOVA-KE-ZDRAVI-V-UCEBNICH-OSNOVACH-SVP---AKTUALIZOVANA-VERZE.html>

Platí hygienický balíček, Libuše Alterová. [online]. 10. 2. 2006 [cit. 1. 4. 2016]. Dostupné z: <http://zemedelec.cz/plati-hygienicky-balicek/>

Politika kvality potravin v EU, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [cit. 1.4.2016] Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/quality/policy/consultation/greenpaper_cs.pdf

Potravin, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [1. 4. 2016]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potravin/>

Sbírka právních předpisů [online]. 2016 [1. 4.2016]. Dostupné z: <http://www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sezn?DR=OK&ROK=0&SORT=CP&OK=SEZN1>

Sdružení TEREZA [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z: <http://www.terezanet.cz>

Spolupracující nevládní organizace a spotřebitelská sdružení [online]. 2016 [cit. 26. 3. 2016] Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/167746/Nevladni_org._a_sdruzeni.pdf

Strategie bezpečnosti potravin, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [cit.1.4. 2016]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/bezpecnost-potravin/strategie-zajisteni-bezpecnosti-potravin>

Systém rychlého varování pro potraviny [online]. 2016 [cit. 27. 3. 2016] Dostupné z: <http://www.bezpecnostpotravin.cz/stranka/system-rychleho-varovani-pro-potraviny-a-krmiva-%28rasff%29.aspx>

Systém zajištění bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 29. 3. 2016] Dostupné z: www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/system-zajisteni-bezpecnosti-potravin.aspx

Systém zajištění bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 26. 3. 2016] Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/bezpecnost-potravin/system-zajisteni-bezpecnosti-potravin>

Systém zajištění bezpečnosti potravin [online]. 2016 [cit. 22. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.viscojis.cz/teens/index.php?option=com_content&view=article&id=188:175&catid=109:zajitni-bezpenosti-potravin&Itemid=158

TRNKOVÁ, Kateřina. *Malotřídek není málo*. Týden vědy, Brno [online]. 2007 [cit. 2. 4. 2016] Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/wupv/home/veda/dilci-vysledky-projektu-malotridni-skoly-v-ceske-republice-analyza-soucasneho-stavu-a-potencialu-jejich-rozvoje>

Úřad pro potravinu [online]. 2016 [cit. 6. 3. 2016]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potravinu/kontakty/urad-pro-potravinu/>

Usnesení vlády České republiky ze dne 10. prosince 2001 č. 1320 ke Strategii bezpečnosti (nezávadnosti) potravin v České republice [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016]. Dostupné z: http://www.bezpecnostpotravin.cz/UserFiles/Benes/Strategie_BP_2001.pdf

Usnesení vlády ČR z 15. 12. 2004 č. 1277 [online]. 2004 [cit. 29. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.phytopsanitary.org/old/pdf/strategie_EU.pdf

Vanda a Standa [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.vandaastanda.cz/nabidka-programu/programy-zdarma.html>

VEJMEJKA, Radek. *Statistické vyhodnocení* [elektronická pošta]. Message to: paja@jirys.com. 15. září 2015 10:48 [cit. 2. 3. 2016]. Osobní komunikace.

Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/gmo>

Vědecký výbor veterinární [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016]. Dostupné z: www.vetcommittee.org/index.html

Víš, co jíš [online]. 2014 [cit. 2. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.viscojis.cz>

Viscojis.cz/teens [online]. 2014 [cit. 2. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.viscojis.cz/teens/>

Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i. [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016]. Dostupné z: www.vuzv.cz/index.php?p=vedecky_vybor&site=default

Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i. [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.vuzv.cz/index.php?p=o_ustavu&site=default

Výživa ve výchově ke zdraví. 2016 [cit. 28. 3. 2016] Dostupné z:
http://www.viscojis.cz/documents/Vyukova_osnova_pro_pedagogy.pdf

WHO [online]. 2016 [cit. 28. 3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.who.int/foodsafety/consumer/5keys/en/index.html>

Wikipedie: Otevřená encyklopedie [online]. 25. 3. 2016 [cit. 1. 4. 2016]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Ad_hoc

Zákon o potravinách [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016]. Dostupné z:
http://www.wikiskripta.eu/index.php/Z%C3%A1kon_o_potrav%C3%ADch

Zákon o potravinách, Ministerstvo zemědělství (eAGRI) [online]. 2016 [cit. 1. 4. 2016].
Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/legislativa/zakon-o-potravinach/100047548.html>

Zemědělské poradensko-vzdělávací centrum a Knihovna Antonína Švehly [online].
2010 [cit. 2. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.knihovnasvehly.cz/soucasnost-kas>

8 SEZNAM ZKRATEK

- AHAW – Vědecký panel pro zdraví a pohodu zvířat (Animal health and welfare)
- AK ČR – Agrární komora
- ANS – Vědecký panel pro potravinářské přídatné látky a zdroje nutrietů přidávaných do potravin (Food additives and nutrient sources added to food)
- BIOHAZ – Vědecký panel pro biologická rizika (Biological hazards)
- CA – Codex Alimentarius
- CEF – Vědecký panel pro materiály určené pro kontakt s potravinami, enzymy, aromatické a pomocné látky (Food contact materials, enzymes, flavourings and processing aids)
- CIAA – Evropské federace výrobců potravin a nápojů (Confédération de l'industries agro-alimentaires)
- CONTAM – Vědecký panel pro kontaminanty (Contaminants in the food chain)
- čl. – článek
- ČR – Česká republika
- EAAP – Evropském sdružení pro živočišnou výrobu (European Federation of Animal Science)
- EFSA – Evropský úřad pro bezpečnost potravin (European Food Safety Authority)
- EFTA – Evropské sdružení volného obchodu (European Free Trade Association)
- EK – Evropské komise
- EU – Evropská unie
- FAO – Organizace pro výživu a zemědělství (Food and Agriculture Organization)
- FEEDAP – Vědecký panel pro přídatné látky nebo látky přidávané do krmiv (Additives and products or substances used in animal feed)
- GM – geneticky modifikované
- GMO – Vědecký panel pro geneticky modifikované organizmy (Genetically modified organisms)
- HACCP – Analýza nebezpečí v kritických kontrolních a regulačních bodech (Hazard Analysis and Critical Control Points)
- ICBP – Informační centrum bezpečnosti potravin
- IEP – Platforma pro výměnu informací (Informatik Exchange Platform)
- IT – Informační technologie

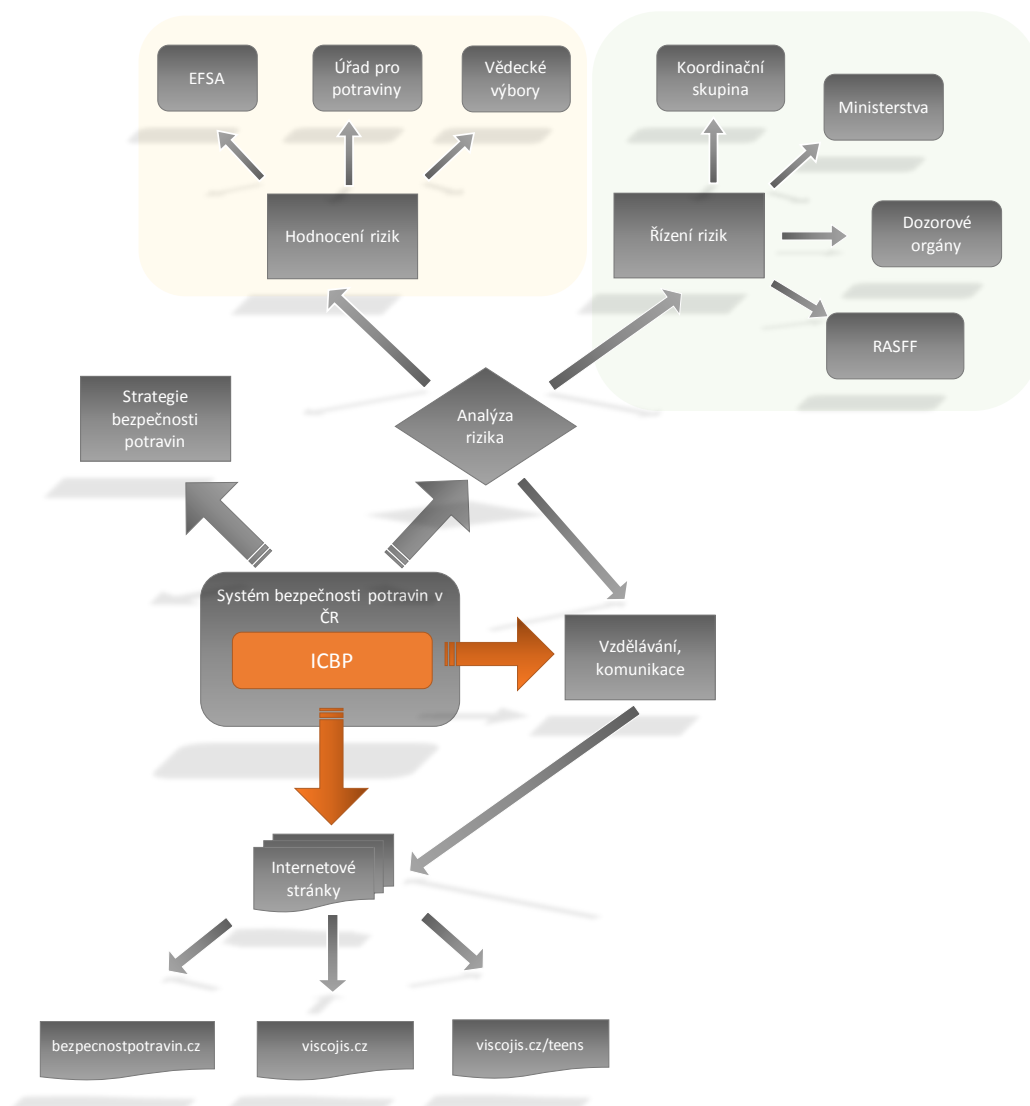
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZe – Ministerstvo zemědělství
NDA – Vědecký panel pro dietetické výrobky, výživu a alergie (Dietetic products, nutrition and allergies)
OKEČ – Odvětvová klasifikace ekonomických činností
OSN – Organizace spojených národů (United Nations Organization)
PK ČR – Potravinářská komora
PLH – Vědecký panel pro zdraví rostlin (Plant health)
PPR – Vědecký panel pro prostředky pro ochranu rostlin a jejich rezidua (Plant protection products and their residues)
RASFF – Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva (Rapid Alert System for Food and Feed)
RVP ZV – Rámcový vzdělávací plán základního vzdělávání
SČS – Sdružení českých spotřebitelů, o. s.
SOCR – Svaz obchodu a cestovního ruchu
ÚZEI – Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VÚŽV – Výzkumný ústav živočišné výroby
WHO – Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)
ZŠ – základní škola

Vysvětlivky:

p-value – hladina významnosti

9 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Myšlenková mapa

Příloha č. 2: Dotazník – Vzdělávací projekty Informačního centra bezpečnosti potravin

Dotazníkové šetření určené pro pedagogy prvního stupně základní školy a malotřídní školy vyučující prvouku, přírodovědu; a pro pedagogy druhého stupně základní školy vyučující přírodopis a výchovu ke zdraví.

1. Jakého jste pohlaví?

- a) žena
- b) muž

2. Kolik je Vám let?

- a) 20 – 30
- b) 30 – 40
- c) 40 – 50
- d) 50 – 60
- e) 60 a více

3. Na jaké škole učíte?

- a) základní škola
- b) malotřídní škola

4. Jaký učíte předmět? (možno více odpovědí)

- a) prvouka
- b) přírodověda
- c) přírodopis
- d) výchova ke zdraví

5. Znáte Informační centrum bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství ČR?

- a) ano, znám
- b) ne, neznám
- c) ne, neznám, ale budu se o něm informovat

6. Víte o existenci webových stránek viscojis.cz?

- a) ano, vím
- b) ne, nevím
- c) ne, nevím, ale vyhledám si je

7. Využíváte informace z těchto stránek ve výuce?

- a) ano, využívám
- b) ne, nevyžívám, tyto stránky neznám
- c) ne, nevyžívám, informace nepovažuji za důležité
- d) ne, nevyžívám je ve výuce, využívám je jen pro vlastní potřebu

8. Víte o existenci stránek www.viscojis.cz/teens?

- a) ano, vím
- b) ne, nevím
- c) ne, nevím, ale vyhledám si je

9. Využíváte při vyučovacích hodinách informace získané z tohoto webu nebo některé z her umístěných na tomto webu?

- a) ano, využívám
- b) ne, nevyžívám, informace nepovažuji za důležité
- c) ne, nevyžívám, web neznám
- d) ne, nevyžívám, web neznám, ale vyhledám si ho
- e) ne, využívám jiný zdroj (uved'te jaký:
.....)

10. Které z nabízených aktivit mají žáci nejraději?

- a) Aktivity nevyužíváme
- b) Myš
- c) Puzzle lednice
- d) Puzzle svačina
- e) Pexeso
- f) Oběšenec
- g) Oddělování potravin
- h) Potravinová pyramida
- i) testy
- j) nevím

11. Využíváte výukový program Výživa ve výchově ke zdraví určený žákům

2. stupně ZŠ?

- a) Ano, využívám
- b) Ne, nevyžívám
- c) Ne, nevyžívám, jelikož jsem o něm nevěděl/a
- d) Ne, nevyžívám, jelikož neučím 2. stupeň
- e) ne, využívám jiný zdroj (uved'te jaký:
.....)

12. Víte o existenci vzdělávacího projektu Jíme zdravě a s chutí?

- a) Ano, vím
- b) Ne, nevím
- c) Ne, nevím – neučím první stupeň ZŠ

13. Využíváte aktivně některý z programů Informačního centra bezpečnosti potravin?

- a) Ano, využíváme pracovní sešit pro žáky 1. – 3. ročníku ZŠ
- b) Ano, využíváme pracovní sešit pro žáky 6. a 7. ročníku ZŠ
- c) Ano, využíváme pracovní sešit pro žáky 8. a 9. ročníku ZŠ
- d) Ne, nevyžíváme
- e) ne, využívám jiný zdroj (uved'te jaký:
.....)

14. Jaký je Váš vztah k předmětu Výchova ke zdraví?

- a) pozitivní
- b) negativní
- c) neutrální – nepovažuji výchovu ke zdraví za důležitou